

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Dava

FLACARA
Nr. 18 (67) — 15 SEPTEMBRIE 1955

Mogata experiență a meșterului Wetrovej, acumulată de-a lungul a 40 de ani de meserie, este de cel mai mare folos înărilor strungar Bernhard Schwander. Și mai cu seamă de cînd acestuia i-a fost încredințat un strung carusel, cea mai mare mașină din hala nouă a combinatului metalurgic R

Fotografie de R. CO

COPERTA I : Din nou în cursă. În fotografie: pilotul secund Schrott Victoria, înainte de decofarea avionului de pasageri TAROM, pe care lucrează.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a : Apus de soare pe lacul Sutgh
Fotografie de M. BLEA

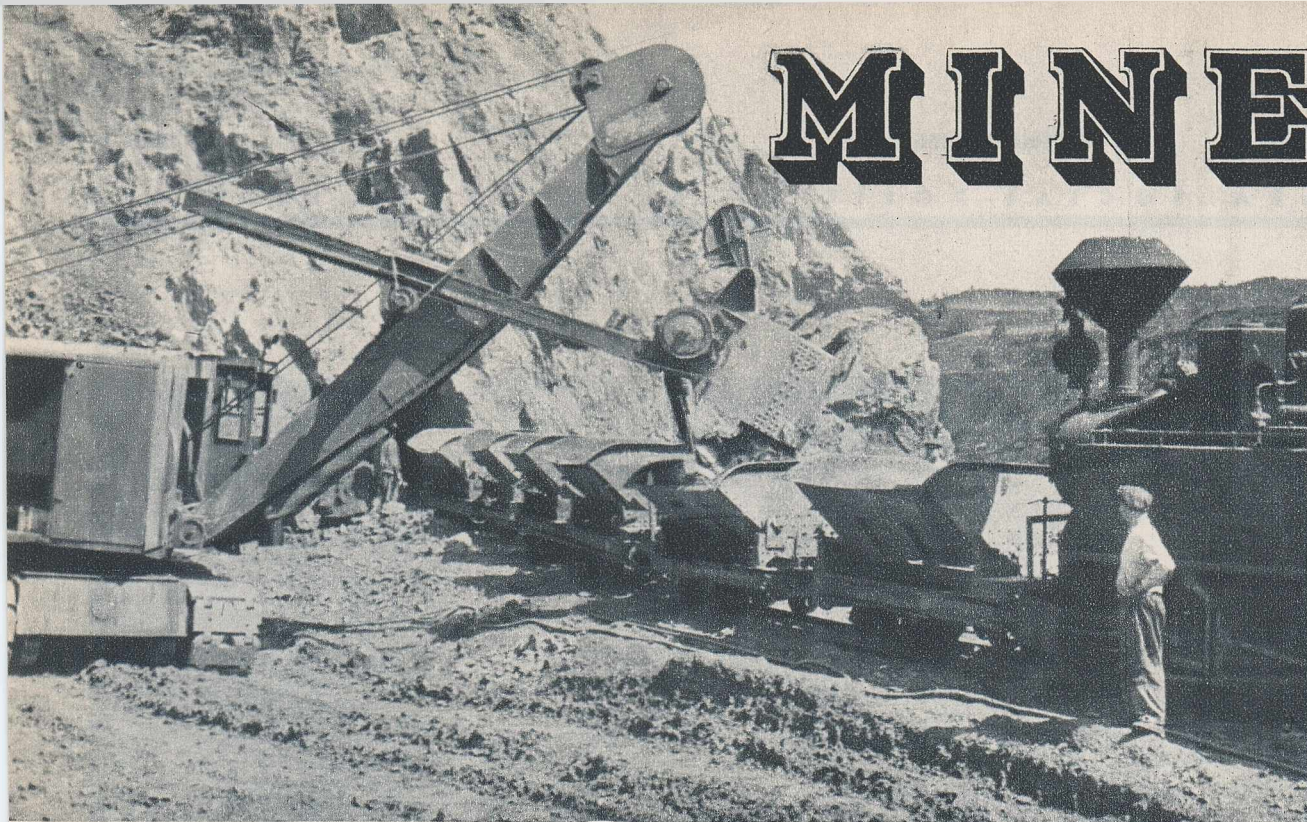
PRIMA ZI
E ȘCOALĂ

Detășamentul de pionieri al Școlii de 7 ani nr. 125 din București s-a pregătit cu dragoste pentru ziua sărbătorească a redeschiderii școlii.

Fotografie de M. KESSLER

MINEREU

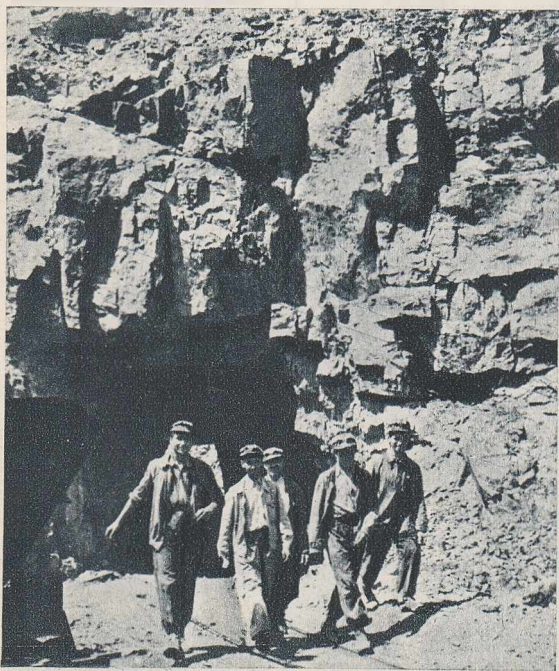
În locurile unde sterilul se găsește separat de minereu, e încărcat cu excavatorul direct în vagonete.

Urcăm laolaltă cu Cerna, străjuți de înălțimi împădurite. Din loc în loc, catifeaua verde a pădurii prezintă largi și adânci tunele pătrunzând pînă sub țesătura vegetală, în măruntaiele de piatră albă, orbitoare, ale dealului. Cariere de calcar pentru furnale, cariere de balast și agregat pentru betoanele șantierelor.

Deodată, valea se desface. Pe malul drept, se înșiruie casele albe, înecate în verdele întunecat al pădurii și-n verdele proaspăt al pajistilor. Iar pe malul stîng...

Malul stîng este o uriașă falie stacojie, tăiată în munte, lungă de un kilometru și înaltă de peste 50 de metri. De departe, roșul ei aprins este atît de neverosimil, atît de nemineral, încît fără să vrei te gîndești la un organism viu secționat de o lamă uriașă.

Echipa lui Alexandru Herban, la ieșirea din schimb.

de Barbu UNGUREANU

Fotografii de M. Ivanciu

Abia după cîteva minute, retina se adaptează surprinzătorului tablou și roșul muntelui devine un ciudat univers cromatic, cuprinzînd toate culorile curcubeului.

Acest univers cromatic este mina de fier.

Sîntem în Teliuc.

Ce este o mină de fier?

Prototipul minei, cunoscut nouă din cărți și fotografii, din filme artistice și jurnale cinematografice, din poezii și cîntece, este mina de cărbune: un labirint de galerii subterane, comunicînd cu lumea din afară prin puțuri și ascensoare.

Această alcătuire, care pentru mulți întruchipează însuși cuvîntul „mină”, este potrivită felului în care s-a tăinuit cărbunele în pămînt: la mari adîncimi, în felii înguste de cîteva metri grosime, separate între ele prin pături groase de piatră stearpă, de steril.

La Teliuc, minereul de fier e amestecat cu calcarul, cu sisturile și cuarțul, nu în straturi, ci întrepătruns, ca după o groaznică fierbere a întregii mase a muntelui.

Am aflat că fierul nu poate fi smuls stîncii asemeni cărbunelui: cu ciocanul, cu astralitul, cu dinamita. De-abia în furnal, afinitatea

chimică slăbește sub presiunea zecilor de atmosfere, a miilor de grade temperatură și, cu ajutorul calcarului și cocsului, fierul se poate smulge din minereu, clocotînd și zbătîndu-se într-un șuvoi incandescent.

În fața unei atît de intime conviețuiri a minereului cu piatra, galeriile fac loc carierei; minereul nu trebuie extras numai din adîncimi, ci se excavează din peretele muntelui. Partea subterană a minei s-a născut nu fiindcă minereul ar fi, în acel loc, mai puțin accesibil, ci pentru a se putea deschide un front nou pe cîmpul de luptă al extracției, pentru ca sideritul să poată fi atacat concentric, de sus, de jos și din flancuri.

Am arătat cum mina se înfățișează dintru început ca o uriașă falie stacojie, tăiată în munte. De departe, falia pare netedă, ca un zid aproape vertical. De aproape, zidul își descoperă arterele și vinele sale sub chipul unor brazde orizontale, străbătute de vagonete încărcate cu minereu. Zidul capătă deodată adîncime și imaginea lui finală este cea a unei scări somptuoase, ale cărei trepte sînt „orizonturile” minei. Și toate aceste orizonturi pătrund tot mai adînc în munte, într-o ofensivă desfășurată după toate regulile geometriei în spațiu. Iar muntele bate în retragere, spre nord.

La intervale scurte, un alt vagonet poartă minereul în ultima călătorie a sa și se va descărca în gura unuia din furnalele Hunedoarei, laolaltă cu calcarul și cocsul. Și va deveni fier.

Milenii și decenii la Teliuc

Două șiraguri de numere îți rămîn cu osebire în minte:

Mai mult de două mii cîinci sute de ani. Mai mult de trei mii de ani, poate.

Și: douăzeci și cîinci de ani, douăzeci și șapte, treizeci de ani.

Primele cifre indică vechimea minei. Iar celelalte: 25 de ani —

vîrsta inginerului-șef al minei Zaba Ioan, și a minerului Dobru cu Pantelimon, șeful brigăzii de neret; directorul exploatării, inginerul Bogdan Nicolae are 27 de ani; inginerul-șef al exploatării, Hurloan — 30 de ani; secretarul organizației de partid, tovarăș Tănase Ioan — 30 de ani.

Mina aceasta străveche e condusă de tineri și ea însăși, niciodată nici în clipele cînd i se smulge primii pumni de minereu, nici vremea capitaliștilor, n-a cunoscut asemenea tinerețe, asemenea vicciune a lucrărilor.

„Bătrînii” sînt numai tehnicierii brigăzilor și echipelor, cărora în atributul „bătrîn” li se potrivește doar spre a arăta că nu mai au 25-30 de ani: Herban Alexandru, șeful echipei de la „bîrlog”, are 40 de ani. Cam de aceeași vîrstă sînt Stănescu Ioan, Luca Ioan Alir pesc, Grosu Aurel. Ultimul, pentru a sublinia că într-adevăr „bătrîn”, deși nu are decît 43 de ani, ne spune că fata lui cea mare Viorica, e pe cale de a se mărita. Și că la anul, împlinind 30 de ani de muncă, „dacă vreau, pot ieși la pensie”.

Reporterul, însetat de snoave c culoare locală și de amintiri vechi din anii morți, nu se poate mulțumi cu tinerii; îi trebuie neapăra un moș sfătos, meșter în depănatul povestirilor, un „badea Ionu ori un „Ianoș baci”.

L-am găsit, pînă la urmă, și în Teliuc — e miner bătrîn și-l cheamă Gheorghe Arcan. Da, e așa cum vi-l închipuiți: mijlociu de statură și uscățiv, cu fața arsă de vînt praf și soare, cu cute săpate adînc în obraz, prelungindu-i trăsături și scoțîndu-i în relief oasele feței. A lucrat la Anina și-n alte mine. Era sindicalist pe vremea grevelor din anii '20, pe vremea cînd sindicalistii își plăteau cotizația și sub pod, feriți de ochii poliției Azi, e membru de partid. A ieșit la pensie, dar nu-l lasă inima să se despărț de mină, astfel încît ocupă și acum funcția de dispecer al ei.

Tovarășul Arcan știe multe. Din auzite și din văzute. Din auzite știe că turtele de fier obținute din minereu, pe vremea romanilor, se cheamă „lupe”. Iar din văzute cunoaște cuptorul săpat în stîncă și vestigiile unei instalații de prajire minereu, veche de 18 secole, reconstruită în zilele noastre în capitala regiunii, la muzeul din Deva.

Din auzite, știe că în 1685, Barczay Iakos, prinț al Transilvaniei trimitea iobagi de pe pămînturile mării sale să lucreze la Teliuc în minele mării sale. Iar din văzute, îl ține minte pe unul Pachozzer, vechiul stăpîn al minei, pe vremea căruia, dacă cereai bocanc de protecție, erai arestat. Țin minte ca astăzi anii 1931 și '32 vremea concedierilor în masă a minerilor, cînd meșteri vîrstnici și flăcăi tineri porneau în pribegie în căutarea altui stăpîn și-a accepta lăușii codru amar de pîine.

— Eu am avut atunci noroc — intervine în povestire „bătrînul

FURNALELOR

istru Grosu Aurel, cel cu fata de ritat.

— Care ți-a fost norocul?
— Tatăl meu a murit în mină la ad, când eu aveam șase ani. Peste iva ani și eu eram miner. Când venit criza m-or dat afară de la lcan, dar când or auzit că-s or, m-or reangajat — de milă, cică. r știți dumneavoastră ce soi de lă: muncă de om, plată de „co-“... La societatea Mica, la mina ? apostoli“...

Tovarășul Arcan a tăcut. Privirea sa a oprit asupra sondei echipei oblogice, care scotea în clipa aceea probă de la adâncime, o „carotă“. Bătrînul dispecer mîngîie cum mina oră bucățica de siderit. Asta înmăună că fronturile de lucru înainză pe drumul bun. În curînd, rforatorul va lucra în roca din e mușcă acum sapa.

...Mina aspră mîngîie sideritul. i mult de două milenii, poate i, minereul acesta colțuros, rotic, a crescut deasupra sclavilor, agilor, proletarilor, asemeni ui munte.

Bătrînul dispecer joacă în pal- i bucățica de siderit. Așa cum anii iau un pumn de glie, să-i ntă căldura. Nu povară, ci un stuos șirag de trepte a devenit nereul, o scară imensă pe care nerii urcă, urcă mereu.

„Pline“ și „goale“

Barometrul minei este mișcarea lnelor“ și „goalelor“, adică a gonetelor pline și goale.

Plinele trebuie să fie multe, iar alele trebuie să nu dea timp i rți; după ele se măsoară pro- ecția și productivitatea.

Noțiunile de grafic orar și de afic ciclic în transport, și-au dez- luit pentru mine înțelesul abia i, în vreme ce urmăream fasci- t, ore întregi, mersul întortochiat locomotivelor, trăgînd șiruri lun- de „pline“, convoaie de „goale“. Dar înainte de a fi încărcat în gonete, minereul e smuls stîncii.

întrarea în șut, maistrul se apucă perforat. Tija perforatorului trunde tot mai adînc în strat: ai repede sau mai încet, după m cuțitul mușcă din steril sau n siderit. La doi, la trei sau la tru metri, perforatorul și-a ter- nat lucrul. Apoi, altă gaură. hiful încercat al tovarășului erban decide și adîncimea, și recția, și numărul găurilor, astfel explozia să disloce cît mai mult inereu. Apoi, ajutat de artifi- er, încarcă găurile cu astralit ori namită, introduce fitilul, burea- bine cu lut gura găurii. În vre- ea asta, restul brigăzii — Ungur moil, miner la fel de vechi ca ful, și utemiștii Miron Constan- a, Jurca Iacob și Ichim Ioan — ună în vagonete minereul rămas la celălalt schimb.

— Plecați acum cu vagonetele, dăm foc!

— Aardee! Aardee!

Apoi, vine explozia și stîncă se sloacă așa cum a socotit meșterul. Înainte însă de a continua cu este probleme tehnice, vreau să iintesc de omul care mi le-a vestit.

E Alexandru Herban, șeful unei echipe de la „bîrlog“. Îi cerusem un soi de interviu. Mi l-a dat, dar a întîrziat la întîlnire. M-a mirat mult această flagrantă contrazi- cere a celor știute din cărți despre mineri. N-a așteptat să dau glas mirării: „S-a răsturnat un vagonet plin, chiar la ora 3, la ieșirea din șut. O oră l-am tot dibăcit, pînă să-l punem pe șine“.

Și, supărat, îmi spune că pretu- tindeni circulă locomotive, numai în „bîrlogul lui“, nu. Se încăl- zește din ce în ce vorbind despre ne- cazurile sale în ceea ce privește me- canizarea, dar deodată tace subit, privind departe, peste dealuri.

— Ce s-a-ntîmplat?

— Acu-i ora mulsului.

Și, după inflexiunea caldă a vocii, după cum se uită, după cum a rămas (parcă aude laptele curgînd în șistar), îmi dau seama că Ale- xandru Herban e legat cu zeci de rădăcini de sătucul apropiat, în care, la ora aceasta, se mîlg vacile...

Dar pastoralul scenei e alt fel decît îmi închipuiam.

— Or îngrășa vitele, ș-or lua bani buni.

E vorba de vecinul din dreapta ogrăzii lui, și de cel din stînga, și de cel de peste drum, și de acela mai din spate. Goghiță-unu, și Goghiță-doi, și-al treilea Goghiță... Iar el, Alexandru Herban, a stat de vorbă cu ei seri după seri („încă strănutam de praf de siderit cînd începeam să-i lămuresc“) pînă cînd au mers la contractări („și ce bani buni or lua, of, of“) iar acu, vitele-s mai grase și mai bune („mai mult smîntînă dau, decît lapte“) iar el face ce poate („deh...“)

... Și iar tace, și acum înțeleg că rădăcinile lui înfipte în sat nu-l trag înapoi spre pogonul cu zarzavat, ci el, prin rădăcinile astea, trage satul ușurel înainte, ca un bun comunist și meșter miner ce e. După acest scurt inter- mezzo ne întoarcem la graficul ciclic...

Pentru ca circulația „plinelor“ și „goalelor“ să se desfășoare con- form unei planificări strînse, direc- ția minei a introdus graficul orar la transportul minereurilor. Pentru ca „plinele“ să fie multe și să plece grabnic spre țelul lor final — furnalele de la Hunedoara sau fur- nalul din Teliuc — muncitorii de la subteran au introdus de curînd perforajul umed, care grăbește ina- întarea perforatorului în rocă și ferește plămîni minereului de dău- nătorul praf de siliciu. Pentru ca „goalele“ să vină la timp, se în- trec mecanicii de locomotivă, frea- mătă atelierul mecanic, se așază linii noi, se taie masive de steril. Pentru mersul lor liber și nestin- gherit spre fronturile de lucru, excavatoarele dislocă pămîntul ve- getal și smulg stîncile de steril care s-au amestecat ca pălămida în lanul minereului. Pentru noi căi de vagonete, dinamita aruncă în aer zecile de mii de tone de steril ale unui bot de deal, lăsat în inima minei de stăpînii ei vechi.

Din mers, sînt create condiții pentru desfășurarea lucrului con- form graficului ciclic.

Iar dacă ridici privirea spre al- bastrul pur și odihnitor al ce- rului, vezi că, tîind bolta în două, cablurile aeriene curg spre ori- zont, într-un joc de „pline“ și „goale“.

Cei care pregătesc viitorul

În vîrfurile dealului, sonda geolo- gilor explorează paturile adînci ale rocilor, viitoare fronturi de luptă împotriva minereului.

Excavatoarele smulg pămîntul vegetal, dezvăluind roca vînată a sideritului, cea albastrui-roșiatică a limonitei, ori ankeritul cel sărac în fier, care, pentru a fi pe gustul furnalului, trebuie mai întîi inno- bilat. Astăzi, rolul excavatoarelor în mină e încă redus, minereul fiind încărcat în vagonete cu trocul, fapt care face ca munca să ceară efort fizic. Dar maxilarul vorace al excavatorului și înghițiturile lui de cîte o tonă rocă se profilează îndată pe fundalul viitorului. Adîncindu-se orizonturile și construî- du-se stații de sortare a minere- ului, trocul cel de 10 kilograme, ri- dicat cu bicepsii, va fi înlocuit de cupa de o mie de kilograme, ri- dicată de motor — așa cum se face acum cu sterilul.

Despre viitor vorbește și munca echipelor fruntașe ale minerilor Stă- nescu Ioan, Herban Alexandru ori Grosu Aurel, precum și cifrele care-o sintetizează: 125, 143, 163 la sută față de plan... Iar di- rectorul minei, tînarul absolvent al Institutului de Mine din Bucu- rești, inginerul Nicolae Bogdan, ne mai dă cîteva cifre care arată că pregătirea viitorului este temeinică și urmărește legi de căpătîi ale construirii socialismului: crește- rea productivității muncii și a sa- lariului mediu.

Despre viitor vorbesc, în fine, proiectele urbaniştilor de la in- stitutele noastre centrale de proie- ctare. Pe planul Teliucului, alături de firul albastru al Cernei, de zona roșie a satului existent și de cea vio- letă a minei, apare un contur caprici- os pe care scrie: „perimetru cu parte accesibile pentru construcție“.

În interiorul perimetrului, șase blocuri de pe plan își au de pe acum corespondentul fidel în realitate: stau înșirate pe buza dealului, jumătate gata tencuite, celelalte, cu țigla adunată în căpriori. Dar planul de urbanism nu privește numai anul 1955. Cercetîndu-l atent, aruncăm de fapt ochiade în 1960 și-n 1970. Aci, în spatele stadionului proaspăt amenajat, se va înălța un cartier vast, cu zeci și poate sute de apartamente, în care se vor muta minerii care astăzi, în 1955, locuiesc în satele din preajmă, la 4 ori la 11 kilome- tri. Tot din plan, aflăm că pe aci va trece o șosea modernă, care va lăsa departe, în colbul trecutulu- lui, colbul actual al drumului.

Oamenii muncii din adîncuri știu să schimbe nu numai adîncu- rile, ci și fața pămîntului...

Minerul șef de echipă Aurel Grosu.

GRĂDINA BĂTRÎNULUI DASCĂL

— povestire adevărată —

de George SIDOROVICI

Ilustrații de Pita RUBIN

Deși nu-i află semnătura în reviste de specialitate și nici în pagina literară a ziarelor, bătrînul dascăl despre care vreau să-ți povestesc e un savant și un poet.

Din căsuța albă, cu prispă de lut, tupilată-n valuri de verdeață, dintre gavanoasele cu ciudate soiuri de plante, faima lui a răzbit dincolo de hotarele Cocorânilor, peste dealuri și văi. Și nu-i a mirare dacă pătimașele sale în-deletniciri au aprins pînă și închipuirea băbușelor din împrejurimi, care, din pricina lui, duc astăzi un aprig război cu nepoții.

— Șepti draci zac într-insul! Șepti draci! — se reped dumnea-lor cu nasul în vînt. Te uită numai cum strică rînduiala buruienilor. Le corcește și le-ncurcă, de nu le mai cunoști numele. Și-o să-l vezi cum suie, într-o bună zi, harbujii în copaci. Doamne apără și păzește, n-are să mai fie chip să torci în livadă!

— De ce, bunică? Cine-o să te zăhăiască?

— Harbujii, dimone, harbujii! C-or pica din crângi drept în moalele capului!

Ajunși cu învățătura pînă la genunchiul broaștei, nepoții, în care foiesc cu înverșunare demoni mai mărunței, își scapără ochii-n lumina soarelui primă-văratice.

— Deocamdată n-avem putere, bunică! Da-ncolo, peste o sută de ani, musai vom face și lucrul ista. Așa că, pînă atunci, toarce mata fără grijă.

— Ce-ai spus, dimone? Ce-ai spus? Să mai torc o sută de ani, hai?...

Dar să lăsăm spaima băbușelor înțirziate-n eresuri străvechi.

Încredințat fiind că pînă la urmă tot demonii de nepoți vor ieși biruitori și că viitorii o sută de ani sînt pentru dîșii un fleac, am intrat în grădina bătrînului dascăl ca-ntr-o lume plină de taine.

Era o priveștișe interesantă, ciudată chiar, de vreme ce tufe de smochini, ce-și clătinau sub geamuri frunzișul adînc mirositor, se învecinează cu sălbatică tufe de nalbă, cu migdali și cași, cu straturi de în florițe ca cerul, cu stînjenei și bujori altoiți, cu lalele uriașe și galbene, pe ale căror petale truda meșterului a imprimat văpăi sîngerii.

Dar dintre toate, m-au surprins mai ales merii. Tineri și zvelți, înfășurați pînă la genunchi în moletiere albe de var, semănau mai curînd cu niște mirese din cale afară de împodobite. Sute de coșteie de tifon fluturau în coroana lor stufoasă și verde, iar fiștece creangă își avea soarta ei deosebit statornicită prin sumedenii de altoiri și polenizări. Mi-am zis atunci, zîmbind, că față de aceștia, merii ce-i am eu în livadă sînt niște străbuni somnoroși și inculți, care, în virtutea unei vechi inerții, nu știu să zămislească decît un singur soi de fructe...

O vreme, m-am plimbat singur pe cărările înguste ale grădinii. Într-un tîrziu, în rama ușii a răsărit o femeie voinică,

cu părul de argint și cenușă, cu trăsături voluntare, peste care ochii, limpezi și mari, risipeau o lumină blajină. M-a anunțat că soțul dumneaei și stăpînul grădinii a plecat din comună, undeva, la Suceava.

— Are puțină treabă cu tovarășul prim-secretar. Apoi, la I. C. A. R. Nu cred să vină azi...

Am făcut cale întoarsă și abia a doua zi, după îndelungi căutări, i-am aflat urmele.

Ne-am dat întîlnire și, nu după mult, l-am zărit venind prin mijlocul drumului, cătinel, iscodind copacii Sucevei cu o uimire aproape copilărească. Era un bătrîn de vreo șazececi de ani, scund de statură și firav, cu fața uscată de riduri, îmbrăcat cu o manta prea groasă pentru sfîrșitul acela de primăvară.

În ciuda vîrstei, omul arăta a fi un visător îndrăzneț. M-a cucerit din primul moment, prin exploziile sale lirice.

Fuse la regiunea de partid, unde discutase cu primul secretar unele chestiuni de botanică. Printre altele și despre un castan cu florile mov, ce-ar trebui folosit, după spusele sale, ca arbore de ornament pe marginea șoselelor.

— Imaginează-ți matale ce frumusețe ar fi, ce joc de culori! Ici un castan alb, dincolo unul mov, și tot așa, pe toate drumurile țării!... Tovarășul prim-secretar a fost de acord. Trebuie să știi că tovarășului prim-secretar îi plac grozav științele naturii. Totuși, am fost nevoit să-i fac o leacă de critică. I-am spus: „aveți niște lalele în fața sediului. Mă iertați, dar acestea nu-s lalele, tovarășe prim-secretar! Or fi păpădii, poate somnoroasă, dar lalele în nici un caz! La toamnă, să le smulgeți numaidecît! Vă dau eu altele-n loc. Lalele mari, aprinse, ca niște cupe cu vin porfiru...” A fost de acord și-n problema aceasta.

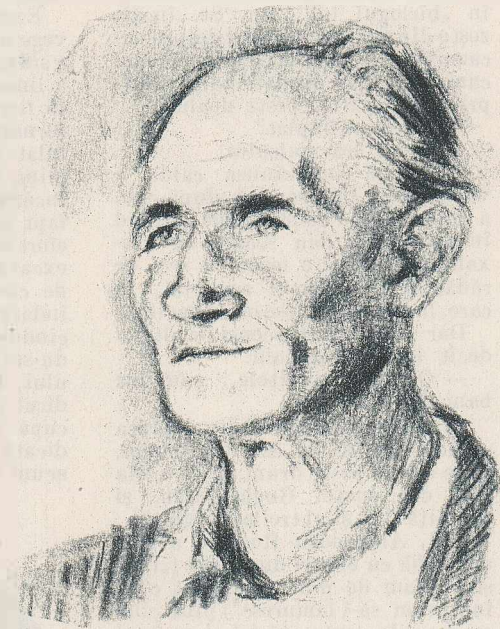
Așa l-am cunoscut pe Dumitru Cristea, bătrînul dascăl din Cocorâni, un fel de Jules Verne al plantelor, un mare îndrăgostit al naturii și, deși nu-i află semnătura în pagina literară a ziarelor, în orice caz, e un poet cu bogată zestre lirică...

II

Pînă la Cocorâni, am străbătut împreună largă desfășurare a cîmpilor. Drumul șerpuia frumos printre holde de grîu și secară. Fraged și străveziu, cerul se arcea peste dealuri domoale. Ici colo, salcîmi trufași împungeau zările. Tovarășul meu își plimba privirile peste țărini, cu un aer oarecum nostalgic.

Dar cînd am intrat din nou în

tihna grădinii, am avut impresia că asist la subita lui întinerire. Umbla printre straturi, pe sub pomi, cu sprinteneala unui flăcău. Din cînd în cînd, se oprea și, aplecîndu-se cu grijă spre nu știu ce ierburii, murmură încetșor:

— Ați crescut, bată-va norocul! Apoi, întornîndu-și spre mine obrazul strălucitor, mi-a arătat un pui de lămîi.

— Am lipsit o zi, tovarășe, și vezi-l cît a crescut!

Acuma n-aș putea spune cît e-n stare să crească într-o zi, aici, în nordul Moldovei, în bătaia vîntoaselor, un asemenea pui de lămîi, plăpînd și 'nalt de-o palmă, cu două-trei frunze ca niște bănuți de aramă. Ca să înregistrezi o asemenea creștere, exprimată-n fracțiuni milimetrice, ar trebui ca ochii să-ți fie înzestrați cu agerimi microscopice.

Dacă funcția creează organul, atunci o viață întregă petrecută în lumea plantelor i-a creat un prisos de sensibilitate, și de nu m-aș teme că mă vei învinui de necunoașterea unor elementare legi fiziologice, aș afirma că, de fapt, Dumitru Cristea nu vede, ci pipăie plantele cu ochii. Nu-i nimic miraculos în asta, mai ales dacă ai să află și cum obișnuiește bătrînul dascăl din Cocorâni să-și facă plimbările, deși nu și-aș dori, cititorule, să-i fii însoțitor.

Bunăoară, dumneata, ca și mine, ca și mulți alți pașnici țîrgoveți, mergi pe cărare ori prin mijlocul drumului, cu mîinile la spate, sau, răsucind prin aer un închipuit baston, șuieri o fărîmă de cîntec. Iar dacă te pornești cumva cu nevasta, bunul simț te îndeamnă s-o iei numaidecît la braț. Nu te împurpura, dragul meu! Orice ar zice o seamă de gureși poeți, aceste plimbări în doi nu sînt

lipsite de un anumit romantism domestic.

Dumitru Cristea procedează și de-a-ndoaselea. Romantismul e de altă factură, susține tovarășul Teodora. Din pricina lui, rar tîhnit vreo plimbare. Și istic se repetă de vreo treizeci de ani. Cum ajung la marginea satului, Cristea se și topește undeva, pe desimea holdelor. Zboară ca albină, din buruiană în buruiană încît dumneaei nu-i rămîne decât să urmărească, cu o resemnare melancolică, pălăria romantică a soțului, cum saltă, apare și dispare prin marea de grîne.

— Un canon, tovarășe! Un avarat canon, preumblările noastre mărturisesc cu duioșie varășa Teodora.

Mîngîindu-și seninul frunții palme, bătrînul dascăl suride găduitor.

— Păi, cum ai vrea, Teodora. Să trecem prin lumea asta ca orb Lumea e plină de taine și avem datoria să deschidem ochii.

Că lumea e plină de taine pentru dezlegarea cărora „avem datoria să deschidem ochii”, știu astăzi toți tîncii din Cocorâni. Pe țărîniile din preajma satului, prin viroage, la marginea dumbrăvilor, adesea se poate vedea un spectacol impresionant. Urde un gălăgios norod de prunci, părul zburlit ca o coamă de nucă, cu pulpanele mantalei flutur de vînt, bătrînul dascăl pornește într-o scurtă expediție științifică nu mai puțin plină de peripeții decît ale celebrilor exploratori.

Cu gura căscată, ciulindu-și urechile, pruncii din Cocorâni vătaș a dezlega tainele natu-rii în vreme ce glasul bătrînului dascăl tremură cu gravitatea unor strune de violoncel.

— Măi copii, țineți minte, mame! Nu există plante rele pe lume. Toate plantele sînt bune. De noi să le știm folosi!...

Într-un rînd, au descoperit, malul unui tău, o tulpină uscă de nalbă. Expediția toată, dascăl, cu învățăcei, s-a lansat într-o subtilă analiză a caracterelor plantei. Că uite, sărăcuțică de nalbă îi un fel de cin-tie cu cînepa, că are sumedenii fibre, că așa și pe dincolo, dar fo-n-aduce, că-i tufă crăcoasă, ba pustia!...

— De asta n-o suferă mamaie grădina!

— De-ar crește cît gardul, suferi-o, hai?

— Păi, vezi că nu crește.

— Atunci, copii — intervine Dumitru Cristea, zîmbind cu înțelegere — ar trebui să facem ceva ca să crească!

De aici, a pornit îndrăzneț proces de transformare a nalbei sălbatice în plantă de cultură. Îndelungată și trudnică, experiența a dat rezultate. Îmblăzită prin schimbarea mediului de viață nalba crește azi și se țire și înaltă, mai ceva decît cînepa, încît mamaie nu mai are nici un motiv să n-o suferă grădina, cum de altminteri nevoită să suferă și prelegerii fiului.

— Știi, mamaie, toate plantele au fost odată sălbatice. Și grî-

secara. Dar omul le-a schim-

— Asta n-oi mai crede-o! — se
— mamaia. Grîu-i grîu, de la
eputul lumii!

— Aici ai greșeală, mamaie,
zavă groșeală! Stai nițel, să-ți
lic eu cum vine cu evoluția...
ceea ce îi e sortit mamaiei
audă după asta, n-au auzit
lungul vecurilor toate mama-
din Cocorăni la un loc. Puiul
om prizărit și firav, e-ar încăpea
reg în ciubotele tataii, se avîntă
r-o aprinsă dispută științi-
t, în care uneori argumentul
rem al mamaiei îl constituie
da cociorvei. Și oricît de vîr-
se ar fi asemenea argumente,
ățacelul bătrînului dascăl e
naibii. Își susține părerile cu
ăpăținarea unui mic Galileu:
— Și, totuși, ai greșeală, mamaie.
ul, cum îi azi, omul l-a făcut!
ul!

III

să revenim, cititorule, la priu-
ul nostru, la bătrînul dascăl
Cocorăni.

Umbla prin grădină, cercetîn-
și plantele; le trecea în revista
un vechi comandant de oștiri.
Mă străduiam să nu-l tulbur,
contemplam smochinii, trud-
a lor năzuință de a-și înălța
e streșini frunzișul bogat și
ios, muiat parcă în untdelemn.
Îndeva, sub lumina tare a
lului, unde doar zefirul adie
latic, în patria sa de baștină,
ochinul e un pom ca toți pomii,
olu și elegant, în timp ce aici,
Cocorăni, mai puțin maies-
os, lepădîndu-și trufia verti-
tății, el se tîrîie sub geamuri,
ărit să înfrunte asprimea vîn-
selor. A învățat lucrul acesta
destulă durere și caznă. Adus
Dobrogea, îngropat toamna,
butucii de vie, i-au degerat
furile în cîteva rînduri și, an
an, a fost silit să renunțe la
avitățile sale de arbore meridio-
l, cîștigînd în schimb durități
bărbat.

Din ramurile răsucite ca-ntr-
zbuucium încremenit, țîșneau
e soare sute de fructe verzui,
ide încă și mici.

— Rodește de trei ori pe an —
a zdruncinat din reveriile mele
trînul dascăl, apropiindu-se. Îmi
re rău că nu te pot servi cu
scaiva smochine. Dar dacă mai
ci pe la noi, prin august...
L-am asigurat c-o să trec și,
e adîncă mea mulțumire, Du-
tru Cristea m-a servit cu niște

scrisori, a căror prospețime pre-
țuiește mai mult decît dulceața
tuturor smochinelor din lume.
Erau scrisori din depărtate col-
țuri de țară, prin care oameni de
felurite vîrste și îndeletniciri po-
feau cîte un pui de smochin ce
rezistă la frig.

Și o dată cu micile lădițe de lemn
expediate prin poștă, a călătorit
spre alte meleaguri și faima bă-
trînului dascăl. Iată o simplă
carte poștală, pe care se-nșiruie
slove cît mazărea, migălos cali-
grafiante:

„Tovarășe învățător. Am citit
că la dumneavoastră cresc smoch-
ehini... Tare aș dori să rodească
și în grădinița mea“.

Semnează o oarecare Elena Lo-
han, elevă în clasa VI-a elemen-
tară, din Buhuși. Și acum, răspun-
sul, după ce tînăra micurînistă a
obținut darul visat.

„Vă mulțumesc frumos pentru
atenția ce mi-ați arătat-o. Am
primit smochinul și-mi iau an-
gajamentul să-l îngrijesc ca pe
ochii din cap. O să vă dau știre
cînd va rodi. Să trăiți mulți ani,
tovarășe învățător!“

Socot că asemenea scrisori n-au
nevoie de comentarii, cum n-are
nevoie de comentarii nici faptul
că vreo treizeci de țărani munci-
tori din Cocorăni au și plantat
smochini în latura însoțită a
caselor. Mă gîndesc însă ce-o
să fie aici peste vreo cincisprezece
ani! Drumetul ostenit va poposi
la umbra livezilor de smochini.
Nu-i o evaziune exotică a imagi-
nației mele. Că vor fi nenumărate
livezi de soiul acesta, reiese din-
tr-un simplu calcul aritmetic. Ține
seama că-n fiecă an bătrînul das-
căl acordă drept premiu celor mai
buni elevi ai săi un pui de smochin.
Înmulțește premianții cu numărul
anilor și nu te sfii să adaugi la
sumă patima pe care le-a insu-
flat-o, chiar dacă unii vor zice că
nu poate fi exprimată în cifre.
Nu mă îndoiesc că în rezultatul
obținut vei auzi de pe acum foș-
netul acestor livezi.

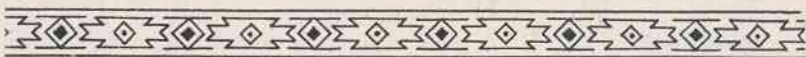
IV.

Ca să pătrund rostul tuturor
experiențelor bătrînului dascăl,
mi-ar fi trebuit cîteva zile de
studiu temeinic. Și fiindcă nu-mi
puteam îngădui un asemenea ră-
gaz, m-am mulțumit să prind
ici, colo, cîte ceva, folosind me-
toda acelor lăutari ce prind după
ureche fragmente de simfonii...
Navigînd agale pe cărările în-
guste ale grădinii, am ajuns în
dreptul unor mici insule de grîu.
Era un grîu voinic și stufos ca o
perie.

— Aista-i grîul tovarășului prim-
secretar — m-a anunțat Dumitru
Cristea cu mîndrie.

Că primul secretar al regiunii
de partid e proprietarul unor in-
sule de grîu în grădina bătrînului
dascăl, n-aș fi bănuit.

— Să vezi cum stau lucrurile,
m-a lămurit Dumitru Cristea.
Ți-am spus, pare-mi-se, că tovară-
șului prim-secretar îi plac grozav
științele naturii. De cîte ori are
treabă la noi în raion musai
oprește să-mi vadă grădina. Stăm
uneori de vorbă ceasuri întregi,
iar dumnealui mă ispitește fel și
chip, încît azi îmi cunoaște bu-
ruienile pe de-a rostul. O dată
sfătuiaam amîndoi sub mărul ista,
despre care zici că seamănă cu o
mireasă. Și m-a întrebat că de
ce nu se mai cultivă în regiunea
noastră grîul roșu de Botoșani?

„Cetățenii Republicii Populare Romîne au dreptul la odihnă.
Dreptul la odihnă este asigurat prin: ... stabilirea de concedii
anuale plătite pentru toți muncitorii și funcționarii; punerea la
dispoziția oamenilor muncii a caselor de odihnă, sanatoriilor,
instituțiilor de cultură.“

(Din articolul 78 al Constituției R. P. R.)

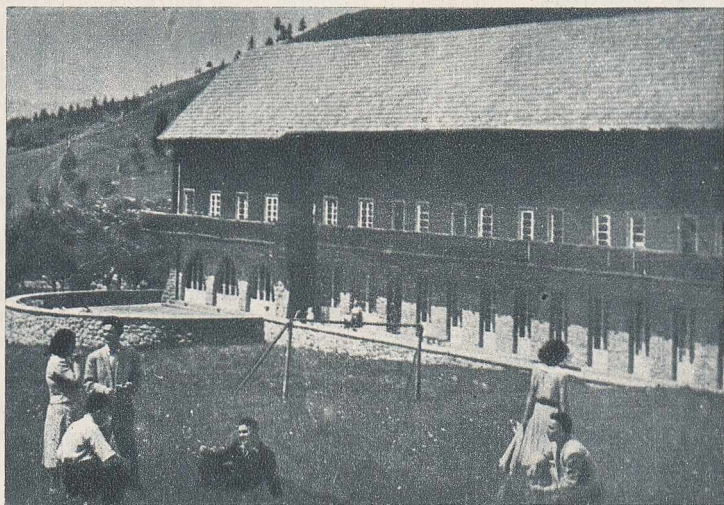
Pentru sănătatea oamenilor muncii din regiunea Baia Mare

În regiunea Baia Mare, ca și pe întreg cuprinsul țării, apar
mereu noi realizări în domeniul sanitar, mărturii grăitoare ale
grijii pe care statul nostru democrat-popular o poartă sănătății
tuturor oamenilor muncii din țara noastră.

Astfel, nu demult, pentru minierii de la „Drapelul Roșu“ s-a
construit un sanatoriu de noapte, în care li se asigură îngrijirea
sănătății. Iar sanatoriul T.B.C. din Borșa, cu o capacitate de
1200 locuri, a fost reamenajat, reutilat și încadrat cu medici de
înalță calificare. În fotografie: clădirea sanatoriului T.B.C. din
Borșa.

V. SĂSĂRANU

correspondent-Baia Mare

E un grîu zdravăn, rezistent la
secetă, dar nu-l mai seamănă
oamenii, c-a degenerat... „Nu s-ar
putea face ceva să-l avem iară?“...
„Adică, s-ăr putea, cum nu! Îl
putem regenera prin selecție“ —
i-am răspuns, înroșindu-mă. „Păi,
să ne apucăm de treabă, dascăle!“
— m-a îndemnat dumnealui... Și
ne-am apucat. Curînd, vom avea
sămînță pentru un hectar. Și de
cîte ori se abate tovarășul prim-
secretar pe la noi, cată mai întîi
să-și vadă grîul. Ei, de n-ar avea
munca asta de prim-secretar, stra-
șnic micurînist aș scoate din-
tr-însul, tovarășe!

În după-amiaza aceea, cît a ținut
preumblarea noastră pe ulițele
fără capăt ale Cocorănilor, ne-am
oprit la destule porți și am avut
prilejul să observ cum își saltă
oamenii pălăriilo, întîmpîndu-l.
Nu mi s-a urît, întovărășindu-l,
chiar dacă rolul meu în acele
preumblări a fost al unui simplu
spectator. Am admirat o vreme
satul, risipit printre dealuri, ca-
sele mărunte, îngropate-n livezi,
și am avut norocul să asist la
niște discuții care, pornind de la
cultura usturoiului, ajungeau une-
ori pînă la complicate chestiuni
de transformare a naturii.

Asta mi s-a întîmplat în li-
vada unui țaran blond și înalt,
îmbrăcat într-o veche tunică sol-

dățească, ce avea un mare necaz
la ceasul acela. Mîndrețea lui de
usturoi începea să tînjească. Pe
ici, pe colo, frunzele se pleoșteau,
ca opărite. Omul era cătrănit.

— Ce are, tovarăș' profesor?
Uite-l cum se usucă, sârbătoarea
lui de usturoi.

— Stăi, omule, nu-l sudui!
Vedem îndată unde-i buba!

S-au aplecat amîndoi peste stra-
turi și au scormonit cu răbdare
pămîntul. Iar la un timp, Dumitru
Cristea a dibuit ceva între degete.

— Îl vezi? Aista-i!

— Oare? — a clătinat din cap
stăpînul usturoiului.

— Dacă-ți spun. Îl roade vier-
mele sîrmă.

— Adică îi roade inima, sârbă-
toarea lui de vierme! Și-amu
ce-i facem?... Care-i leacul?...

După ce-a aflat care-i leacul,
omul s-a înseninat.

— A mai roade de-amu pe mama
dracului! Bine că știu.

Ne-a purtat apoi prin grădină,
fudulindu-se cu niște cartofi ia-
rovizați.

— I-am pus cum ne-ai învățat
la cerc. Bună învățatură!

Și scărpinîndu-se-n creștet, a
deschis spre nci niște ochi mari,
albaștri, mai curați decît toate
limpezimile cerului.

— Te-am întrecut, tovarășe pro-
fesor!

Dumitru Cristea l-a măsurat cu mirare.

— Cum adică?

— Iacă așa! Cum s-ar spune, am făcut și eu o experiență. Haideți să v-arăt!

C-o strașnică înfrigurare, ne-a apucat pe amândoi de câte o mincă și ne-a tras după dînsul. Acum, să nu te aștepti la cine știe ce lucruri grozave. Nu ne-a arătat nici grădini suspendate, nici alte cumplite minuni, ci doar niște bieți castraveți, ce la prima înfățișare semănau a fi în totul obișnuiți. Aveau însă vrejuri din cale afară de lungi, fixate din loc în loc cu câte o scoabă-n pămînt. Asta era în fond toată experiența omului. Silise vrejii să sloboadă rădăcini adventive, ca să poată odrăslii mai departe.

Acuma, se uita la noi cu triumf și rîdea.

— Ei, ce părere ai, tovarășe profesor? Nu ți-am spus pînă azi. Mi-era frică că n-o să reușească. Da' a reușit, sărbătoarea ei de experiență!...

S-a molipsit și Dumitru Cristea dintr-acel entuziasm.

— Măi, strașnic vrej! Are vreo cincisprezece metri...

— Ce cincisprezece, tovarășe profesor? Douăzeci și șapte țentime. Dacă nu mă crezi, aduc metrul!...

Să nu-ți închipui cumva că-ți înfățișez un caz izolat. Asemenea experimentări, poate încă fără destulă pricepere la începutul carierei, nu-s o raritate în Cocorăni. Dumitru Cristea are pe aici învățacei destui.

V

Ar fi timpul să ne luăm rămas bun de la prietenul nostru, de la

bătrînul dascăl din Cocorăni. Și, totuși, nu mă îndur să nu-ți mai povestesc unele lucruri despre seara ce-am petrecut-o împreună.

Era o seară cu umbre prelungi, cu liniști mari, revărsate peste livezi. Din ogrăzi, de sub ceanurile așezate pe pirostria, fumul izvora, înălțîndu-se lenes spre scăpările asfințitului și, de acolo, se înturna parcă cu sporuri uriașe, învăluind satul ca-ntr-un albastru păienjenis.

Tovarășa Teodora a aprins lampa și-am stat tustrei la taifas. Și cum discutam așa vrute și nevrute, dintr-o dată, Dumitru Cristea a zvonit din scaun și, amintindu-și de-o treabă neîmplinită, s-a repezit la dulap.

— Ce vrei să faci? — l-a întrebat cu prefăcută asprime tovarășa Teodora.

Cristea i-a răspuns cu nevinovăție:

— Să fur o leacă de zahăr, Teodoro! Știi, un sirop pentru pui!

Ce soi de pui vor fi fiind aceia, nu-mi era limpede. Știam de altminteri că, în afară de păsările cerului, bătrînul dascăl nu îngăduie alte viețuitoare-n grădină. Dar tovarășa Teodora m-a lămurit cum că puii pe care dumnealui îi hrănește cu zahăr cresc în gavanoase, pe prispă: un nuc, un vișin, un măr, un gutui. Îi injectează de trei ori pe zi cu sirop, nădăjduind să sporească dulceața viitoarelor fructe.

Mai în șagă, mai în serios, mi-am dat și eu cu părerea:

— Ce-o să vă faceți dacă încearcă experiența cu toți pomii, cu toate plantele din grădină? Vă trebuie o fabrică de zahăr...

O clipă, tovarășa Teodora păru îngrijorată de-o asemenea năstrușnică perspectivă. S-a liniștit însă iute.

— Apoi, la o experiență, două, îi admit. Dar dacă a fi cum spui dumneata, încui fabrica!

Se făcuse tîrziu. Tovarășa Teodora s-a dus să se culce. Și n-a uitat să ne lase pe masa încărcată cu tratate de biologie, o sticlută de porfiriu, în jurul căreia am zăbovit pînă la primul cîntat al cucușilor.

Prin geamul deschis, pătrundea pînă la noi suflul tihnit al cîmpiiilor. Roiuri de stele străjuiau înălțimile nopții. Undeva, din umezeala unui tău, broscuțe, cu labe ca iarba, împroșcau satul cu sonorități monocorde.

Simțeam cum crește-n mine un fel de căldură. Te asigur că nu sticluta aceea era vinovată. Mă încălziseră spusele bătrînului dascăl, visurile sale, ca un curent de înaltă tensiune. Cu ele nu se poate asemui nici un porfiriu din lume.

Tot scoțîndu-și și punîndu-și iar ochelarii, Dumitru Cristea privea printre pleoapele îngustate, se răsucea în jilț și vorbea cu îndîrjire.

— Prea puține plante noi de cultură am descoperit într-o sută de ani. Ne-am mulțumit cu cele știute. Și, totuși, puterile omului sînt nelimitate. Pentru noi, nu trebuie să existe hotare... De ce, bunăoară, să nu pot obține un măr cu gust pipărat? Cine mă împiedică? De ce să aștept zece ani pînă ce un măr ajunge la maturitate? De ce să nu-l semăn primăvara și să nu-i culeg roadele toamna? Cine mă împiedică?... Mi-am exprimat îndoiala:

— Nu sînt biolog. Nu știu ce ne împiedică. Dar socot că n-tocmai ușor.

— Nu te speria, flăcăule — m-zîmbi Dumitru Cristea cu înșăduință. N-o să fie miine și n-o să izbutesc eu lucrul acesta. asta fi sigur. Dar că se va buti odată, să nu te îndoiești. Oricît ar pălăvrăgi domnia idoliști, Mendel, Weissman, Morg și compania, nu există hotare natură.

Mărturisesc că m-am străduit seara aceea, cu aproximativ mele cunoștințe biologice, să-i credincios tovarăș de luptă. regret că n-a asistat la symposiul nostru vreun circac de-al ponniților palavragii, să vadă cu zboară flenduri din înzorzonai lor strai idealist.

La un moment dat, cu o lumie de tristețe-n priviri, bătrînul dascăl a lunecat pe panta destnuirilor:

— De ce nu mai am anii t-flăcăule? Ehe, câte n-aș face! Vezi, o viață întreagă am vis grădini, dar am fost un grădier empiric. I-am cunoscut tîrziu Miciurin și pe Lisenko... Acum numai zece ani de-aș mai trăi!

Trecîndu-și mîna prin păr cărunt și zburliț, Dumitru Cristea și-a scuturat dintr-o dată m-lancoliile:

— Flăcăule, cunoști povestea l-Creangă, Ivan Turbincă?... Iacă așa am să fac și eu. Cînd voi sim că moartea încearcă să-mi deschidă porțița, dau comanda: „pașol turbinca, Vidma! Dă-mi pace să-termin experiențele“.

Și începu a rîde potolit, cu rîs care-i netezea creșturile mărunt întinerindu-i parcă obrazul.

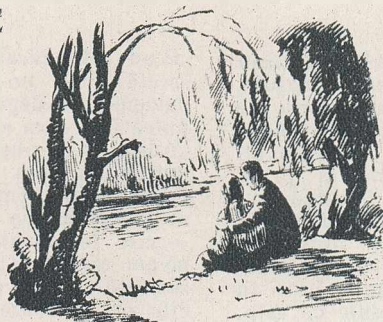
Ion BRAD

Cîntec despre iubire și moarte

MOTTO: „Pentru o îmbrățișare a superbeii Elena
Măcelul troian un preț neînsemnat e“

(Din caietul înedit
Al unui poet ramolit)

În inima mea intră un miliard de frați,
Dar dintre fete una — doar ea, cea mai iubită!
Voi albi salcîmi ai verii cu flori nepicurate,
Ascunde-ne dumbravă, să ne umbrești răchită!
Nu are fata, poate, privirile de stea
Ale superbeii tale Elena de-altădată,
Nici n-au țîșnit pîraie de sînge pentru ea,
Nici eu ca Menelaos n-am plîns c-a fost furată.
Mi-e dragă și s-agață de brațul meu rîzînd,

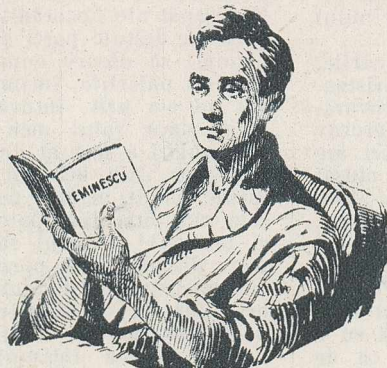

Și fuge ca o ciută — se-ntoarce și mi-e dragă.
Aș părăsi-o totuși numai atuncea cînd,
Aș părăsi-o totuși numai atuncea dacă
Va cere, înciudată, din inimă-mi să scot
Un miliard sau două de frați și de surate!
Și stinge-mi-aș eu viața și sîngele meu tot,
Chiar dac-ar fi c-o mie de cavaleri m-aș bate,
Numai să știu că pacea va cununa doi miri
Și încă doi și încă atîtea inimi care
Vor înălța iubirea întregii omeniri
Peste-a Elenei tale sinistră-îmbrățișare!

14 mai 1955

La vîrsta mea

Căzuse Lermontov la vîrsta mea:
Pe cerul poeziei arde-o stea!
Și Petofi se prăbuși în luptă:
Dar cîntecele lui și astăzi luptă...
Urca în zare Eminescu, lin,
Ca un luceafăr, cu al său „Călin“,
La vîrsta mea!...
Și eu c-un sfert de veac,
Plecat pe cartea lor citesc și tac!
La vîrsta mea!...

Dar mi-a rămas și mie
Destul pămînt să crească poezie,
Să-l ar, să-l seamăn, să-l frămînt cu chin,
Să-i smulg un aspru cîntec aprilin,
Țara mi-e dragă, vremea e mănoasă...
În suflet mi se-nvirte-o nebulosă
Din care sar noi sori și mii de stele
Să-nflăcăreze cerul clasei mele!

19 mai 1955

SAVANȚII LUMII ȘI-AU DAT MÎNA

În zilele acelea, marea sală a
latului Națiunilor de la Geneva
ca un imens Areopag în care
punzătorii prin știința lor de
arta omenirii, îi dezbăteau vii-
ul de progres și prosperitate.
puțină vreme înainte, în aceeași
nevă însoțită, în același Palat
pre care se va vorbi în isie,
avusese loc întâlnirea șefilor
vernelor celor patru mari pu-
i. Acest fapt a creat la în-
irea internațională a oame-
or de știință un încurajator
nat de înțelegere, o perma-
tă atmosferă de colaborare, pe
e a trăit-o fiecare din noi,
lată cu emoția de a participa
o asemenea nemăfîntînită con-
nță în istoria științei.
mi este greu să vă transmit
n descrieri acea atmosferă solem-
și totuși de neînchipuită
opiere, îmi este greu să vă
criu delegații, felul în care ei
venit pregătiți la conferință,
grandioasele proporții pe care
asta le-a avut. Voi da însă
va cifre. Întîi, numărul dele-
ilor: au fost 2.000, trimiși
73 de țări; apoi, numărul comu-
rilor făcute: au fost peste
00. Alături de această cifră
resonantă, se poate arăta că
umentele conferinței au însu-
t peste 200 tone de hîrtie imprî-
tă, că s-au prezentat peste
00 modele de aparate și instru-
nte, peste 100 machete de reac-
i și aparate (unele în funcțiune),
au fost deschise două expoziții,
științifică și alta comercială,
care au participat peste 20
, reprezentate de 143 de firme...
-ar putea da încă multe alte
e. Aș dori însă să vorbesc
pre lucrările conferinței, despre
le studii și realizări ce au fost
zentate, despre unele perspec-
e din nenumăratele ce s-au
tat a fi deschise în toate dome-
e pașnice ale acti-
iții omenestii.

În interes excepțio-
a fost acordat, în
rul conferinței, în
nelor de energetică,
oarelor energetice ale
nirii. Transforma-
energiei nucleare
nergie electrică a
pentru prima oară
lizată în Uniunea
ietică, prin pune-
în funcțiune a pri-
centrale atomo-
trice a cărei prezen-
e amănunțită în
rul conferinței de
re savantul sovietic
hințev, a stîrnit
mai viu interes în
lurile delegațiilor.
ducerea pe scară
ță a energiei elec-
e, prin transforma-
energiei nucleare,
e menită să rezolve
nitiv problema ali-
tării cu energie a
ulației globului, în-
iind combustibilii
ici (petrol, cărbune)
cărora rezerve nu
inepuizabile. La
ferință s-a arătat că
vederile în dome-
energetic pe urmă-

de conf. dr. O. COSTACHEL

director adjunct al Institutului Oncologic,
consilier al delegației R.P.R. la Conferința atomică de la Geneva

torii 50 de ani indică înlocuirea
treptată, în majoritatea țărilor, a
actualelor izvoare de combustibil.
În ce privește aspectul economic
al problemei, potrivit calculului
prezentate conferinței de către
savanții sovietici, costul kilowa-
tului-oră produs de o centrală
atomică va deveni, cu timpul,
în U.R.S.S., mai redus decît
aceeași cantitate de energie furni-
zată de o centrală termică, și
deci folosirea electricității nucleare
va fi mai rentabilă.

Numeroase comunicări făcute au
tratat problema energeticizării vii-
toare a unor regiuni îndepărtate
de izvoare de energie, cum sînt
pustiurile, locurile înghețate etc.
Potrivit datelor prezentate, aceas-
tă acțiune va aduce adevărate
redistribuții geografice ale actua-
lelor instalații industriale.

Pot satisface resursele mondiale
de combustibil nuclear, nevoile
energetice ale populației globului,
și în ce măsură? Această problemă
a fost viu dezbătută la Geneva.
Savanții din diferite țări au fost
unanimi în părerea că numai
rezervele de uraniu și toriu, uti-
lizate pînă în prezent pentru
producerea energiei nucleare, sînt
în măsură să facă față tuturor
necesităților mondiale de combus-
tibil, pentru o perioadă foarte
lungă. În privința sistemelor folo-
site pentru descoperirea zăcămint-
elor de uraniu și toriu, a fost
ascultată cu deosebit interes me-
toda aeroradiometrică sovietică,
prezentată de savantul V. Baranov.
Ea constă în determinarea din
avion a radio-activității rocilor,
cu ajutorul unor sensibile aparate

geofizice, și, grație ei, s-au des-
coperit în Uniunea Sovietică o
serie de zăcăminte extrem de
valoroase, în locuri foarte greu ac-
cesibile.

Agregatul de bază pentru produ-
cerea energiei atomice este reac-
torul nuclear. Problema tehnicii
construirii reactorilor nucleari a
fost viu dezbătută și în cadrul
acestor dezbateri s-a realizat un
larg schimb de informații, au
fost clarificate importante pro-
bleme de fizică teoretică și experi-
mentală.

O dată cu producerea energiei
atomice se obțin o serie de pro-
duse secundare de fisiune, rezul-
tate din funcționarea reactorilor.
Aceste produse sînt izotopii radio-
activi, a căror utilizare practică a
căpătat în ultimii ani o mare
extindere, în special în Uniunea So-
vietică. Despre folosirea izotopilor
radioactivi în diferite domenii de
activitate și despre rezultatele
obținute, au tratat foarte multe
comunicări făcute conferinței. O
problemă foarte grea, pe care
chimistii și botanicii o cercetea-
ză de peste o sută de ani fără a o
putea rezolva prin mijloacele ce
le-au stat la îndemînă, este aceea
a explicării fenomenului de foto-
sinteză¹⁾ și a reproducerii lui experi-
mentale, în laborator. În conferin-
ța sa, savantul agrochimist sovietic
A. L. Kursanov a arătat că rezol-
varea practică a problemei foto-
sintezei va aduce omenirii un
cîștig energetic cel puțin tot atît
de mare ca și utilizarea energiei

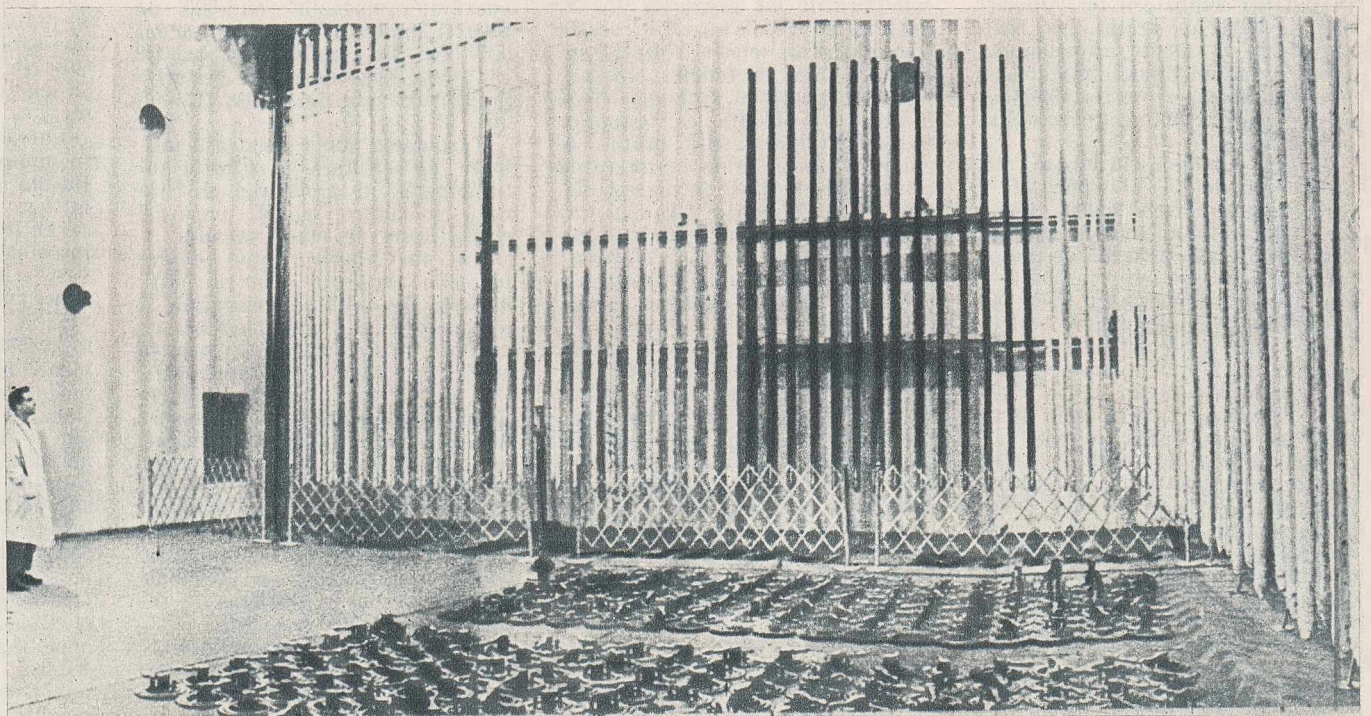
¹⁾ utilizarea de către plante a ener-
giei din lumina solară, pentru sinteza
unor substanțe organice.

nucleare. Se pare că omenirea nu
este departe de această realizare.
Comunicările asupra cercetărilor
făcute de savanții sovietici, pre-
cum și de savanți americani, în
domeniul foto-sintezei, au arătat
conferinței că, cu ajutorul izo-
topilor radioactivi, s-au putut
pune baze foarte serioase în stu-
diul etapelor de sinteză a dife-
ritelor substanțe organice, la ni-
velul plantelor.

Folosirea izotopilor radioactivi în
agricultura sovietică se face pe o
scară largă și este menită să ducă
nu numai la ușurarea cercetărilor
de ordin teoretic, dar și la obți-
nerea de foloase directe în practica
agricolă. Această realitate, care
a reieșit cu prisosință la Geneva, a
fost apreciată și comentată elogios
de diferiți savanți străini. Refe-
ratul savantului sovietic V. F.
Kuprevici, pe tema „Izotopii radio-
activi și radiațiile ionizante în
agricultură”, precum și alte dife-
rite comunicări făcute de savanți
sovietici asupra rezultatelor folo-
sirii izotopilor radioactivi în stu-
diul productivității plantelor, al
distrugerii dăunătorilor, ca și în
studiul metabolismului plantelor,
au constituit tot atîtea prilejuri
de apreciere a înaltului nivel al
științei agrobiologice sovietice.

O interesantă comunicare asupra
unor probleme de biologie, studiate
cu ajutorul izotopilor radioactivi, a
făcut conferinței savantul suedez
G. Hevesy. Comunicarea sa a
adus convingătoare argumente îm-
potriva teoriilor reacționare asupra
veșniciei substanței ereditare, sus-
ținute de unii savanți occidentali.
G. Hevesy a arătat că elementele
ce compun cromosomii celulelor
nu sînt permanent aceleași, ci
se modifică și sînt înlocuite treptat.
Pe baza experiențelor făcute cu ato-
mi de calciu marcați, el a arătat că
aceștia se pot transmite și păstra

Centrala atomo-electrică a Academiei de Științe a U.R.S.S. În fund: rezerve ale „combustibilului” de uraniu în formă de bare. Jos, se vede depozitul de bare utilizate.

numai pînă la zece generații și că după aceea dispar din substanța vie. El a arătat de asemenea că apa se păstrează numai două generații, iar hidrogenul ei, numai pînă la cinci generații succesive.

Conferința de la Geneva a arătat că metoda atomilor marcați are actualmente importante aplicații practice în biologie și medicină. La intrarea în pavilionul sovietic al expoziției am văzut expuse 15 cărți și aproape 100 de broșuri tratând despre aplicațiile izotopilor radioactivi numai în aceste domenii, în U.R.S.S. Ele se refereau în general la trei mari probleme: la prevenirea, diagnosticul și tratamentul bolilor în practica medicală; la cercetarea problemelor generale de biologie ca ereditatea, asimilarea factorilor de mediu, cîștigarea de proprietăți noi prin acțiunea radiațiilor; la cercetarea metabolismului normal și a turburărilor sale în diferite boli.

Importanța metabolismului, a aceluia permanent schimb de substanțe care se petrece în organism și care stă la baza tuturor fenomenelor vieții, este cunoscută și se știe că turburărilor lui dau naștere tuturor bolilor. Dar pînă azi, multe din mecanismele intime ale schimbărilor din organism nu au putut fi încă lămurite. Din cauza aceasta cercetarea științifică nu a putut duce la rezultate importante în multe boli. La Geneva, savanții din întreaga lume, în frunte cu savanții sovietici, au venit și au arătat, pe baza cercetărilor făcute, că izotopii radioactivi au creat o etapă cu adevărat revoluționară în studiul metabolismului și al turburărilor lui. Cu ajutorul mărcării atomilor celor patru elemente fundamentale ale substanței vii — carbonul, azotul, oxigenul și hidrogenul — se deschid perspective cu totul noi pentru atacarea celor mai importante probleme nerezolvate ale metabolismului.

Numeroase comunicări au prezentat diferite studii în profilaxia bolilor, făcute prin marcarea apelor, a microorganismelor și a insectelor purtătoare de microbi. Un savant brazilian a arătat cum prin marcarea țînțarilor care răspîndesc malarie se poate cunoaște modul lor de viață, aria răspîndirii etc., în vederea combaterii lor. Diferiți alți savanți au arătat, pe baza experiențelor făcute, că studierea apelor cu atomi și microbi marcați, prezintă mari perspective în detectarea focarelor de infecție în bolile epidemice.

Printre numeroasele mostre din pavilionul sovietic al expoziției — care a avut cel mai mare număr de vizitatori — am văzut și două din tipurile de aparate de radioterapie cu izotopi radioactivi (cu distanță mică și cu distanță mare) care prezentau mari perfecționări și evidente ușurări în manipulare, față de aparatele existente. Am aflat apoi că în Uniunea Sovietică există azi peste două sute asemenea aparate cu mare randament. Tehnica înaintată sovietică tinde să înlocuiască, într-un timp cit mai scurt, aparatele de röntgenterapie prin aparate cu izotopi radioactivi; o înlocuire treptată în această direcție se află în studiu și în alte țări. În adevăr, funcționarea și întreținerea actualelor aparate de diagnostic și tratament prin raze Röntgen este foarte costisitoare și cere un mare consum de energie

și materiale, pe cînd aparatele cu izotopi, emițînd spontan aceleași radiații ani întregi, nu necesită o întreținere specială sau consum de energie pentru funcționarea lor.

Fiecare cercetător pe tărîmul medicinei aflat la conferință a dus în țara sa, în laboratorul sau clinica sa, o luptă activă în domeniul cunoașterii și combaterii diferitelor boli. Dar cred că nici unul dintre ei n-a încercat pînă la Geneva un sentiment de mai mare siguranță în victorie, la gîndul că are alături de el sute și mii de alți oameni de știință de pe întreg globul. Deosebita con-

Această broșură, ce a fost distribuită participanților la conferință, cuprinde descrierea standurilor și exponatelor din pavilionul organizat de Academia de Științe a U.R.S.S. în cadrul expoziției tehnico-științifice din Palatul Națiunilor.

tribuție a medicinei sovietice la această luptă mondială pașnică a fost unanim recunoscută și apreciată la Geneva.

Un loc de seamă l-au ocupat, în pavilionul sovietic al expoziției de la Geneva, materialele consacrate utilizării izotopilor radioactivi ca metodă de diagnostic și tratament în diferite boli, printre care tumorile canceroase, unele boli ale singelui, ale pielii etc.

Despre rezultatele îmbucurătoare pe care savanții sovietici le-au obținut în tratarea cancerului cu izotopi radioactivi, au vorbit în comunicările lor savantele M. N. Fateeva și Kozlova. Din aceste comunicări au reieșit calitățile superioare ale metodelor expuse, privind precizia topografică și localizarea dirijată a izotopilor în țesutul tumoral. S-a arătat că, chiar în unele forme înaintate de cancer, răspîndite în întreg organismul — de exemplu în cancerul tiroidei — iodul radioactiv injectat se poate duce efectiv (dirijat) în locurile din organism în care s-a răspîndit țesutul canceros pornit de la tiroidă.

În același domeniu viu dezbătut al combaterii cancerului s-a prezentat, printre alte comunicări, și una privitoare la tratamentul tumorilor cerebrale prin captură de neutroni. Potrivit acestei metode, se injectează intravenos bolnavului o anumită sare de bor care are proprietatea de a se localiza în tumorile cerebrale. Apoi se iradiază tumora cu neutroni. Aceștia sînt captați foarte puternic de atomii de bor care, sub bombardamentul neutronic, emit particule alfa, foarte ionizante (radioactive) ce produc mari efecte biologice asupra tumorii.

Este impresionantă multilateralitatea, pot spune universalitatea, posibilităților folosirii izotopilor radioactivi în slujba sănătății, a bunăstării, a confortului omului. Conștiința acestei realități dă savanților din toate ramurile științelor o și mai mare asiduitate în cercetările pe care le fac, o sete nespusă de cunoaștere, de supunere a atomului pînă la cele mai inezisabile calități ale sale, de supunere absolută a energiei nucleare în folosul omului și al vieții sale.

Am auzit la această conferință comunicări asupra unor studii și rezultate dobîndite prin folosirea izotopilor radioactivi în cele mai variate domenii de activitate. Bunăoară în geologie, savanții sovietici au comunicat diferite metode de stabilire a vîrstei rocilor și în general a diferitelor pături ale scoarței pămîntului.

La fel și în paleontologie. Printre alte comunicări în acest domeniu a fost și aceea a profesorului american dr. Libby, cu privire la stabilirea vîrstei plantelor și animalelor care au trăit cu zeci de mii de ani în urmă.

Principiul pe care se bazează metodele de cercetare e relativ destul de simplu. S-a constatat că fiecare ființă vie — animal sau plantă — are în mod obligatoriu în structura sa o cantitate constantă de carbon radioactiv (C^{14}) pe care-l ia permanent din atmosferă sau din pămînt, eliminînd aceeași cantitate prin respirație. După moarte, substanța vie nu mai încorporează carbon radioactiv nou; mai mult, cantitatea pe care o conține, scade progresiv ca urmare a fenomenului de dezintegrare pe care îl prezintă într-un timp mai scurt sau mai îndelungat orice izotop radioactiv (C^{14} se dezintegrează pe jumătate în circa 5000 ani). În felul acesta, constatînd stadiul de dezintegrare în care se găsește carbonul radioactiv se poate afla vîrsta carbonului și, deci, data la care a murit ființa respectivă. Pe baza acestor metode de investigație s-a putut stabili de cînd datează o seamă de obiecte vechi. Astfel, într-un sat peruvian s-a găsit o pînză datînd de peste 3000 ani și o bucată de lemn dintr-un copac, cu o vîrstă de peste 20.000 ani. Într-o peșteră a fost descoperit un adevărat „magazin” cu 300 de pantofi împletiti din papură acum 9.000 ani. De asemenea s-a stabilit că vîrsta desenelor din peșterile preistorice este de peste 15.000 ani.

Extinderea unor asemenea mijloace de cercetare la studiul antropologiei, al preistoriei și istoriei, va aduce, poate, precizări și verificări de mare valoare.

Nu am vorbit nimic despre lucrările secțiunii pentru problemele de chimie, metalurgie și tehnologie, la care membri de specialitate ai delegației sovietice au adus importante contribuții. De altfel, nici despre lucrările celorlalte secțiuni și nici despre lucrările conferinței în general, nu consider că am vorbit decît în treacăt. Căci conferința, am arătat, a tratat un imens material și apoi, după primele două zile, membrii delegațiilor s-au împărțit pe specialități, în așa fel încît nu au mai putut participa la lucrările celorlalte secțiuni.

În ce privește programul acestei atît de fructuoase conferințe, oricine își poate da seama, după cele mai sus arătate, că a fost ex-

trem de încărcat. Cele 6 ore comunicări din cursul dimineții și cele 2 ore de conferințe țîrserile nu au putut permite (baterea în amănunțime a tuturor problemelor ridicate. Dar dițiile dorite au avut loc din belă. Pe culoarele Palatului, pe al splendidului său parc, la puteai vedea sute și sute de savanți discutînd, în cele mai diferite limbi, cele mai diferite probleme de știință.

Asemenea convorbiri științifice prietenești și prelungiri ale discuțiilor purtate în ședințe au avut loc și între savanții sovietici și cei americani. Ei au făcut aceste prilejuri un larg schimb de păreri și de experiență în diferite probleme importante ca fînteză, protecția împotriva duselor radioactive, experiența cu C^{14} în biochimie etc.

De aprecierea și interesul care s-au bucurat din partea delegațiilor la conferință cele comunicări făcute de delegația romînă — dintre care două sînt nate verbal de acad. dr. Șt. M. și prof. univ. I. Ausländer — poate să fie mîndru fiecare cetățean al țării noastre.

În numeroase rînduri, în cadrul diferitelor întîlniri și convorbiri științifice prietenești avute cu savanți din alte țări, aceștia au apreciat elogios activitatea și călăuzirea creatoare a oamenilor știință romîni, și-au exprimat satisfacția că au putut cunoaște membrii delegației noastre și și-au exprimat dorința de a dezvolta legăturile de prietenie stabilite acolo.

Într-una din zilele conferinței, delegația sovietică a invitat special delegația noastră și a delegații ale democrațiilor populare, pentru a discuta asupra unor probleme de biologie și medicină. Aici s-au făcut cunoscute lucrările noastre care nu au putut fi prezentate la conferință și, din cuțuile avute cu savanții sovietici Palladin, Krotkov, Sisakian, teeva Domsłak, Kavețkii și alții, delegații noștri au tras prețioase indicații asupra viitoarelor lor cărări.

Convorbiri prietenești a avut și delegația noastră și cu savanții englezi printre care și S. Mite (în problema acțiunii biologice a radiațiilor) și cu delegații americani printre care G. Sinton (în probleme de agricultură și cu delegații francezi, suedezi etc.

Lucrările conferinței au înconunat de un deplin succes. Ea nu a însemnat numai reînnoirea relațiilor normale între savanții din diferite țări și n-a însemnat numai realizarea unui vast schimb de informații și experiență pe tărîmul folosirii energiei nucleare. Ea a însemnat și inaugurarea unei noi colaborări de viitor. Nu puțin de patru congrese internaționale în domeniul radiațiilor au și fost anunțate pentru următoarele cinci luni! Sute de savanți din diferite țări au hotărît să se viziteze, întrețină o permanentă cooperare științifică, să-și trimită în mod regulat lucrările.

Sfîrșitul conferinței atomice la Geneva a însemnat începutul unei lupte comune în domeniul științei, pentru pace și progres. La Geneva s-au unit forțele savanților lumii și-au dat m

După o zi de muncă, președinta de colectivă Maria Zidaru și-a lăsat deoparte treburile și acum... e numai mamă.

Fotografie de A. ROSENTHAL

Pe Argeș, la Mihăileșji.

Fotografie de Eugen IAROVICI, prezentată la Concursul pentru fotografii turistice organizat de Consiliul Central al Sindicatelor, în colaborare cu Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea.

TARE CA FIERUL

de Petru VINTILĂ

Ilustrație de Radu VIOREL

Timotei Moraru e moalfen la gură. Nu ia niciodată cuvîntul la ședințe și adunări. Zice că nu știe să vorbească, să aleagă vorbele cele mai frumoase, vorbele cu sunetul cel mai plăcut urechii, așa cum știu să grăiască toți ceilalți din echipă. O dată, la un miting, echipa oțelarilor de la cuptorul tineretului l-a ales pe el ca să aducă „un salut scurt și un angajament”, dar cînd s-a trezit pe tribună, în fața microfonului, s-a pierdut dintr-o dată cu firea, s-a bîlbîit și, dacă nu era lingă el secretarul organizației de partid a combinatului, să-i șoptească, una câte una, vorbele, ar fi stat ca vițelul la poarta nouă.

După miting, l-a luat echipa în primire. A sărit Petru Vuc la el, cu gura:

— Cum dracu' te încurcași?

Timotei își aduse iar aminte de tribuna învelită în pînză roșie, împodobită cu crengi de brad și steaguri, revăzu pe tovarășul Gheorghe Adam, secretarul organizației de partid, pe Nicolae Amariei, inginerul-șef al oțelăriei S.M., și pe ceilalți tovarăși urcați pe tribună. Revăzu plinia microfonului și își aminti că era cît pe aci să-l doboare ameteala ce-l cuprinsese dintr-o dată. Își închipui că, în situația aceea deosebită, nici unul din echipă n-ar fi putut să vorbească fără să se bîlbîie. Și, întorcîndu-se către Petru Vuc, îl întrebă în ciudat:

— Tu nu te-ai fi zăpăcit?

— Eu, mă? Păi, de ce? Gheorghe Adam nu-i tovarăș ca și mine? Să fi fost un milion de oameni îngrămădiți în fața tribunei și tot așa fi știut ce să spun.

— Și ce ai fi spus? Ce ai fi spus, mă?

Petru Vuc se uită pe rînd la ceilalți din echipă, tuși, cum fac îndeobște oamenii cînd se pregătesc să țină o cuvîntare, și rosti cu glas tare, fără să mai ia în seamă că trecătorii de pe stradă se uită la el uimiți și plini de curiozitate:

— Tovarăși, în numele echipei de oțelari de la cuptorul tineretului, aduc mitingului un salut fierbinte. Ne luăm angajamentul să dăm șarje de bună calitate și să înecăm în oțel pe ațîțătorii la un nou război. Atît! Și ce? Nu e bine așa?

Într-adevăr, era bine. Dar Timotei n-are ușurința de vorbire nici a lui Petru Vuc și nici a celorlalți din echipă. Timotei îl privi pe Vuc cu un respect proaspăt. Și se gîndi: oare cum de nu pierde firul cuvîntelor și-al

ideilor? Fiindcă el, să fie ședința oricît de restrînsă și neînsemnată, își pierde cumpătul. În asemenea clipe, își simte omușorul jucîndu-i în gît și parcă nu mai capătă aer de ajuns, parcă se înecă. În fața oamenilor și a activiștilor de răspundere, se pierde cu firea ca un copil în fața învățătorilor. Așa-i el, rușinos și moalfen. Cînd Blajovan Dionisie, șeful echipei de oțelari, i-a făcut cunoștință cu o fată, cu bibliotecara de club, Timotei abia își rostise numele. Și doară îl învățase Blajovan cum să-și spună întîi pronumele, apoi numele și funcția:

— Timotei Moraru, oțelar doi la cuptorul tineretului.

Dac-ar fi fost numai el cu bibliotecara și cu Blajovan, poate c-ar fi fost altminteri. Nu s-ar fi încurcat. Dar era toată echipa adunată roată. Și el, de rușine, abia își șoptise numele. Parcă se învrtea clubul cu el, clubul întreg, cu mesele de șah, cu mesele de șubah și cu bibliotecile.

— Cum ai spus că te cheamă, tovarășe? Nu te supăra că te întreb, dar n-am înțeles.

Petru Vuc, prislea echipei, chicoti înveselit:

— Popa nu zice de două ori slujba!

Timotei își rosti încă o dată numele, roșindu-se pînă la urechi. Fata îi zîmbi și-i spuse cu vădită surprindere:

— Nu-ți cunosc numele. Ai fișă la noi?

— Ce fișă? — întrebă Timotei, surprins.

— La bibliotecă, mă — îl lămuri Petru Vuc.

— Aici nu — răspunse Timotei. Am la bibliotecă din orașul muncitoresc.

Petru Vuc o rugă atunci pe bibliotecară:

— Arată-i fișa mea.

Bibliotecara aduse fișa lui Vuc și acesta i-o viri sub nas lui Timotei:

— Vezi, mă? Ia citește aici titlurile cărților!

Unu: Eminescu. Doi: Coșbuc. Trei: Orașe și ani. Patru: Antologia poeziei romînești. Cinci: Goethe. E german. Poet clasic.

Timotei iar se făcuse roșu în obraz, parcă-l opărise cineva cu apă fiartă în clocot. Își închipuise că Petru Vuc e lăudăros, dar îndată după aceea, cînd începu Vuc să povestească din ce pricini citește așa de mult, își dădu seama că Vuc nu-i lăudăros. În hazul celorlalți, Petru Vuc povesti:

— Auzi, mă, cunosc eu într-o duminică o

fată cu liceu, funcționară la administrația combinatului. Ne întîlnim azi, ne întîlnim mîine și bag de seamă că ea e cam poetică. Ne plimbam și ea declama poezii. O dată, se oprește în loc și mă întrebă: „Din care poet e strofa asta?”

„Iubind în taină, am păstrat tăcere,
Gîndind că astfel o să-ți placă ție,
Căci în priviri citeam o veșnicie
De-ucigătoare visuri de plăcere”.

M-am gîndit eu ce m-am gîndit, și-am zis într-o doară: „Eminescu”. Ghicisem, dar mi-era nu știu cum, ca o fată să știe poezii pe de rost și eu nici măcar un vers. Am venit aici la bibliotecă, mi-a făcut tovarășa asta fișă de cititor și-am luat dintr-o dată cinci volume de poezii. Am învățat vreocînspe' pe de rost, din Eminescu, Vlahuță, Topîrceanu și Heine. La început, nu voiam altceva decît să nu mă prindă fata aceea în defect. Și m-am trezit că-mi plac poeziile. Acuma n-aș putea trăi fără ele. Dacă nu m-aș fi făcut oțelar, m-aș fi făcut poet. Am băgat de seamă că-mi vine cîteodată să vorbesc numai în rime. Seara, cînd mă vir în așternut, privesc prin fereastră cîrul înstelat și mă trezesc că oftez. Am întreat eu pe un redactor de la „Secera și Ciocanul” ce dracu' am. Mi-a spus că am imaginație.

II

După ce s-au despărțit, Timotei se duse acasă. Ceilalți se îndreptară spre stadion. Era un meci din divizia B, dar lui Timotei nu-i plăceau zarva și îngrămădeala de pe stadion. În dormitor, nu mai erau la ceasul acela decît trei tineri. Își călcau hainele, pregătindu-se să iasă în oraș. Timotei se trînti pe pat. Unul din cei trei tineri începu să povestească o poznă petrecută la ștrand.

— Voi îl știți pe Arnăuțescu, strungarul de la mecanica fină? Ei, să vezi ce face șmecherul ăsta, ieri. Zice către mine: „Hai, mă, la ștrand”. M-am dus. Ne dezbrăcăm noi la vestiar și ieșim la bazin. Dau să intru în apă, dar Arnăuțescu îmi spune: „Stai, mă, un pic, să vezi și tu cum îl scot eu pe prost din baie”. „Care prost?” zice eu. „Șice, crezi că aici n-a nimerit nici unul?” îmi răspunde Arnăuțescu rîzînd. Și unde crezi că se urcă pe trambulină și strigă de-acolo: „Tovarăși, eu nu pot să fac baie, dacă stă și prostul în bazin! Îl rog frumos să iasă din apă!”

— Și nu s-a supărat nimeni?

— Stai să vezi. Numai ce s-aude glasul unuia: „da' ce, eu n-am plătit? De ce să ies?”

— Ho-ho-ho! Ho-ho-ho!

Cei trei tineri riseră cu poftă. Timotei își trase perna peste cap, furios. Și se gândi: poate că așa mă cred și pe mine cei din echipă. Sigur, dacă nu știu să vorbesc, dacă mă pierd cu firea așa de ușor, ei mă vor fi socotind prost.

Tinerii se îmbrăcară și plecară. Rămas singur, Timotei se dezbracă și se viră de-a binelea în așternut, trăgându-și pătura peste cap. Ar fi vrut să doarmă, să se liniștească, să uite întâmplarea de la miting, dar nu izbuti să ațipească. Și în minte începuseră să se desfășoare, ca într-un film, întâmplări mai vechi și mai proaspete, petrecute în echipa lor. Își aminti de Petru Vuc, când era să se întâmple o nenorocire la cuptorul lor. Uitaseră un tub de oxigen la vreo șase pași de șticle deschise al cuptorului. Snopi de scînteie țîșneau înfricoșător. Tubul de oxigen ar fi putut exploda dintr-o clipă în alta. Petru Vuc a sărit fără să țină seama de primejdie, a luat tubul de oxigen în brațe și l-a ținut pînă la un loc ferit de furtuna orbitoare a scînteilor. Petru Vuc are și ușurință deosebită la vorbă. El nu se pierde cu firea în fața inginerului-șef, în fața nimănui. El e în vorbă cu o fată care are nu știu cîte clase de liceu, dar ar putea să vorbească și cu o studentă. Știe poezii. Citește și din Goethe. Știe cînta și la acordeon. E înscris din secția de aviație sportivă și l-au dus anume la București, ca să facă două salturi din turnul parașutiștilor. Iar el, Timotei, nu joacă nici măcar la pronostic. Nu știe cine-i Ozon, habar n-are care echipă a cîștigat campionatul diviziei A, iar atunci cînd echipa combinației a cîștigat cupa R.P.R. la fotbal, l-au dus și pe el la gară, în întîmpinarea echipei victorioase, aproape cu sila, pe sus. Nu știe nici să înoate. La strand, stă pe marginea bazinului și se coace în arșiță, ca un bostan, pe cînd echipa întregă înoată și se zbunguie în apă, ca rațele. De cîte ori nu i-au strigat din apă: „parcă ai fi o cloșcă mirată că ai scos boboci de rață!”

Gîndindu-se la toate întâmplările astea, mai vechi și mai proaspete, inima i se încălzește pe încetul cu o ciudă adîncă pe sine însuși. Cum stătea în pat, cu fața în sus, își ridică palmelo și le privi cu o curiozitate vădită, parcă atunci și le-ar fi văzut atît de aproape pentru prima oară. Și se trezi că și spune: „Sigur că da. Am mîini mari, brațe bolovănoase. Am un pumn cît o baniță, dar asta nu înseamnă nimic. Mai bine aș fi avut un cap în stare să născocască vorbe și idei interesante”.

Își acoperi fața cu plapuma și degetele sale butucănoase se crispară pe fruntea brobonită de sudoare. Stătu o vreme nemișcat, parcă ațipise. Însă, deodată, sări în sus și se repezi la masa așezată în mijlocul încăperii, între paturi. Și vreme de aproape un ceas, stătu aplecat asupra unei coli de hîrtie, chinându-se să scrie, în șiruri drepte, o scrisoare de la care se vedea limpede că așteaptă o schimbare mare și hotărîtoare în viața lui.

III

A doua zi, inginerul Nicolae Amariei îl chemă pe Blajovan Dionisie la el, în birou, și îi întinse o foaie de hîrtie:

— Ce zici, Blajovane, de asta?

Blajovan crezu înții că-i vorba despre vreo comandă nouă de oțel special și apucă foaia cu un gest de mîndrie, ca un cunoscător căruia nu îi este teamă de nici o formulă și de nici un aliaj, oricît ar fi compoziția de complicată și de pretențioasă. Ingerul-șef al oțelăriei se uita la el pătrunzător. Un zîmbet ușor, abia ivit în colțul buzelor, pieri însă repede și obrazul său deveni sever, întunecîndu-se. Cuta dintre sprîncene se adînci și o umbră de tristețe se întinse pe chipul său, altminteri vesel și surîzător. Aceeași schimbare se lăsă a fi observată și pe fața lui Blajovan. Dar la acesta, întunecimea de pe obraz se stînce cu și mai înfricoșătoare repeziune. Mîinile sale se crispară pe foaia de hîrtie. Aceasta foșni și se strînsă mototol între degetele încleștate.

— Mă duc și-i fac un tărăboi, cum n-a mai pomenit el niciodată!

Aruncă foaia între cărțile de pe birou, dar se răzgîndi și-o luă din nou, despăturind-o, netezînd-o cu palma. Apoi, firnii pe nări și spuse, cu un glas sugrumat de mînie:

— Da, vasăzică asta ne-o coace el de mult.

— Spune-mi și mie ce vrei să faci acum?

— Îl omor, asta-i fac! Tocmai acum să plece, cînd ne-a întrecut brigada lui Modoran? Și ce? Astea-s argumente ca să dezerteze? De unde a mai scormonit că între el și restul echipei s-a căscat o prăpastie? Ce prăpastie? Care prăpastie? Că nu-i așa de pregătit pe cît sînt ceilalți din echipă? Dar cine spune asta? Nu-i oțelar-doi? Nu vine el în echipă imediat după mine? Păi, oricînd aș avea nădejde în el să-i dau echipa sub comandă și eu să plec la cinematograful.

— Poate că n-ați vorbit cu el...

— Echipa n-a vorbit cu el? Dar de cîte ori i-am spus că noi nu despărțim șarjele de viața noastră particulară!

Ingerul zîmbi, își reveni însă repede și rosti serios:

— Eu n-am să-i iau în seamă cererea ca să fie trecut la altă echipă. Am să-i spun că am cerut avizul organizației de partid și că, pînă atunci, trebuie să lucreze mai departe în echipa voastră. Au să se liniștească apele tulburate cine știe de ce, dar lucrul principal voi trebuie să-l faceți. Omul ăsta vrea fapte. Dovedește-i că locul lui e în echipă. E o fire cam ciudată, dar e cinstit și harnic.

— Dracu' să-l ia, că-i priceput la oțel ca un meșter. Dar îl lămurește echipa. Mi-ați spus dumneavoastră o dată că el are aia, nu știu cum ați pronunțat... O vorbă doftoricească... Mi-am însemnat în carnet...

— Complex de inferioritate?

— Așa, da! Asta ați spus că are. Da-i scoatem noi pe nas boala asta burgheză! Și din echipă n-o să-i dăm drumul, să știm că mergem cu el de gît pînă la comitetul regional de partid! Blajovan ieși din biroul inginerului. Acesta îi strigă din urmă să aibă grijă cum vorbește cu Timotei, dar Blajovan îi răspunse, fără să-și mai întoarcă fața, cu un gest al brațului care putea să însemne și „n-aveți grijă”, dar și „lăsați că-l judecăm noi, ca pe hoții de cai”.

Oțelăria îi primi cu vuietul ei obișnuit de codru metalic, bîntuit de-o furtună neistovită. Blajovan se opri în capul scării de fier, în marginea uriașului platou, rezemîndu-se de balustradă. Privi șirul celor șase cuptoare. La capătul celălalt al platoului, se afla cuptorul tineretului. Se îndreptă într-acolo, ferindu-se cu sărituri ușoare de brațul macaralei, de grămezile de piatră de var și minereu, de rîngile și lopețile așezate în fața cuptoarelor. Ajunse la cuptorul său. Cînd dădu cu ochii de Timotei, tresări surprins, parcă nici nu se mai aștepta să-l întîlnească aci. Apoi, își trase șapca pe frunte, pînă peste sprîncenele stufoase, înfricoșătoare, și strigă la Timotei:

— Ei, cum stăm?

Timotei răspunse sec, fără să-l privească:

— Proba-i bună! Putem da drumul șarjei!

— Ce mai stăm? — răcni Blajovan.

Dar Timotei se și făcuse nevăzut după zidul cuptorului. Petru Vuc răspunse în locul lui:

— Ca totdeauna, hala de turnare ne face greutăți în muncă. Nu-i gata cloșca!

IV

Blajovan se uita la Timotei cu coada ochiului. Șuvoiul de oțel curgea pe jgheab, în cloșcă, și puzderia de scînteie strălucea ca o explozie puternică, luminînd fețele și straietele oamenilor care priveau elaborarea șarjei. Dinadins îi lăsase pe Timotei să conducă această operație grea și de mare răspundere, și iată că, privindu-l cum strigă în dreapta și în stînga, ușor emoționat, cu obraji lucioși de sudoare, cu ochii scînteietori, de-o adîncă bucurie și mîndrie, lui Blajovan îi veni dintr-o dată ideea care i se părea că va așeza din nou lucrurile în făgașul lor liniștit. Nici nu mai stătu să urmărească șarja și o luă la goană către biroul inginerului-șef. Întră val-virteț neținînd seama că inginerul vorbea la telefon. Îi strigă din pragul ușii:

— Tovarășe inginer, am găsit! Dar am nevoie de ajutorul dumneavoastră!

Ingerul îi făcu semn să-l păsuiască o clipă, pînă termină convorbirea telefonică, și Blajovan se opri. Își smulse șapca de pe cap și își șterse sudoarea de pe obraji. Apoi trînti șapca pe un scaun și își aprinse o țigară. Trase înțîiul fum cu o poftă deosebită, dar se vedea cît de colorată veselia nu-i vine de la fumul țigării, ci de la altceva. Cînd inginerul sfîrși convorbirea, Blajovan îi spuse, aproape strigînd de bucurie:

— Am găsit! Dar să nu-mi spuneți că nu aprobați planul meu! Dacă nu vreți să-l apro-

bați, să știți că-mi dau și eu demisia. P! Dar nu plec la altă echipă. Am să plec și departe. Mă duc la Hunedoara, ori la un semet! Ingerul îl împinse ușor către un scaun și, după ce-l văzu așezat, își trase și pentru unul. Acumastătea față în față. Pringeamu ușor prăfuite, de afară se zăreau înăuntru de umbre aplecate una spre alta, parcă nu la discuție hotărîtoare despre soarta unui om, la un taifas oarecare, liniștit și fără nici o înse nătate. Pînă aci, zgomotele și vuietele oțelării pătrundeau înfundat, estompate de pere izolanți ai biroului.

După vreo jumătate de ceas, Blajovan i din birou, mulțumit. Își strîngea șapca mîna, parc-ar fi vrut să-și răzbune pe ea am nica lui supărare și mînie. Din prag, ingine: îl întrebă doar atît:

— Dar n-ai să suflă niciodată cuiva plan nostru?

— Niciodată.

— Atunci, e bine.

Îndată după aceea, la sfîrșitul schimbului inginerul îl chemă la el, în birou, pe Timot: îl pofti să șadă jos, pe un scaun, și îi spuse:

— Am pus problema ta la comitetul de parti S-a aprobat mutarea ta la altă echipă. Mîi dimineață vei preda totul în regulă, șeful tău, lui Blajovan Dionisie.

V

Toată noaptea plouase cu găleata și Timot nu putuse închide un ochi. Se zvîrcolise așternut ca un om bolnav de friguri. Afa bubuiau neistovit tunetele furtunii, cutremurii geamurile, iar fulgerele scînteiau, săgetînd cer negru, înfricoșător, de la o margine a zăr la alta. Timotei își trăsese pătura peste ca crezînd că așa va putea dormi. Dar somnul i se lipea de pleoape, cum nu se putea li nuca de perete. În zori, cînd ploaia încă nu oprise, Timotei se sculă din pat cu cearcăr vinete în jurul ochilor. Era posomorît. L spălător, dădu drumul din plin șuvoiului (apă și se spală repede, pînă la briu, tremurî de răceala apei. Se îmbrăcă și porni spre fa brică, prin ploaia torențială. Mantaua li de cauciuc primea șuvoaiele ploii ca un burla de tablă lucioasă. Timotei pășea ca un automa fără să mai ia în seamă băltoacele, călcînd în ele orbește. Ploaia, de fapt, îi făcea bini răcoarea și parcă-i stîngea jerăgăul din inimă. Voia să ajungă repede la uzină, să dea lucruri în primirea lui Blajovan și chiar își ticluis niște cuvinte, pe care le tot repeta în gînd:

— Așa, Blajovane, acum, rămîneți cu bine între voi, deșteptii și intelectualii!

Nici nu-și dădu seama cînd ajunse la intrare în uzină. În fața ceasului de pontaj, se întîlri cu Petru Vuc. Acesta îi spuse:

— Știi că Blajovan e bolnav?

Timotei nu-i răspunse și porniră alături tăcuți. Petru Vuc îi spuse apoi, încă o dată uitîndu-se la el, mirat:

— Ce dracu ai, n-auzi că Blajovan e bolnav

— Și ce-mi pasă? Și eu am fost bolnav

— Nu vine astăzi la lucru.

— Treaba lui. Eu n-o să mai lucrez cu voi

Mă trece la alt cuptor, la altă echipă...

Ajunseră la oțelărie. Urcară treptele metalice și trecură pe lîngă biroul inginerului. Acest era aci. Stătea cu mîinile crucișe la piept parcă aștepta pe cineva. Cum îl văzu pe Timotei îl strigă. Timotei intră după el, în birou. Apa curgea încă de pe mantaua sa de ploai și privi locul strîmțorât, parcă-și cerea muteșt iertare pentru apărarea ce-o face în birou. Dar inginerul nici nu-i luă în seamă îngrijorarea și îi spuse:

— Blajovan e bolnav. Am fost anunțat telefonic de la dispensar. Așa că nu mai poți pleca astăzi din echipă. Trebuie să iei conducerea. Numai astăzi. Mîine, poate că vom găsi pu altul. Sigur, vom găsi noi pe altul. Dar astăzi astăzi vei conduce echipa. Hai, treci la treabă!

— Dar aveți încredere în mine? — murmură Timotei, încremenit de emoție. Sînt numa oțelar-doi, nu sînt prim-oțelar.

— Te-am întreat ceva? Du-te la cuptor ce mai aștepti? Ori nu te pricepi? Să-l pun pe Vuc Petru? Dar el e oțelar-trei. Conducerea p tine te-a ales!

Timotei strînsese mîna inginerului parcă și-a fi luat rămas bun pentru un drum lung și greu. Apoi, fără vorbă, ieși din birou. Ingeru îi strigă în urmă:

-- Cît despre cerere, n-avea grijă, ți-am spus și ieri că s-a aprobat.

Dar Timotei nu mai auzi vorbele inginerului. În urechi, îi suna vuietul oțelăriei, adaus la vuietul furtunii de afară. Ochii îi străluceau, umezi, parcă plîngeau, dar fața lui căpătase o expresie lehotărîre și îndrăzneală. Ochii lui nu plîngeau. Ochii lui rideau. Inima lui ridea.

VI

Echipa sa îl aștepta în păr, adunată în fața uitorului. Celălalt schimb tocmai sfîrșea laborarea șarjei. Timotei își dezbracă dinners mantaua de ploaie și se îndreaptă spre dulăiorul său. Își îmbracă repede apărătoarea deiele și, în grabă, uită să-și ia șapca de lucru, u ochelarii apărători. Se întoarce la dulăior și își luă șapca. Potrivii sticla de cobalt și eni spre echipă. Se opri în fața ei. Își trecu rivirea de la unul la celălalt. Nici un mușchi, nici o fibră nu tremurau pe fața sa împietrită. Ateva clipe, stătu așa, mut, măsurîndu-și amenii, apoi rosti calm, parcă vorbele acelea e-ar fi spus pînă atunci de nenumărate ori:

— Echipă, ascultă la mine!

Și își potrivii încă o dată sticla de cobalt, rivind spre ușa cuptorului. Apoi, se uită la abla pe care era scris cu tibișir timpul realizat eri la elaborarea șarjei: „7 ore și 30 de minute“.

Nu mai avu timp să se gîndească, fiindcă osi maistrul de schimb și trebui să cerceteze npreună cu el vatra cuptorului, goală. Brooane de sudoare i se iviră repede pe frunte, nu tît din pricina căldurii, cît din pricina liniștei dînci și a grijii cu care maistrul cerceta vatra. Maistrul nu rostea nici un cuvînt. Se uită la atră, cu palma pavăză la ochi, și aștepta a Timotei să-și dea cu părerea. Doamne, cum iai bătea inima lui Timotei! Dacă s-ar fi prit dintr-o dată tot vuietul acela fără istov, acă s-ar fi oprit brusc și ploaia torențială de fară, atunci fără îndoială că întreaga hală cuptoarelor i-ar fi putut auzi bătaia inimii. a un orologiu de catedrală: toc-toc-toc.

— Ei? Cum ți se pare? — îl întrebă maistrul.

— Vatra e bună. Putem infunda șticul! Maistrul însă, încăpăținat, nu-i dădu pace i-i puse o nouă întrebare:

— Te-ai uitat bine? N-a rămas zgură?

Timotei simți că-i crapă obrazul de rușine. Toată echipa era aci, în spatele său, și auzea impede discuția lui cu maistrul. Să se fi înșelat? Vatra să nu fie bună? Să nu fi observat zgura e fundul vetrei? Și se uită din nou.

Apoi răspunse repede, hotărît:

— E bună! N-au rămas nici resturi de metal, ici zgură.

— Atunci, treceți la încărcare!

Timotei trecu la trocile încărcate cu fier ochi și, de jos, arătînd cu mîna, semnaliză macaragiului care troci să ia în lîfi. Macaragiul l'asculta zîmbitor. Timotei trecu repede la șa cuptorului și spuse maistrului:

— Aș vrea să fac încărcarea cu două macarale codată.

— Bine! Cheamă și cealaltă macara!

Cei din echipă stăteau cu gurile căscate. Șa și se păru lui Timotei. De fapt, nici unul u ținea gura căscată. De fapt, nici unul nu e mira că Timotei conduce echipa de oțelari. Timotei le strigă:

— Peste zece minute, introducem decarburan-i și minereul de Krivoirog. Apoi, încărcăm erul greu!

— Dar de ce să facem așa? — întrebă Vuc. Timotei îi răspunse cu autoritate și cu o mpetință de care se miră el însuși:

— Să știi și tu, că fierul greu, așezat sus, vine contact direct cu flacăra și se topește ușor! Apoi, își împărți echipa și iar se miră de nde-i veni așa, dintr-o dată, ușurința unor ivinte pe care le-ar fi socotit pînă atunci de-ertate de el. Se uită la Petru Vuc și se gîndi, ascunsă bucurie: „Vezi tu, Petre, cu nu știi ci un vers din Eminescu, dar aici sînt profesor. umai că n-ați știut de mine. Nici să înot nu iu. Dar de fluviile de oțel nu mi-e teamă!“ Nimeni nu bănuia ce gînduri îl frămîntă Timotei. Nici n-aveau vreme să-l observe. părea că așa era firesc să se întîmple. Cînd lucra Blajovan, se mai făceau bancuri. îdeau. Acuma, tăceau. Lui Timotei nu-i acu lucrul acesta. De ce să stea echipa încrun-tă? Și-i strigă lui Vuc:

— Petre, ce carte mai citești?

— Poezii de Pablo Neruda! — veni răspunsul

„...Statul acrotește căsătoria și familia și apără interesele mamei și copilului. Statul acordă ajutor mamei cu mulți copii și mamei singure, concedii cu plata salariului femeilor însărcinate; organizează maternități, creșe și cămine de copii.“

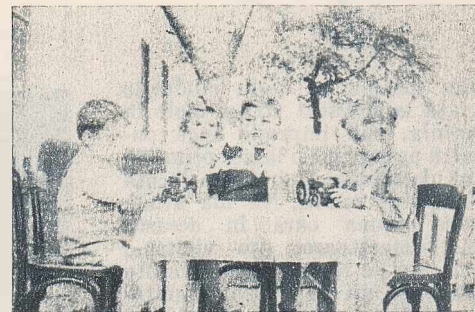
(Din articolul 83 al Constituției R.P.R.).

LA CĂMINUL DE COPII DIN UIVAR

Iată o fotografie pe care, cu ani în urmă, n-ați fi putut-o vedea! Mai întîi, pentru că n-ați fi găsit cămine de copii în satele patriei noastre. Iar în al doilea rînd, pentru că n-ați fi aflat laolaltă copii ai tîranilor muncitori de naționalități diferite.

Și iată acum: în comuna Uivar, ca și în nenumărate alte sate de pe cuprînsul țării noastre, funcționează un cămin în care 80 de copii ai tîranilor muncitori de diferite naționalități se bucură de o atență îngrijire, în timp ce părinții lor pot munci liniștiți, fără a le purta de grijă.

Păun MIRCEA

— De cine, mă?

Lui Timotei îi păru rău că aruncase întrebarea, fiindcă Petru Vuc îi răspunse, în auzul întregii echipe:

— Să treci pe la club, Timotei, că mă-ntreabă bibliotecara în fiecare zi de tine.

Și Timotei se gîndi rușinat, atunci, pentru întîia oară, că, într-adevăr, un bun oțelar trebuie să treacă și pe la bibliotecă. Nu pentru fata cu părul negru ca tăciunele, ci pentru fișele și dulapurile cu cărți. Și nu îndrăzni să-i dea lui Vuc răspuns cu voce tare. Dar îi spuse în gînd, cu bucurie și minie: „lasă, mă, că am să citeșc și cărțile alea. Să-mi zici cuțu, dacă n-am să te întrec!“

Trecură cîteva ceasuri și maistrul se învîrtea mai mult prin preajma cuptorului lui Timotei. În cîteva rînduri, venise și inginerul-șef al oțelăriei și Timotei îi văzu pe amîndoi vorbind. De bună seamă, că vorbeau despre el. Altfel, de ce s-ar fi uitat cu atîta interes la el și la oamenii din echipă. O fi greșit cu ceva? De ce să fi greșit? Doar știe întreg procesul de topire și, dacă l-ai trezi din somn, tot n-ar greși. Cum să fi greșit? Ceasul e la zece și un sfert. Altădată, la ora asta erau cu mult în urmă. Și acuma, oțelul din cuptorul lui a ajuns în faza de topire! Dacă ar fi fost ceva greșit, ar fi venit maistrul și i-ar fi atras atenția. Of, dacă ar putea da șarja măcar cu cinci minute mai repede decît Blajovan! Să-i arate că el nu-i un nimenea-n drum! Să vadă echipa întregă ce om au pierdut! Parcă aieva îl vedea pe Blajovan stînd în fața lui, mirat: „Cum făcuși, mă Timotei?“ „Cum să fac? Bine! Ori tu, Blajovane, n-ai auzit de Matulineț?“ Și pe urmă, i-ar lăsa pe toți cu buzele umflate. Și-ar lua pălăria și ar spune: „Ei, acuma v-am arătat cine sînt. Acum plec de la voi. Rămîneți, dragilor, cu bine“.

Inginerul veni lîngă el:

— Te-ai uitat la zgură?

— M-am uitat.

Și-i veni în minte o zicală. O rosti, parcă ar fi fost a lui, parcă atunci ar fi născocit-o el singur: „Sub o zgură bună este și un oțel bun“. Dar roși repede în obraji, amintindu-și că asta era vorba lui Blajovan. El însuși fusese în destule rînduri de față cînd Blajovan îi spusese inginerului aceleași cuvinte pe care el le-a rostit acum. Dar inginerul nu părea să fi luat în seamă lucrul acesta. Stătea surfzător și părea că se gîndește la altele. Apoi, inginerul îl întrebă iar, curios, ca un profesor îngrijorat de învățătura elevului său:

— Nu începi separarea zgurei?

Timotei se apropie de ușa cuptorului și, după ce privi înăuntru cîteva clipe, veni lîngă inginer și-i spuse:

— Peste cinci minute, vom da adausul de var.

Aducîndu-și apoi aminte de un lucru important, Timotei îl strigă pe Vuc. Și-i spuse, în fața inginerului:

— La vezi, jos, în hala de turnare, au început să pregătească terenul și cloșca?

Vuc coborî în goană scările de fier. Alerga întins, ca sfîrleaza, și lui Timotei îi veni să zîmbească: „Așa, poatule, așa să alergi“.

Mai trecu o jumătate de ceas și, între timp, Timotei luă prima probă de oțel. Tocmai cînd lua proba și turna oțelul în formă, își aminti de Blajovan, de boala lui. Și-l întrebă pe Vuc, în ciudat că uitase cu desăvîrșire lucrul acesta:

— Ce are Blajovan? E beteag rău?

— Pare-se că-i răcit. Știu eu? Dar o să mergem după-amiază la el. Ce zici? Mergem cu toată echipa?

Timotei se bucură de ideea asta și-l întrebă, cu ușoară îngrijorare:

— Oare îi dă voie să mănînce prăjituri?

— Parcă întrebăm pe cineva? Îi ducem, și gata. Cui nu-i plac prăjiturile?

— Asta-i drept.

— Dar eu dacă m-aș îmbolnăvi, ai veni cu prăjituri?

Timotei răspunse repede, rîzînd:

— Ți-aș aduce o carte de poezii!

— Și eu ți-aș aduce-o pe bibliotecară!

VII

Pregătirile pentru elaborarea șarjei se făcuseră repede. Timotei împărți sarcinile oamenilor și el însuși trecu în spatele cuptorului, lîngă orificiu.

Abia cînd oțelul porni să curgă în suvoi scînteietor, se uită la ceas. Vedea arătătoarele mari, metalice, ca prin ceață. Îl zări apoi pe maistrul în fața panoului, scriind ceva cu creta. Inginerul sta lîngă Timotei, urmărind curgerea oțelului. Apoi, își scoase ceasul din buzunar și numără, gînditor, orele.

Îi strînse mîna lui Timotei. Acesta îl privi incurcat. Părea că nu înțelege de ce îi strînge inginerul mîna cu atîta bucurie și dragoste.

— Ai elaborat o șarjă rapidă în 7 ore și un sfert. Bravo, Timotei, ești un oțelar bun!

Abia după ce făcu predarea schimbului și se pregăti să plece, cînd inginerul îl chemă la el, în birou, și-i arată cererea lui, înțelese cît de fericit era.

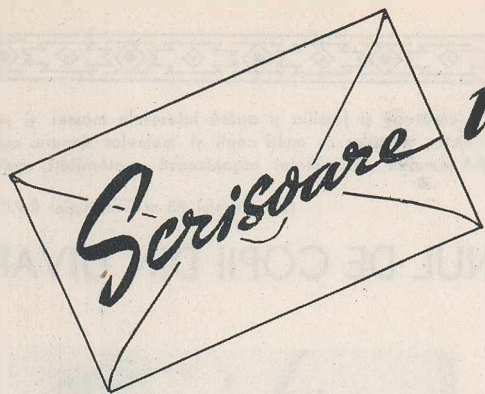
— Mai vrei să te muți în altă echipă?

— Nu mai plec!

...Ieși din birou ușurat, parcă avea aripi crescute la umerii săi încordați. Abia atunci își dădu seama că afară nu mai turna cu găleata.

Razele soarelui inundau hala oțelăriei, poleind cu aur peretii fierbinți ai cuptoarelor și obraji tinerilor din echipă. Toată echipa îl aștepta în fața ușii biroului. Îl luară în mijlocul lor și porniră gălăgioși și veseli. Parcă fără nici o legătură cu tot ce se petrecuse pînă atunci în inima lui, Timotei îl luă de după cap pe Vuc și-i spuse cu un aer serios:

— Ascultă, mă, dacă nu mă-nveți să înot, nu mai vorbesc cu tine.

unor prieteni dragi

Articol scris pentru „Flacăra”
de muzicianul italian
Carlo ZECCHI

Am început să scriu rândurile de față la sfârșitul vizitei mele în România, sub impresia încă puternică pe care mi-o lăsase primirea plină de căldură și dragoste făcută de poporul român. Nu mă aflam pentru prima oară în această țară fermecătoare. Am vizitat-o și înainte de război, în mai multe rânduri, și îmi era proaspătă amintirea întâlnirilor mele cu publicul românesc în sala Dalles, unde dădusem câteva recitaluri de pian. Și tocmai aceste amintiri, ca și puternica afinitate lăuntrică pe care o încerc față de acest popor, m-au făcut să primesc cu bucurie invitația Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, de a vizita din nou România, de astă dată ca dirijor. Noblețea voalată ușor de melancolie a caracterului acestui popor, sinceritatea, temperamentul său romantic și generos, finețea sentimentelor sale, exploziile sale pasionate de dragoste și ură, demnitatea ținutei sale morale m-au încântat mereu și m-au făcut să simt dorința fierbinte a unei „reîntoarceri”.

...Sînt mulți, mulți ani de atunci. Era iarnă. Călătoream de la București la Galați și, nu știu din ce cauză, la un moment dat trenul s-a prît în câmp deschis, unde a rămas mai mult de două ore. Am folosit prilejul pentru a coborî și a mă plimba singur, în desăvîrșita liniște a amurgului. Seara cobora și eu mă simțeam ca atras de o forță stranie spre luminile ce se zăreau în depărtare. Era un oraș pe care nu-l cunoșteam, de care nu auzisem niciodată. Un fel de beție a necunoscutului mă făcu să grăbesc pasul și, peste puțină vreme, am întîlnit primele case ale orașelului.

Era sîmbătă seara; lumea, îmbrăcată de sărbătoare, venea spre mine parcă, în grupuri din ce în ce mai compacte, pe măsură ce înaintam spre centru. Mă încercau două simțăminte contradictorii: pe de o parte, neliniștea de a mă fi îndepărtat atât de mult de tren, pe de alta, un fel de dorință febrilă de a nu pierde nimic din cele ce se ofereau privirilor mele. Clopotele sunau grav și prelung, șiruri de fete și băieți se țineau de mîna, ocupînd aproape toată strada în impetuozitatea lor tinerească; din cîrciumi pitorești străbăteau vesele acorduri de armonică. Îmi simțeam sufletul în sărbătoare și, în același timp, mă încerca o ciudată dorință de a plînge...

Cu greu am luat drumul înapoi, pentru a mă întoarce la trenul rămas în câmp. Era gata de plecare. N-am aflat niciodată cum se chema acel oraș, dar ceea ce am simțit în acea seară m-a făcut să mă leg pentru totdeauna de acest pămînt și de oamenii lui. Am simțit că întotdeauna voi dori să revăd aceste locuri, că ceva mai important decît simpla curiozitate a

Carlo Zecchi.

unui turist mă făcea să doresc a cunoaște istoria, viața acestui popor, trecutul și prezentul său.

În anii care au urmat, aceste sentimente au fost întărite de prietenia care m-a legat de doi mari artiști ai poporului român, George Enescu și Dinu Lipatti. George Enescu venea des la Roma. De cîte ori nu i-am ascultat, în sala Augusteo sau cea a Teatrului din Adriano, sublima artă interpretativă, de cîte ori nu i-am admirat neasemuita măiestrie cu care ținea sub bagheta sa inspirată cea mai mare orchestră din Roma! Concertele sale mi-au rămas pînă astăzi întipărite pentru acel lirism cald și transparentă armonioasă, pentru acea luminozitate pasionată ce caracterizau temperamentul acestui neîntrecut artist.

Îmi amintesc bine și de ultimele concerte ale lui Dinu Lipatti. Profunzimea interpretării sale făcea să vibreze ca o coardă unică sufletele ascultătorilor, fiecare frază muzicală a sa conținînd un mesaj greu de idei și sentimente. Despre arta lui am auzit vorbind cu înflăcărare muzicienii din America de Sud, unde Dinu Lipatti nu fusese niciodată, dar unde interpretările sale imprimate pe discuri erau cunoscute tuturor. Nu e deci de mirare, că atunci cînd am intrat în acel mare templu al artei care este Ateneul R.P.R., pentru a-mi începe săptămîna de repetiții, nu mi-am putut învinge, la început, emoția și sfiala plină de respect: în acea sală, doar, mii și mii de suflete fuseseră înflorate, răscolite, de arta unor asemenea mari talente ca Enescu și Lipatti. Dar după prima oră de repetiții, cînd am simțit din plin revărsin-

du-se asupra mea interesul afectuos al colegilor mei romîni, cînd între dirijor și orchestră s-a stabilit acea comunitate spirituală necesară unei creații interpretative de valoare, sfiala s-a stins și climatul necesar s-a creat. Aceeași comunitate spirituală cu membrii orchestrei s-a stabilit și în celelalte orașe unde am dat concerte: la Timișoara și Orașul Stalin, am găsit muzicieni de un nivel superior, care au fraternizat cu intențiile mele artistice pînă la a se identifica cu ele, și care au cîntat în ziua concertului cu atîta elan și siguranță, de parcă ar fi cîntat mereu sub conducerea mea. Și toate acestea s-au petrecut în foarte scurtul răgaz al vizitei mele în România.

Despre Orchestra Filarmonică din București, aș dori să vorbesc mai mult, pentru că rar am întîlnit într-un complex orchestral atîtea însușiri: expresivitate poetică și îndemînare tehnică, disciplină artistică, rapidă citire a partiturii, perfectă înțelegere a intențiilor dirijorului, a gestului, a indicațiilor sale, în sfîrșit, totala sa contopire cu acesta. Repetițiile cu Filarmonica au constituit pentru mine o adevărată desfătare artistică. La sfîrșit, atunci cînd spuseseam și cînd obținusem totul, eram aproape trist că s-au terminat repetițiile, că sosise ziua concertului. Aceleași trăsături le-am regăsit, în germene, la tînăra orchestră din Timișoara, cît și la orchestra, mai tînără încă, din Orașul Stalin, cărora nu le lipsea decît experiența, acea rutină pe care țî-o dă faptul de a fi „înghițit” pagini și pagini de muzică și de a fi cîntat sub conducerea celor mai diverse baghete.

Am avut nu o dată plăcerea să observ, în timpul repetițiilor, cum numeroși tineri dirijori rămîneau pînă la urmă cu partitura în mîna, notîndu-și unele din observațiile mele. Aceasta mi-a amintit de începuturile drumului meu în artă. Plecam de acasă dis-de-dimineată, cu servieta îndesată de partituri, în care făcusem cu greu loc celor cîteva mere ce-mi slujeau de prînz. Îmi petreceam toată ziua trecînd de la Teatrul de Operă la Radio, de la Augusteo la Academia Santa Cecilia, zăbovind ore întregi oriunde putea fi ascultată muzica și urmăriți dirijorii. Și adesea mîncam merele ținîndu-le în mîna stîngă, în timp ce cu dreapta îmi notam pe partituri observațiile șefilor de orchestră. Apoi, mă aruncam dintr-un autobus în altul, străbătînd orașul de la un capăt la celălalt, pentru a nu pierde vreun concert care mă interesa.

Mi-am amintit de toate acest cunoscînd tinerii dirijori romîni la care am regăsit setea aceasta cultură artistică, de perfectă cunoștere a meseriei lor. Și ceea ce mi-a făcut o deosebită plăcere a fost atmosfera cordială, de căldă colegialitate, care domnește în mijloc acestor tineri. Ei dovedesc atît interes pentru munca colegilor lor, atîta dragoste și mîndrie pentru arta poporului lor, încît m-am gîndit, nu fără mîhnire, acea atitudine, mai mult de denigratoare, pe care o mai mai festă unii muzicieni din țara noastră față de muzica națională cîzînd în transă, parcă, de fiecare dată cînd e vorba de muzica din afară.

Din fericire, acest lucru nu mi-a întîmplă la voi și încredere în forțele proprii, în arta voastră dă siguranță artistului și-l îndeamnă să lucreze cu calm, fără a pune mereu problema dacă putea sau nu să-și valorifice talentul. Acest coșmar trebuie să dispară neapărat cu timpul, dar vrem ca arta noastră să meargă înainte, fără ca tinerii să fie nevoiți a aștepta vreun mece bogat și snob, ros de ambiții personale și foarte puțin interesat adevărata valorificare a artistului. E drept că astăzi există în țara noastră cunoscuta „Asociație pentru muzica contemporană”, care se preocupă de dezvoltarea tinerilor muzicieni, propagîndu-le muzica prin concerte în țară și străinătate care promovează schimburile culturale cu alte țări, organizează diverse întîlniri naționale și internaționale. Astfel, tînărul artist nu se mai găsește lăsat la voia întîmplării, așa cum m-am aflat eu în anii tinereții. Am fost constrîns atunci, în prima jumătate a acestui secol, să peregrii din oraș în oraș, cu o mică valiză în mîna, să apelez la diverși directori și impresari, să strîng talentul și recomandări pentru a putea prezenta atunci cînd solicitat un concert. Și nu o dată, după ce dădeam concertul, mă prindea zoria plîmbîndu-mă flămînd străzile vreunui orașel, pentru nu avusesem bani să închiriez camera de hotel.

Eu am astăzi, în clasa mea perfecționare a pianistilor de Academia Santa Cecilia din Roma o duzină de studenți de diferite naționalități, dintre care cei mai talentați sînt sprîjiniți de guverne prin diferite burse, care le permit să rămîna în țara noastră pînă la terminarea studiilor. Academia daugă și ea alte burse, iar eu personal am obținut de la reprezentanții diplomației ai țării care le aparțin acesti tineri, diverse alte ajutoare, care oferă studenților condițiile necesare unor studii serioase, temeinice, unei îmbogățiri culturale a sufletelor și mîntuire. Adeseori, cînd mă reîntorc de vreun turneu de concerte de cîteva săptămîni, rămîn uimit văzîndu progresese sensibile în modul de exprimare artistică, în formarea personalității lor creatoare. Și sînt atît mai fericit cînd reușesc să-i ajut direct, prin experiența mea în valorificarea aptitudinilor lor.

Am plecat din București cu mare dorință: aceea de a mă reîntoarce cît mai curînd posibil Rîndurile acestea vor să transmit mulțumirile mele, pline de emoție pentru orele de neuitată comuniune spirituală pe care le-am trăit în această vizită, din păcate pe scurtă. La revedere, dragi prieteni

Infruntare

de Klement ȚACEV

Ilustrații de I. MIȚURCĂ

Ploua, și ploaia asta de toamnă făcea să turbaze pe paznic, are blestema furios și vremea, și lujba pe care o avea. Ridicându-și ulerul mantalei — o manta militară veche, de ploaie — paznicul și aruncă ochii prin curtea gospodăriei și se vîrî la adăpost, sub treașina grajdului. Apoi, după ce cotoci o mulțime prin buzunarele curte, scoase o brichetă nemțească, care o aprinse, și țigara începu licări în umbră.

„Trebuie să dau măcar o raită înă o sosi președintele” — își spuse el. Se uită la cerul acoperit de nori reii, cenușii, nemișcați, peste care eara trăsese un zăbranic. Își puse apca pe cap, dar tot nu se îndura să plece. Ploaia de toamnă îi tîrnea atîtea și atîtea amintiri...

Înainte vreme, fusese militar. Toți ostașii îl cunoșteau pe plutonierul Iordan Atanasof. De cîte ori se întorceau din concediu, îi duceau plocon pui fierți, înfăurați în ștergare curate. Frunțașii atului, care aveau vreun fecior atănă la el în companie, cînsteau cu el la crîșmă, bătîndu-l prietenește pe genunchi, și căutau să-l ie într-un fel ori altul, de folos. Cînd era cîte o seară ploioasă ca asta, plutonierul scoatea compania afară, o încolona pe terenul de instrucție și se îndrepta, cu aceeași nanta pe umeri, spre cea mai mare băltoacă, în timp ce soldații lefilau pe lîngă el întinzînd piciorul în „pas de gîscă”. Cizmele grele bufneau infundat în pămînt, mproșcînd mantalele cu noroi. Plutonierul se uita la fețele flăcăilor și, cînd observa că vreunul dintre ei îl privește cu dispreț sau încruntă supărat sprîncenele, rîmbea încîntat. Seara, cazarma răsună multă vreme de sudălmile lui, iar „vinovații” erau puși să năsoare cu bețe de chibrituri coridoarele de la un cap la altul. Era „veselie” mare pe atunci în cazarmă. El comanda și ostașii se supuneau fără să crîcnească.

Într-o seară ploioasă ca asta, aflase că fratele său fusese arestat împreună cu un grup de elevi — comunisti. Plutonierul îl chemase să stea cu el la oraș. Fura de la cazarmă haine și bocanci mai vechi, îi repara și îi dădea lui să-i poarte. Frățiorul dormea la el acasă. Îi lădea și ceva bani pentru caiete. Era mîndru, nevoie mare, că unul de-ai săi o să ajungă om cu carte. Barem să fi terminat clasa cincea! Vorbise cu locotenent-colonelul să-l bage pe Ștefan în școala militară. Ar fi ieșit de acolo ofițer. Și tocmai cînd totul era ca și făcut, se pomeni chemat de comandantul regimentului. Plutonierul se lepădă de frate-său, înjurîndu-l, pomeni de credința cu care-și slujise patria și pe rege, ascultă o „predică” lungă și plecă necăjit. De unde și pînă unde să-l bănuiască și pe el?! Din ziua aceea, deveni foarte grijuliu, executînd ordinele cu sfințenie. Pe urmă, îl făcură magazioner și ofițerii începură să se poarte mai prietenos cu el.

În nopțile lungi, ploioase, plutonierul ascundea sub manta salami,

cașcaval sau conserve de pește și trăgea cîte un chef împreună cu comandantul companiei, cînd la unul, cînd la altul dintre ofițeri. Încetul cu încetul, începuse să se lase pe tînjeală. Ofițerii îl socoteau acum de-ai lor, de o seamă cu ei. Glumea fără sfială cu ei, imitîndu-i pe ceilalți care nu erau de față și, mai ales, pe comandantul companiei a treia, un om nesuferit, care spărgea paharele în dinți. Era nelipsit de la toate petrecerile. Cu timpul, se îndepărtase de soldați. Nu se mai ocupa de ei. Veniseră contingente noi — cele vechi fuseseră lăsate la vatră — faima lui de strașnic militar se pierduse treptat-treptat.

De aceea, după 9 septembrie nu fu deblocat. Fratele său ieși din închisoare mai călit, cu privirea senină, însă nici acum nu-i prea plăcea să stea de vorbă cu el. De-abia după ce se văzu dat afară din armată, plutonierul avu prilejul să-i vorbească pentru prima oară. Stîngerit, cu inima cît un purice, intră la comitetul regional de partid.

— De, măi frate — îi spuse secretarul. Nu te lecuiеști nici acum de năravul tău. Te-ai apucat să vinzi efecte militare la bursa neagră. De aceea te-au dat afară. Doar știi și tu foarte bine ce-ai făcut. Pe cine furi? Te-ai gîndit tu la asta?

Vocea îi e aspră, însă se simțea în ea ceva cald, o undă de duio-

șie. Iordan lăsă capul în jos. Îi era rușine. Totuși, îi era frate și nu putea să nu fie mai îngăduitor. — Bagă-ți mințile-n cap, acu' cînd ai să te duci la țară, la mătusa. Avem acolo o bucată de pămînt, un hectar. Casa este bună. Intră în gospodărie și apucă-te de lucru. Uită ce-a fost.

Se înapoie la țară cu o șapcă nouă „stalinet” și se înscrise primul în gospodăria colectivă. Uneori, se întîlnea cu cîte un fost soldat de-al său. Oamenii însă țineau minte numai întîmplările plăcute din vremea cătăniei, pe cele urite le dăduseră uitării. Amintirile neplăcute se șterg mai repede decît celelalte. Aici, în gospodărie, îl puseră paznic. Nu era o slujbă prea grea. Dimpotrivă. Și plutonierul se împăca bine cu ea...

— Iordane! — auzi o voce aspră în întuneric.

— A!

— A! A!... dar vezi că s-a dus cineva la gropile de însilozare și a turnat gaz înăuntru!

Era președintele.

— Da' cine crezi matală c-o să vină pe ploaia asta să se mureze pîn' la piele? Cui să-i trăsnească prin minte așa ceva? Nu știu, zău, ce ți s-o fi năzărit, că doar de doi ani de cînd păzesc, n-am văzut nici măcar un ciine străin umblînd pe aici, dar mi-te om. Asta numai așa, ca să mă ud ciuciulete — îi răspunse el, cu parapon.

— O dată și o dată, tot o să se întîmple! Uite-te la Sinapovo. Știi doar ce bucluc au pățit acolo! Ce crezi că așteaptă alde Kârșulea?

Iordan tresări. De ce i-o fi pomenit tocmai de Kârșulea?

— Mă duc eu acuși să văd, Ițca... m-am oprit numai să aprind o țigară. Las' că știu eu ce uneltesc dușmanii. Cînd vine Ștefan de la comitet, noi vorbim despre asta. Trebuie întărită vigilența!

Înadins îi spusese „Ițca” și-i amintise de fratele său.

— Dă-mi și mie o țigară — zise președintele, vîrîndu-se și el sub streșină. Își aprinseră amîndoi țigările și vorbiră de una și de alta.

Ploaia cădea mai departe, deasă și rece, răpăind pe mantaua groasă a paznicului. Împrejur era liniște. În sat, nu se mai vedea licărind nici o fereastră. Doar steaua din fața clubului strălucea. Nici glasul îngrijitorului de vite nu se mai auzea în curtea gospodăriei. Toți stînseseră lumina în cămăruțele lor, lăsînd să ardă numai felinarul cu gaz.

Iordan se uită în jur atent, apoi o porni întins spre șopron. În noaptea-asta trebuia să ia cheile de la „autocamion”. Îi făgăduise lui Kârșulea și îi era rușine să-l ducă cu vorba. Și pe urmă, îl cînstise doar din belșug cu țuică. Legase prieteșug el de cum se înapoiasse de la oraș. Kârșulea fusese odată circiumar — om cu stare. În sat, îi ziceau „chiabur”. Dar ce fel de chiabur mai e și ăsta? Nu are pică pe nimeni, tot timpul cu surisul pe buze, dă binețe la toată lumea.

Lui Iordan îi vorbise la început despre oraș, pe urmă îl poftise acasă la el, unde ciocniseră paharele pline cu șliboviță, și-i pomenise de vremurile de odinioară: ehei, Iordan fusese un om și jumătate în armată. Ce disciplină era pe atunci! Țăstia de astăzi se poartă cu mănuși! Asta îl măgulise grozav pe Iordan. Din vorbă în vorbă, începuse să i se plîngă de toate cîte le avusese de îndurat din partea oamenilor care-i făcuseră atîta nedreptate. Dar, bun e Dumnezeu — zicea el — las' că s-or întoarce ele, lucrurile.

După primul pahar de țuică, li se dezlega limba și găseau că în viața lor sînt o mulțime de lucruri care se aseamănă și că amîndoi aveau aceleași interese. Iordan știa, însă, că dacă cei de la gospodărie vor băga cumva de seamă prietenia lui cu Kârșulea, îl vor lua la ochi și de aceea se întîlnea cu el numai noaptea. Îi despărțea doar un gard de nuiele.

Nu era întîia dată că fura ceva de la gospodărie ca să-i ducă lui Kârșulea. Prima oară se întîmplase peste vară, cînd furase sticla cu cheag pentru brînză. Ciobanii își predaseră cotele de lapte și acum făceau brînză pentru colectiviști. Cheagul îl aduseseră din Ofcearca. Îl țineau la rece în fereastră dinspre nord. Kârșulea îl rugase atunci să-i dea un pic din el pentru un prieten de-al lui de la munte, care avea cîteva oi. Acolo nu exista nici o gospodărie colec-

Nopti haiducești

Petrece tinerețea haiducească
Și-n noaptea asta vesel e Balcanul.
Prind fagi bătrini cu zgomot să trosnească
Și se-ncovoaie codrul, năzdrăvanul.

Din Vejen vînt cumplit se năpustește
Și noaptea geme, parcă-și sfarmă trupul.
Vișnița în față te izbește.
Urlînd sinistru se aude lupul.

De cîntec tînăr peștera răsună.
(Ah, partizani cu glasuri minunate!)

Ei cîntă-o moarte: un voinic pe lună
Căzuse-n lupta pentru libertate.

Și cîntecul furtuna o învinge.
Din inima ei, haiducește cîntă,
În ochi, minia flacăra-și prelinge
Și brațele vinjoase se frămîntă.

Ei cîntă și zîmbesc — sînt partizanii.
Să nu cunoască teama le-a fost partea:
De multe ori luptară cu dușmanii,
De multe ori s-au întîlnit cu moartea.

Acestea-s nopti și dragi, și-mbietoare,
În ele să veghez îmi place mie,
Mă-mbată forța lor îngrozitoare —
Sălbatica lor frumusețe vie!

In rominește de George LESNEA

tivă, ci numai individuale. Tot laptele era predat statului, ca să nu se strice. Așa că, prietenul lui nu putea să-și facă brînză, să se ospăteze cei de acasă, iar copiii lui să nu se uite cu jînd cum mănîncă alții. Într-o zi, Iordan pînă-dise un moment cînd ciobanii nu puteau să-l vadă și întredeschisese binișor fereastra, iar seara șterpelese sticla. Dimineața, fusese mare tevatură. N-aveau cu ce să închege laptele. Or, ei primiseră laptele de la stîină tocmai ca să facă brînză din el. Pînă la urmă, însă, lucrurile se aranjaseră. Doar unii colectivisti murmurau. Se răspîndise printre ei zvonul că lucrul ăsta fusese anume pus la cale ca să predea tot laptele statului și să nu mai rămînă nimic pentru colectivisti. Conducerea colectivei ținuse însă o ședință în care se făgăduise oamenilor că hoțul va fi descoperit, după care li se împărțise membrilor gospodăriei colective brînză bună de oi. Totul trecuse destul de ușor. Prietenul lui Kârșulea venise, luase cheagul, lăsînd în schimb o damigeană cu țuică, și ceruse puțin praf de pușcă. Prin părțile lor, erau sumedenie de iepuri. El era un vechi vînător, avea pușca lui, însă anul ăsta nu putuse să-și scoată permis și de aceea nici nu căpătase praf de pușcă. Păcat, fiindcă pe acolo, pe la ei, se găseau și căprioare. I-ar fi trebuit o leacă de praf din cel bun, din cartușe. Cînd o să împuște o căprioară, o s-o împartă cu el. Era un om de ispravă și nu se da în lături cînd era vorba de un chef...

Iordan îi făcu numaidecît rost de cartușe. Băgase două pachete în buzunar, apoi se duse întins la președinte. Înștiințase și sfatul sătesc, și miliția, că se fuseră două pachete de cartușe!... Se făcuseră cercetări. Iordan adusese sfoara de la ambalajul cartușelor, „găsită” pe ulița satului. „Bănuielile” lui cădeau asupra lui Hristo Băzeto, un vîntură-lume care fusese ani de zile prin Ungaria și Cehoslovacia ca grădinar și căruia îi plăcea să umble cu pușca. El intra adeseori în camerele paznicilor. De dovedit, însă, nu se putu dovedi nimic. În schimb, Iordan

cîștigase oarecum încrederea și stima conducerii pentru vigilența lui...

Și atunci, după multă vreme, fratele său Ștefan stătuse iar de vorbă cu el. Era pe-nserate. Coborîse în sat după țigări. Cotînd spre Vsestranca, zărise o mașină mică oprită în drum.

„Nu cumva or fi venit iar de la miliție pentru interogatoriu?” — tresărise el și dăduse să se întoarcă. Mai întîi, însă, se uitase împrejur, de teamă să nu-l fi văzut cineva de sus, dinspre biserică. Tocmai veneau cîțiva oameni. Nici vorbă că-l văzuseră mergînd înaintea lor și ar fi înțeles că nu vrea să coboare în sat. Puteau să-l bănuiască, cine știe, că se teme de miliție. Așa că pornise mai departe cu inima îndoită.

În fața clubului, se aflau un grup de oameni. Secretarul de partid Dancio, Hristo — președintele gospodăriei — și alți cîțiva activiști de partid. Printre ei, și Ștefan, care le vorbea ceva. Iordan răsuflesse ușurat. Vasăzică, nu era miliția. Zărindu-l, Ștefan se îndreptase spre el.

Era pentru prima oară, după atîta timp, că fratele său îi dădea mîna, întîmpinîndu-l, cu o față zîmbitoare.

— Cum merge cu paza, bine?

Iordan se fisticise și mormăise ceva. Își dădea seama că frate-său, Ștefan, voia să-l felicite, fiindcă semnalase la timp furtul cartușelor, cerînd ajutorul sfatului sătesc și al miliției pentru a prinde hoțul. Stătea cu capul în pămînt, sfios și nu știa ce să răspundă.

Vorbiseră pe urmă de una, de alta; frate-său îl întrebasese dacă e mulțumit de slujbă, ce fac copiii și cei de-acasă. Iordan mai mult tăcea, neîncumetîndu-se să se uite în ochii lui. Și cu toate că-i părea bine că fratele său se desprinsese de grupul din fața clubului și venise la el să-l bată cu dragoste pe umăr, nu se simțise de loc în largul lui. Se știa cu musca pe căciulă și-i era rușine că-și mințea fratele, care avea acum atîta încredere în el.

În ziua aceea, hotărîse să-l ocolească pe Kârșulea. Nu mai dăduse pe la el vreo săptămînă.

Într-o seară, însă, Kârșulea îi ieșise în cale și o luaseră iar de la început. Omul de la munte adusese țuică și ceru acum niște bujii de motor. Avea un bandseg mecanic cu care tăia scînduri și făcea scaune și tot felul de lucruri. Din păcate, bujiile arseseră și altele noi nu era chip de găsit. Ce vrei, trebuia bietul om să-și cîștige pîinea!

„Atelierul se afla undeva, de parte, într-un fund de țară, nimeni nu știa unde. Iordan promisese c-o să-i facă rost de ele; o să le ia de la autocamionul gospodăriei, cu a cărui remorcă se transportau pietre pentru construcții sau cereale la gară, iar acum urma să fie folosit la căratul sfeclei de zahăr. De astă dată, însă, pregetase mai mult. Era vorba doar de un motor; o să iasă bucluc mare, sfeclea o să rămînă nestrînsă și colectivisti au să facă gură. Și pînă să scrie la Sofia ca să li se trimită altele, o să treacă vremea, iar motorul stricat o să stea tot timpul ăsta sub ochii oamenilor. Unde mai pui, că s-ar putea ca și miliția să fie pusă în mișcare. Kârșulea, însă, din două cuvinte reușise să-l liniștească:

— Las'că pînă a doua zi dimineată au să aducă altele noi la S.M.T... Fii pe pace, peste puțin nimeni n-o să-și mai aducă aminte de asta. Grăbește-te, că acuși pică și omul nostru. I-am scris să vină, c-o să-l servești, și el o să-ți aducă țuică. Dă-i zor că dac-or începe lucrul, au s-o țină așa zi și noapte. Și atunci n-o să mai ai cînd să leiei! Și băuseră și ultima sticlă de șliboviță.

Kârșulea era meșter la vorbă! Întotdeauna știa cum să ia omul, ca să-l înduplece, dovedindu-i că el are dreptate. De multe ori, Iordan gîndea una, iar după ce se întîlnea cu Kârșulea, își schimba părerea. Hristo, președintele gospodăriei, după spusele lui Kârșulea, era un hoț, care-i fura pe oameni, la socoteala zilelor-muncă, ciobanii niște mincinoși, contabilul își făcea de cap. În totul, gospodăria nu era decît o adunătură de oameni, din care 300 stăteau cu gura căscată, uitîndu-se la alți trei care înfulecau de zor. De ce ar fi el mai prost decît ei și n-ar umbla la oala cu

smîntînă? Altfel banii ce-i primește, nu-i ajung nici măcar să tragă ur chef strașnic!

Nu era o treabă prea ușoară. E drept că nu numai o dată îi dăduse o mîna de ajutor șoferului. Se pricea puțin la motoare; de aceea îi chemau și pe el cînd era cîte ceva

Iordan ridică binișor capota, des prinse firele și, încet-încet desfăcu și bujiile. La un moment dat, mîna i se agăță de un fier și curentul electric îl făcu să se cutremure... Dar dacă au să-l prindă?... Pe unde o să scoată cămașa? Se uită cu băgare de seamă împrejur. Nimeni, doar ploaia care răpăia pe acoperiș.

„Frate-tău e om mare! Și unde încă? La comitetul regional! Cine să te bănuiască pe tine? Toți ascultă de el. Chiar de se întîmplă ceva, nimeni nu va îndrăzni să cîrcească, că doar ți-i frate bun de sînge, n-o să te lase el!” — așa-i vorbise Kârșulea și, amintindu-și de cuvintele lui, se mai liniști.

Acum, totul se terminase. Se îndreptă spre încăperea unde dormeau îngrijitorii de vite, călcînd pe urmele pline de apă ale altor picioare, așa, ca să nu se cunoască pe unde trecuse. Se uită la ceasul de pe fereastră. Era ora unu. Trebuia să-l scoale pe Ilie, schimbul lui...

★

A doua zi, Iordan se trezi dis-dimineață. Toată noaptea nu putuse să închidă ochii. Aseară, Kârșulea nu-l așteptase. Se culcase. Credea, posemne, că n-o să se hotărască niciodată să fure bujiile. Se sculă din pat și începu să-și miște brațele, așa cum făcea de obicei la cazarmă. Dormea singur în camera în care stătuse fratele său pe vremea cînd era elev. După ce acesta fusese arestat și închis, nu mai intrase nimeni în ea. Nevasta și copiii dormeau alături. Era mai bine așa. El se întorcea tîrziu acasă și, în felul ăsta, nu știa nimeni cînd vine și cînd iese noaptea. Cercetînd fereastra, descoperi că una din scîndurile per-vazului se putea desface la un capăt și că dedesubt era o gaură, parcă anume făcută. Ascunse acolo bujiile și aștepta să se lumineze de ziună, să i le dea lui Kârșulea.

În camera de alături, nevastă-sa se trezise. Femeia îi ştia de frică că cînd se măritase cu el. Pe vremea aceea, era coşcogea plutonierului, iar ea o fată simplă de la ţară; le aceea, pînă în ziua de azi, nu intra niciodată la el în cameră, le teamă să nu-l supere. Ştia că odată noaptea făcuse de pază şi s-ar fi vrut să-l tulbure somnul. Goni găiniile în curte ca să nu facă zgomot, sculă copiii, le dădu să mănînce şi, după ce-i văzu plecaţi la şcoală, se duse la cîmp.

„Au să încerce sfeclă mai mult de o gramadă! Cică or să aibă recolte mari, toţi visează decoraţii!” — se gîndi el şi inchipuindu-şi pe vîlvă se va fi făcut acum în gospodărie, simţi un fier roşu. Nu se temea că-l vor prinde. Era sigur că n-au cum să-l descopere. Dar erau neplăcute cercetările: „n-ai văzut?” „n-ai auzit?” tot felul de întrebări sucite la care trebuie să răspunzi cu multă băgare de seamă şi așa mai departe...

Îl trezi vocea speriată a lui Ilie. Se aplecase deasupra lui și-i trăse velenita de pe cap, strigîndu-l alarmat:

„Scoală-te, că azi-noapte sus, la noi, pățiram un bucluc mare! Lipsesc bujiile. Cică erau niște bujii la motorul autocamionului și e-ar fi furat careva.

— Bujii, ce fel de bujii? — sări în sus Iordan, luîndu-și o mutră speriată. Da' ție un ție-a fost capul, răstăraule! Să vezi acu' ce-o să baț și eu din pricina ta! — și-l njură.

— Stai, bre Iordane, cînd ai venit să mă scoli, nu-i așa, eu m-am rezit imediat — începu Ilie cu un glas plîngăreț. Și cînd ai plecat natala, nu ți-am spus că mă duc să cercetez autocamionul? M-am dus și nu lipsea nimic. Pe urmă, cînd să mă întorc, mi s-a părut că aud pe cineva tușînd în cămară. Ia stai să văd ce-o fi, mi-am spus eu. M-am dus! Era o oaie. Ieșise din coșar, se ghemuise într-un colț iscat și tușea. Am certat-o. În totu să fi zăbovit acolo cam douăzeci de minute. Băga, dar lucrurile astea nu se fac chiar așa, cît ai bate lin palme. Doar erau niște bujii! Cum le-a putut scoate cineva în douăzeci de minute? La un motor ca ăsta...

— Ți-am spus eu c-o să mă bați o dată în belea, și uite că ai făcut-o! Bine, mă dobitocule, tu ești cioban de te-ai apucat să păzești oile? Mare lucru să furi niște bujii... Treabă de un minut!

— Stai nițel, băi Iordane! Cînd ai venit matale să mă scoli, nu-i așa, m-am trezit numaidecît — începu iarăși Ilie...

— Taci! — urlă Iordan. Marș afară și du-te imediat la gospodărie să le spui ispravă. Să vadă și ei ce ajutor mi-au dat. Auzi, cică a tușit o oaie!... Mai știi? Că și ciobanii ăia sînt niște neghiobi ca și tine!...

— Păi, eu am spus tot, tot. Acum e acolo miliția de la oraș. A venit și frate-tău, Ștefan. Sînt niște urme de pași pe lângă autocamion. Urme de bocancii cu ținte... După cite știu eu, nimeni dintre ai noștri n-are bocancii. Că doar noi umblăm cu opinci! Ieri, Ivanca a măturat în șopron

A rugat-o Coliu, șoferul, zicînd să nu se umple de praf atunci cînd intră sub mașină. Acum nu mai lasă pe nimeni înăuntru... Eu le-am spus tot, tot. „Du-te de te culcă Ilie”, a spus Ștefan, că te chemăm noi cînd o fi nevoie”...

Povestind, Ilie dădea mereu din umeri nedumerit.

— Urme, zici? — îngîna Iordan. Eu am fost pe acolo... Hoțul știe cum să umble, ca să nu-l simtă. Ia uite ce belea mi-ai adus pe cap.

În momentul acela, cîinele începu să latre și pe poartă intră Ștefan, împreună cu un ofițer de miliție. Străbătura amîndoi curtea. Ștefan mîngîie cîinele, care se gudură pe lângă el, îi spuse ceva ofițerului — se vedea că se cunosc mai de mult — și-și șterse la ușa bocancii plini de noroi.

— Ei... grăi Ștefan din prag. Ce v-ați adunat aici? Erați curioși să știți cum ați dormit astă-noapte? Da? Păi, bine, măi oameni, așa păziți voi bunul poporului?

Ofițerul intră și el, salută și se zgribuli în manta. Îl cercetă din ochi pe Iordan, pe urmă hainele murdare de glod de pe scaun, oprindu-și în cele din urmă privirea pe dușumea, unde zăceau aruncați bocancii. Unul din ei era răsturnat, lăsînd la vedere țintele de pe talpa plină de noroi.

„O dată ce-i și frate-meu aicea, n-am de ce să mă tem, ne-om înțelege noi!” — se gîndi Iordan și, liniștit, se uită la ofițerul de miliție, înfruntîndu-l.

— Eu le-am spus din capul locului: „dați-mi un om de nădejde, să știu cine mă schimbă, să împărțim amîndoi răspunderea”. „Ilie, au zis ei, este un tovarăș bun, cinstit și sîrguincios”. Păi, dacă erai tu omul ăsta, nu ți-ar spune lumea Croncan — tăbări Iordan cu gura asupra lui Ilie.

— Așa mi se spune de mic — dădu să se apere Ilie. Cînd mergeam

cu băieții să stricăm cuibul ciorilor, eu totdeauna mă urcam în pomul cel mai înalt; de atunci mi-a rămas numele ăsta. Da' acum nu mai îmi spune nimeni așa. Ai mai auzit matale pe cineva? Zi, de! — și fața lui de copil se întunecă. Hai, zi!

— Ajunge — se răsti Ștefan. Să lăsăm asta pe alt dată. Cu el am stat noi de vorbă. Acum aș vrea să vorbesc cu tine, ca frate. Tovarășe locotenent, îngăduiți-mi să rămîn un minut singur cu el.

Ofițerul și cu Ilie ieșiră.

Ștefan se duse la fereastră și se uită afară, în curte.

— Îți știi păcatele din trecut — începu el. Sînt mulți care te bănuiesc pe tine. De aceea a venit și ofițerul de miliție încoace. Hai îmbracă-te! Nu-mi venea să cred, dar văd că așa este... Cine te-a pus să iei bujiile și pentru ce? Cui voiai să le dai?

— Ce bujii? — îi tăie vorba Iordan. Croncanul s-a apucat să păzească oile astă-noapte și eu să răspund pentru el? Cum vine asta? Ce bujii?

— Uite, astea! — murmură Ștefan, desfăcînd binișor scîndura de la pervazul ferestrei.

Se întoarse. Era palid la față și avea o privire de gheață. În vocea lui, nu se mai simțea nimic cald, nimic frățesc.

— Odinioară, cînd ascundeam aici manifestele, aveam grijă să nu las urme pe scîndură. Nimeni n-ar fi bănuț că există aici o ascunzătoare. Cîte percheziții nu mi s-au făcut?... Nu știi să lucrezi... Dar eu făceam ceva drept. Pe cînd tu...

— Ștefan! — strigă Iordan. Ascunde-le, am să-ți spun tot. Nu sînt pentru mine. Kârșulea m-a pus să le fur, fir-ar el al dracului! O să mă dea în gît!

Îi tremura glasul de spaimă și rușine. Apucase bujiile pe care frate-său le ținea în mînă și se

căznea să i le smulgă, rugîndu-l.

— Nu spune la nimeni! Am greșit! Doar sîntem frați, nu se poate să-mi faci mie asta. Inchisoarea mă mănîncă! Doar sîntem frați!...

Ștefan zîmbi cu amărăciune: — Da, e adevărat, sîntem frați, frați de sînge, și uite ce faci tu...

— Ți-aduci aminte — spuse Iordan, ca luminat de un gînd neașteptat — cînd erai mic, cum te duceam în cîrcă pînă la școală, ca să nu umbli prin noroi. Opincile alea pe care ți le-am dat atunci erau de furat. Da, pentru tine le furasem. Nimeni nu știe că bujiile sînt la mine! Chiar dacă mă bănuiesc, eu am să le aduc dovezi că nu sînt vinovat, am să le pun la loc. Și-ți jur că niciodată n-am să mai fur de acum încolo. Pe cuvînt, pe cinste! Zău...

Ștefan stătea lângă fereastră. Prin fața ochilor, îi se perindau amintiri din copilăria lui nefericită. Își amintea de fratele său, cum îi mesterise o sanie, cum îl învățase să înoate, cum îl apăra de băieții mai mari care voiau să-l bată... Ce om grozav era pe atunci! Și uite-l acum: stă în fața lui tremurînd, galben de spaimă...

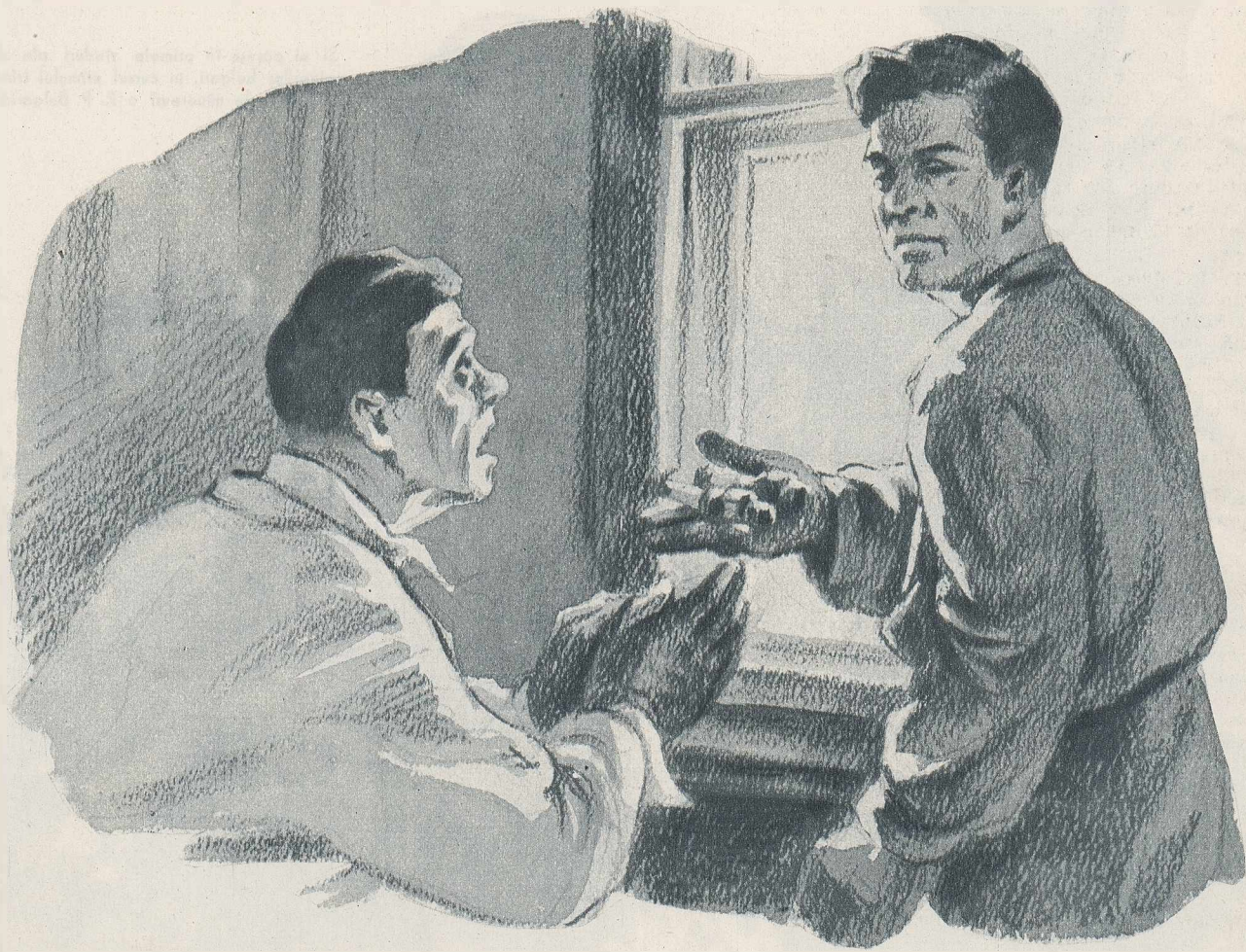
Deodată, Ștefan își întoarse capul. Iordan îl privi ca și cum ar fi vrut să-i ghicească gîndurile. „Nu! Nu mă va trăda!”

Așa au stat cîteva clipe, față-n față, înfruntîndu-se. Privirile lui Ștefan s-au încruntat, răcindu-se parcă, în vreme ce zîmbetul vinovat și laș care încremenise pe figura fratelui mai mare se topea, încet-încet...

— De ce să te acopăr? — se auzi glasul greu al lui Ștefan. Numai pentru că-mi ești frate?

Cuvintele lui cădeau ca niște .lovituri de care Iordan căuta să se ferească, ridicînd mîna... Cu buzele tremurînde, Iordan se trase speriat spre fereastră.

Ștefan vîrî bujiile în buzunarul hainei și, fără să-l privească, părăsi odaia...

VEGHEM și LUPTĂM

de Gheorghe DANEV

— Cine ești tu? — strigă uriașul, dînd la o parte bălăriile din fața sa, ca să vadă de unde se aude vocea.

Înainte de el, sta un omuleț cu căciula neagră și cu mustățile atîrnînd pînă la pămînt.

— Eu sînt „Piticul” — își umflă pieptul omulețului, punîndu-și palma streasă în ochi. Caut pe uriașul care aduce pacoste țării noastre, ne dărîmă casele, înghibe oameni. Dacă l-ai întîlnit pe undeva, spune-mi unde, să-l găsesc. Vreau să-l prind și să-l spînzur.

— Tu vrei să faci asta? — se oțărî uriașul și, scoțînd paloșul, îl reteză pe picic în două jumătăți. Dar în clipa aceea, din cele două jumătăți țîșniră alți doi omuleți cu mustăți pînă la pămînt, cu căciuli negre pe cap, și se repeziră la el. Se încinse o luptă aprigă. Uriașul căsăpea fără milă și se apăra din toate părțile, dar în jurul lui cîmpia se înnegrise de omuleți. Ei se îndesară la picioarele lui, îi smulseră iataganul, îl doborîră la pămînt, îi legară mîinile și-l spînzurară de cel mai înalt copac al Balcanului...

Povestea asta am ascultat-o în anii copilăriei. Nu o dată am cerut bunicii să mi-o repete și o țin minte pînă astăzi. Este povestea poporului bulgar. În ea e cuprinsă întreaga soartă a oamenilor mulți și simpli din patria mea.

Cinci veacuri de robie turcească, în cursul cărora poporul nostru a fost chinat, măcelărit. Apoi, timp de decenii, cei mai buni fii ai poporului au fost împușcați de fasciștii bulgari și de cei străini; dar omul bulgar n-a îngenuchiat, n-a depus armele, nu și-a frînt voința. În locul eroilor căzuți, se nășteau alții, mii și mii de luptători. Ei preluau armele celor căzuți și, cu puteri noi, se avîntau asupra dușmanului care vărsa sîngele nostru, care ne strivea bucuriile, ne întuneca soarele, împiedicîndu-l să mai dea lumină pentru noi și pentru copiii noștri.

Și, în crîncena înclăștare, a biruit poporul. Mîna puternică, de frate mai mare, a ostașului sovietic ne-a ajutat să sugrumăm pe tiranii noștri de veacuri, să sfărîmăm lanțurile robiei și să devenim stăpîni ai muncii și vieții noastre. Și dacă vreodată, în trecut, un străin aflat în trecere prin Bulgaria vedea pe cîmpiile întinse ale șesului dunărean și ale Traciei cum o femeie girbovită împunge cu bățul vacile costelive și își plînge amarul înapoia plugului de lemn, și cum din clă-

dirile fabricilor ies muncitori încruntați, pentru a intra în cîrcumile afumate spre a-și îneca în rachiul chinurile și suferințele — cu totul altul este tabloul pe care-l vede astăzi călătorul străin. Acolo, unde, ca un blestem, se auzeau seara cîntecele de jale, astăzi, pe tarla-tele nemărginite ale gospodăriilor agricole colective, freamătă voios holdele înalte de grîu, duduie puternicele mașini sovietice care au înlocuit munca omului.

Întunecatele cartiere muncitorești, cu mizeria și sărăcia lor cumplită, au dispărut din țara noastră și în locul lor se înalță clădiri luminoase, cu mai multe caturi. În mii de parcuri și grădini noi, se joacă în voie copiii.

Puterea noastră, încrederea noastră în ziua de mîine sînt noile noastre cuceriri, noile noastre construcții, noua înfățișare a patriei noastre. Nu există colț în Bulgaria, în care să nu vezi schelele noilor construcții de fabrici și uzine, de hidrocentrale și canale de irigație. Apar noi centre industriale: Dimitrovgrad, Kîrdjali, Madan, Rudozem, Centrul de metale neferoase din Burgas. Din 1949 pînă în 1952, au fost create peste 700 de întreprinderi industriale. Industria noastră dă astăzi, în mai puțin de două luni, o producție egală cu întreaga producție din 1939. Peste 2700 de sate au fost electrificate și au fost înființate 658 de case

de naștere. În ajutorul gospodăriilor sătești sînt 12.295 de tractoare 1368 de combine și mii de alte mașini agricole.

Acestea nu sînt pentru noi simple cifre; ele sînt temeiul real al vieții noastre, al succeselor noastre, al realizărilor noastre, al puterii noastre. La ele, noi adăugăm zi de zi noi unități și de aceea ele ne sînt atît de scumpe. Ele sînt bucuria noastră, ne mîndrim cu ele și sîntem gata să le apărăm cu prețul vieții noastre.

Omul se simte puternic numai atunci cînd este el însuși stăpîn pe munca sa, pe pămîntul său, pe viața sa. Puterea noastră și a popoarelor prietene nouă, în frunte cu marele popor sovietic, aceasta este temeiul forței și încrederii noastre.

Pe șantiere, flutură drapelul roșu al biruințelor noastre pașnice și, zi de zi, el se înalță tot mai sus. Seara, pe cîmpii, se mistuie ultimele duduiri ale mașinilor. Atunci, lăolaltă cu miile de stele ale bolții cerești, se aprind și stelele în cinci colțuri ale mormintelor eroilor noștri. Ele veghează, parcă stau de strajă. Cei născuți în furtună, cei căliți în luptele patriotice împotriva călăilor fasciști, cei ce făuresc azi viața nouă vor face să triumfe visele eroilor căzuți, cauza pentru care aceștia și-au dat viața.

Noi veghem și luptăm!

Și ei pășesc în primele rînduri ale clasei muncitoare! Datorită eforturilor minerilor bulgari, în cursul primului trimestru al anului acesta, industria extractivă de minereuri a R. P. Bulgaria a îndeplinit planul cu 104,1%.

Louis Pasteur

de acad. prof. dr. C. IONESCU-Mihăești
directorul Institutului de Imnologie

La 28 septembrie 1955, se împlinesc 60 de ani de la moartea lui Pasteur, unul dintre cei mai mari binefăcători ai omenirii, creatorul microbiologiei științifice, întemeietorul doctrinei originii microbiene a bolilor infecțioase și primul — după cum scrie Mecinikov — din cei trei celebri fondatori ai medicinei moderne. Louis Pasteur s-a născut în 1822 la Dôle, mic orășel în departamentul Jura, în Franța, într-o familie modestă în care, din tată în u, bărbații se ocupau cu industria tăbăcării. La școlile primare și o parte din cele liceale le-a urmat la Arbois. Bacalaureatul în litere, la Colegiul din Besançon (1840), unde rămâne după aceea ca pedagog și supraveghetor de studii și se pregătește, în același timp, pentru bacalaureatul în științe și concursul de admitere la Școala Normală.

În 1843, se prezintă la acest concurs și reușește al patrulea. O dată intrat în această celebră instituție, Pasteur se simte din ce în ce mai mult atras către studiul fizicii și chimiei; în vremea cursurilor marelui chimist J. B. Dumas și cele de fizică ale lui Lucien Pouillet. În 1846, este numit preparator de chimie și, după obținerea diplomei de doctor în științe, este primit în calitate de profesor de fizică, la Colegiul din Dijon (1848). În 1849, este însărcinat cu suplینirea catedrei de chimie la facultatea de științe din Strasbourg, unde se căsătorește și rămâne până în 1854, când este numit profesor de chimie la Școala Normală din Lille, cu sarcina de a organiza și conduce. Scopul său doborât în lumea științifică prin cercetările sale, începute încă din 1846, asupra simetriei moleculare, generațiunii spontane și fermentațiilor, determină autoritățile să-l numească rechemat în 1857 ca director de Școala Normală din Paris.

În activitatea științifică a lui Pasteur, se poate vedea toată diversitatea problemelor studiate, care stă în realitate o continuitate desăvârșită și o logică impresionantă în șirul descoperirilor realizate.

Pasteur era chimist. A început cu studiul de cristalografie, domeniu în care aduce importante descoperiri, prin care pune bazele unei noi științe, stereochemia¹).

În vară anului 1856, doi ani după instalarea la Lille, Pasteur începe celebrele sale cercetări asupra fermentațiilor. Observațiuni izolate, în cursul studiului altor probleme, îi aduseseră indicații prețioase asupra naturii acestor fenomene. Un industriaș din localitate, M. Leuz, tatăl unuia dintre elevii săi, întâmpina — împreună cu alții, în acel an, — mari greutăți în pagube în fabricarea alcoolului din sfeclă, industrie foarte răspândită și de importanță economică pentru acea regiune. El vine să-l consulte și să-l sfătuiască în privința decan. Perspectiva de a putea fi de folos și de a fi în măsură, în același timp, să cerceteze în cele mai favorabile condiții fenomenele de fermentație, îl hotărăște să întrerupă temporar lucrările în curs și să înceapă studiul fermentațiilor.

Aceste cercetări reprezintă o dată istorică în evoluția medicinei, căci, după cum spune Mile Roux, o dată cu aceasta, începe de fapt opera medicală a genialului experimentator. Pornind de la studiul microscopic al sucului de sfeclă pus să fermenteze, Pasteur constată existența unor corpuscule globulare care se mulțesc pe măsură ce fermentația progresează; compară sucul filtrat în prealabil, cu cel nefiltrat, modul cum se comportă, și constată schimbările de formă pe care aceste corpuscule, microorganisme vii, le suferă într-o fermentație terată, spre deosebire de una normală etc. Metoda experimentală folosită, de o simplitate și ingeniozitate impresionantă, aplicată apoi cu aceeași rigoare și stăruință și la alte fermentații, îl pune în măsură să formuleze

principiile fundamentale la care a ajuns prin descoperirea fermenților — microorganisme vii — să pună bazele teoriei biologice a fermenților și să arate totala asemănare între fermenți și virusuri, microbi provocatori de boli molip-sitoare.

Extinderea și aplicarea acestor principii în medicină au avut ca rezultat realizarea unor progrese nebănuite în chirurgie (Lord Lister) și pentru cunoașterea bolilor infecțioase.

Studiul fenomenelor de fermentație, descoperirea și cunoașterea fermenților impuneau folosirea unor medii de cultură cu alcătuire precis cunoscută, în care fermentul să se înmulțească și să-și dezvolte activitatea proprie. Mediul trebuia să fie pur, adică să nu mai conțină nici un alt germen viu, provenit din aer sau introdus din afară. Era necesară deci sterilizarea prealabilă a mediilor, prin căldură sau alte mijloace (filtrare), înainte de a adăuga fermentul specific. O întreagă serie de metode de lucru au fost concepute, realizate și folosite de Pasteur în acest scop. Aceste metode servesc și astăzi și constituie tehnici de bază în microbiologie și pentru studiul bolilor infecțioase. Pregătit ca nimeni altul, Pasteur ar fi putut aborda de acum și studiul acestor boli. Deseori, ne spun elevii și colaboratorii săi, se gădea la aceasta; faptul însă că nu era medic, îl împiedica să se avînte pe un teren rezervat patologiei. Totuși, în 1865 cedează insistențelor fostului lui profesor, marele chimist J. B. Dumas, ministrul Instrucției în acea epocă, își întrerupe cercetările asupra fermentațiilor și intră direct în studiul bolilor infecțioase, prin cercetări ce i-au fost impuse asupra unei boli a viermilor de mătase, Pebrina, care cauza pagube crescătoare din sudul Franței.

Cîteva ani, Pasteur continuă cu stăruință aceste cercetări. Lucrarea monumentală, publicată în 1870, în care sînt expuse metodele și rezultatele obținute, constituie un model de studiu al unei boli infecțioase.

De acum înainte, opera lui Pasteur se confundă cu însăși evoluția microbiologiei și a întregii medicine. Doctrinile pasteuriene pătrund în cercuri din ce în ce mai largi. Chirurgia, prin Lister și elevii săi, este renovată. Succesele lui și ale elevilor săi impresionează și pe mulți sceptici.

În 1876, Pasteur începe studiul „bacteriilor carbunoase”, semnalate de Davaine. Cultivă și izolează microbul din singele oilor bolnave și, prin inocularea unei mici cantități de germeni dintr-o cultură pură, reproduce boala și descrie septicemia carbunoasă experimentală; el aduce dovada rolului etiologic al acestui microb²) și stabilește în același timp metodele de profilaxie și metoda de vaccinare cu microbi vii, cu virulență atenuată.

Curînd după aceste cercetări, Pasteur izolează din singele păsărilor bolnave microbul care cauzează așa-numita holeră a găinilor. El constată atenuarea virulenței pe măsură ce culturile obținute se învechesc, precum și rezistența față de o nouă infectare, a animalelor însănătoșite.

Din ce în ce, Pasteur este mai mult atras către studiul infecțiilor la om. Descoperă agentul osteomyelitei (stafilococul), pe care-l identifică cu microbiul observați în furuncule și abcese calde. Descoperă de asemenea streptococul, îl izolează în culturi pure și nu ezită să declare că acest organism microscopic este cauza cea mai frecventă a infecțiilor puerperale. În cursul unei discuții, la Academia de Medicină, unul din colegii săi sceptici expunea părerile sale asupra cauzelor epidemiei din maternității. Pasteur îl întrerupse, arătîndu-i că adevărata cauză este medicul și personalul său, care transportă microbul de la parturienta³) bol-

2) Dovește că acest microb provoacă maladia respectivă (n. r.)

3) Leuză (n. r.)

PASTEUR
1850

navă la o alta sănătoasă. Și cum oratorul întrerupt își manifesta credința că acest microb nu va fi niciodată descoperit, Pasteur se ridică de la locul său și desenă cu creta, pe tabla neagră, germenul pe care-l descoperise: streptococul.

În 1880, Pasteur începe cercetările sale asupra turbării. Această infecție, transmisibilă la animale, era deci accesibilă experimentării. Toate încercările de cultivare a virusului rămăneau însă fără rezultat. Cele mai stăruitoare observații microscopice nu-i puteau arăta acest microb. A trebuit deci să lucreze cu un virus necultivabil și invizibil. După ce stabilește metoda cea mai sigură pentru transmiterea experimentală a infecției (inocularea de țesut nervos de la un animal turbat, în creierul unui alt animal normal — iepure sau cîine, de exemplu), constată că, prin treceri succesive, virulența pentru iepure crește și se obține astfel un virus fix. Acest virus fix reprezintă în realitate o cultură a virusului turbării în sistemul nervos central al iepurelui. Pasteur supune acest virus fix metodelor de atenuare tratată și determină apoi condițiile de vaccinare împotriva turbării. Rezultatele obținute la animale sînt aplicate cu succese strălucite, oamenilor mușcați de lupi sau cîini turbați.

La 14 noiembrie 1888, se inaugurează, în fine, Institutul Pasteur, creat printr-o subscripție publică la care participaseră atît poporul francez, cît și popoarele din cîteva țări străine, recunoscătoare. În fața președintelui republicii și a reprezentanților Academiei și instituțiilor tutelare, după discursurile oficiale, Pasteur, într-o emoționantă cuvîntare, (citiată de fiul său), un fel de testament, adresîndu-se elevilor și tinerilor săi colaboratori și urmași, spunea: „Să aveți cultul spiritului critic. Singur nu este un izvor de idei, nici un stimulent de lucruri mari. Fără el, însă, totul este caduc. Are întotdeauna ultimul cuvînt. Ceea ce vă cer, și ce veți cere și voi discipolilor pe care-i veți forma, este lucrul cel mai greu pentru un cercetător: să crezi că ai găsit un fapt științific important, să treci prin frigurile dorinței de a-l comunica și altora, să te stăpînești totuși, zile, săptămîni, uneori ani chiar, pentru a te combate pe tine însuși, să te silești să ruinezi singur propriile tale experiențe și să nu proclami descoperirea decît după ce ai epuizat toate ipotezele contrarii; este o sarcină cu adevărat grea. Dar cînd, după atîtea silințe, ai ajuns în fine la certitudine, încerci una din cele mai mari bucurii pe care mintea omului o poate simți și gîndul că vei contribui și tu la gloria țării tale face ca această bucurie să fie și mai profundă”.

Întreaga microbiologie științifică, imunologie, pînă la recente descoperiri chiar, privitoare la substanțele antibiotice, sînt rezultate și dominate de principiile stabilite de această înaltă personalitate științifică, marele binefăcător al omenirii, Louis Pasteur.

1) Stereochemia este acea ramură a chimiei care ocupă cu relațiile în spațiu, dintre atomi.

Seara la MOSCOVA

Umbrele înserării se aștern pe nesimțite deasupra orașului. Lumina zilei mai stăruie încă, dar curînd se vor aprinde luminile Moscovei. Străzile și piețele marelui oraș devin din ce în ce mai animate. Ziua de muncă e pe sfîrșite, moscoviții se întorc acasă.

Pe strada Gorki, mă întîlnesc cu un prieten pe care nu l-am recunoscut imediat.

— Nici nu-i de mirare — zîmbi el. Sînt zece ani de cînd nu ne-am mai văzut... Ții minte Elba, Torgau?

Cum să nu țin minte! Căpitanul Piotr Malișev, bravul cercetaș... Cu el și cu alți doi ostași ajunsesem cîndva la Torgau, unde tocmai avusesem loc neuitată întîlnire de pe Elba dintre soldații sovietici și americani.

— Vin de la odihnă — spuse Malișev. Zăbovesc la Moscova doar două zile, iar apoi mă întorc acasă, la Barnaul.

În seara aceea, l-am însoțit pe străzile Moscovei pe fostul meu tovarăș de arme. Ne-am plimbat cu taxiul, am coborît în somptuoasele palate subterane ale metroului, ne-am odihnit puțin pe băncile parcurilor, am hoinărit apoi iar, ore în șir, pe străzile pline de forfotă ale capitalei. Prietenul meu ținea cu orice preț să vadă în acea plăcută plimbare nocturnă tot ce nu văzuse în cei cinci ani de cînd nu mai fusese la Moscova. Era greu, dar nu imposibil...

La orele 19,30, în cele 30 de teatre din Moscova, s-a ridicat cortina, iar după o jumătate de oră, dirijorii și-au ridicat baghetele în sălile de concerte. Mai în fiecare seară, numeroase ansambluri de artiști de la diferite teatre dau spectacole în cluburi și în palatele de cultură. Tot acolo, se produc și artiștii Filarmonicii și cei ai Teatrului de estradă.

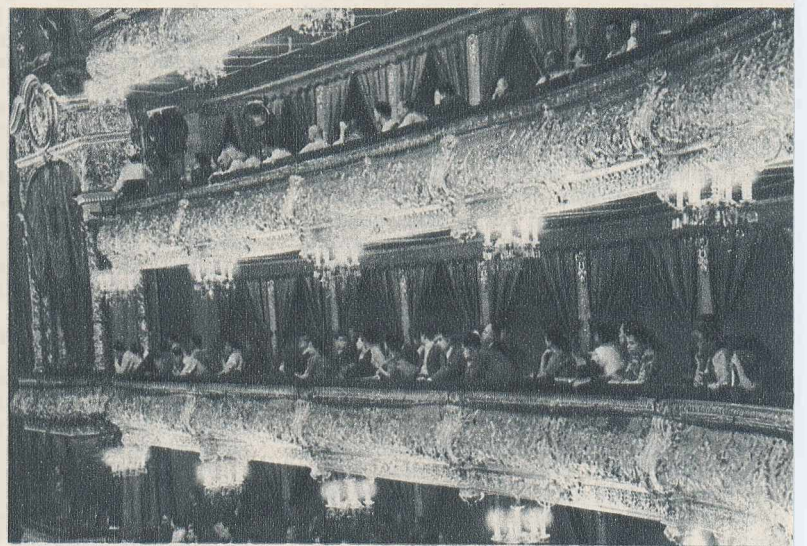
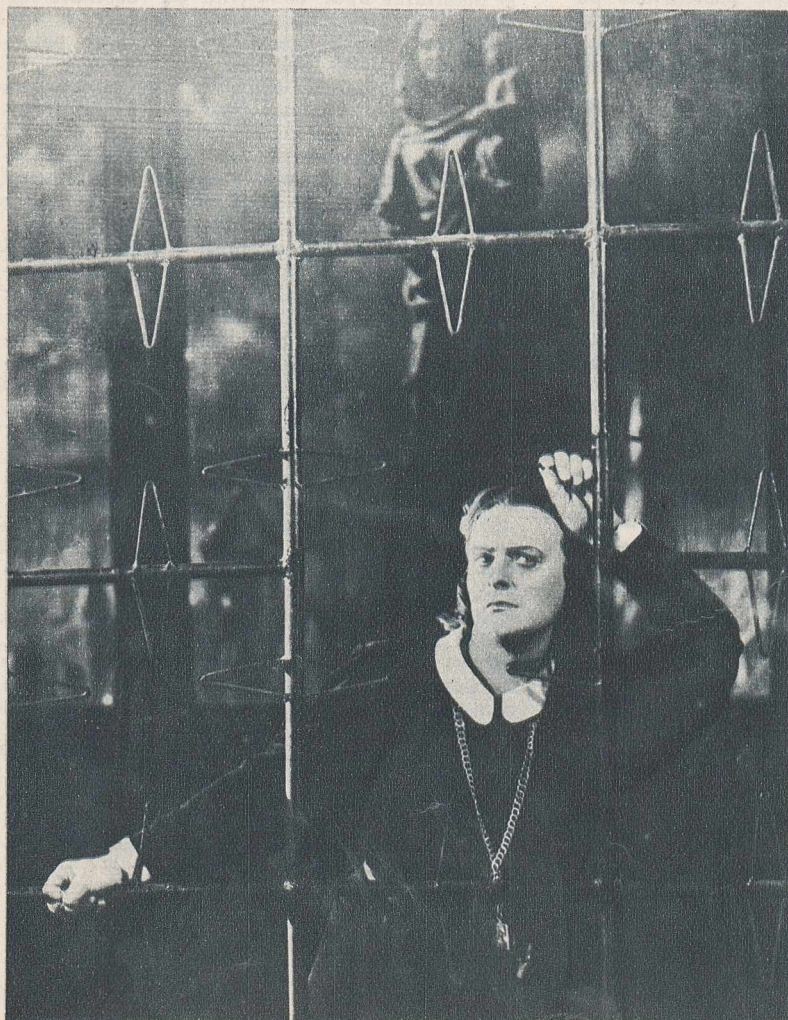
Prietenului meu îi părea rău, firește, că n-a putut asista în seara aceea la nici un spectacol. Așa îi se întîmplă, de obicei, ace-

zi. Capitala este vizitată de foarte multă lume. Prin cele nouă gări ale marelui oraș, sosesc zilnic mai puțin de 150.000 de oaspeți. Și este de la sine înțeles că fiecare dintre aceștia ar dori să admire măiestria artiștilor renumiți și să asiste la un concert dat de muzicanti virtuozii ai muzicii.

Din fericire, însă, plimbarea la împlinire prin Moscova îmi dat prilejul prietenului meu să vadă multe și interesante lucruri. Pentru că aveam o întîlnire cu prietenii mei chinezi, l-am propus să mă însoțească până la Palatul de Cultură al Uzinei de automobile „Stalin”. Cînd am ajuns în preajma sălii mari de concerte, aflăram că tocmai atunci se găsea pe scenă pianistul Nau Starkman, unul dintre participantii la cel de al cincilea concurs internațional „Chopin” care s-a ținut la Varșovia. „Toate biletele sînt vîndute” se putea citi și aci, pe tablitoarele prinse deasupra ghișeei. Ne îndreptăram spre sala în care muncitorii uzinei organizaseră sărbătorirea muzicantilor și specialiștilor chineze și terminaseră practica la Moscova și se pregăteau să se întoarcă în patrie. Uzina de automobile din Cianciun este abia în curs de construcție, însă mulți dintre viitorii constructori de automobile ai Chinei au și învățat aci, la specialiștii moscoviți, tehnicele industriei de automobile. Seara de adio s-a terminat printr-un interesant concert improvizat. S-a produs, pe rînd, moscoviții tovarășii lor chinezi. Tinerii ingineri Men Și-cun și Huan Și-fu au executat un minunat cîntec dedicat spre muntele Elan, pe unde a trecut marea armată chineză eliberatoare.

— Iată că am fost și la concert — spuse Piotr Malișev, cînd am părăsit palatul. Cîte concerte am mănătoare au loc în seara asta la Moscova!

Concertele și spectacolele dat

Lojile sînt pline și în această seară. Peste cîteva clipe, va începe încă unul din minunatele spectacole ale Teatrului Mare din Moscova.

lora care se află doar în trecere prin Moscova. Cu tot numărul mare de teatre, nu e lesne să obții bilete pentru spectacolele din acea

de artiști-amatori atrag în fiecare seară sute de mii de cetețeni în cluburi, în școli, în instituții, la centre de agitație etc.

La Teatrul dramatic „V. Maiakovski”, E. Samoilov, artist al poporului al R.S.F.S.R., interpretează rolul lui „Hamlet”.

Prietenul meu și-a exprimat dorința de a face o raită pe Căminul Lenin, care au fost todeauna, dar mai ales de cînd sînt înălțat aci marea complex c

In saloanele Casei Profesorului, din Moscova.

Noaptea, ca și ziua, telefonistele moscovite se află la datorie.

Clădirea al Universității de Stat, locul de odihnă preferat al moscoviților.

Admirând de pe Colinele Lenin erica privește a Moscovei, gîndul ne-a purtat ca 10 ani în urmă, anii de război. Orașe scufundate în beznă, ruinele Varșoviei, zăcute de noi amîndoi în primăvara lui 1945. Chipul lui Malîșev recăpătă veselia de mai înainte, unci cînd el își îndreptă privirea spre Palatul Universității, spundu-mi: „Un asemenea palat podobește azi și Varșovia”.

... În seara aceea, n-am izbutit vizităm tot ce ne propusesem. Moscova e imensă. Am străbătut bulevardele ei largi, dreptelegante, puternic luminate. Vremuri, se spunea: „lumină în centru, întuneric ca la periferie”. Astăzi, ți-e cu neputință deosebești unde sînt luminile și vii și mai puternice — pe străzile centrale ale capitalei, sau „periferie”, pe unde trec marile șosele spre Mojaisk, Leningrad, Rostlavî și alte orașe.

Ne aflăm în fața vitrinelor de cristal ale unei clădiri mari, construite de curînd pe șoseaua Mojaisk. Privirile noastre se opresc asupra unei uriașe săli de lectură, cu numeroase măsuțe luminate de lămpi de birou. Este una dintre cele 2.500 biblioteci raionale ale Moscovei, care sînt foarte frecventate. Cele mai multe dintre ele sînt deschise pînă noaptea tîrziu. Sălile Bibliotecii de Stat „V. I. Lenin” sînt și ele viu luminate. Aici, la dispoziția cititorilor, se găsesc cărți tipărite în 90 de limbi ale popoarelor U.R.S.S. și în 70 de limbi străine.

Recent, directorul unei librării mi-a vorbit despre faptul că mulți cumpărători cer ca vînzarea cărților să se facă și seara. Se pare că diferitele chioșcuri și standuri de cărți existente la teatre, cinematografe și cluburi, și numeroasele bazare ale cărții deschise pînă seara tîrziu nu sînt în măsură să satisfacă cerințele moscoviților.

Moscova se odihnește, dar și la această oră tîrzie unele colective își continuă munca. Iată, bunăoară, la etajul IV al unei mari clădiri s-a aprins o puternică lumină albăstruie. Acolo se află o zincografie. La Moscova, există peste două sute de edituri, iar sute de tipografii lucrează în schimburi, ziua și noaptea, ca și majoritatea fabricilor și uzinelor.

Toată noaptea sînt aprinse luminile la uzina metalurgică, „Serp i Molot”, la uriașa uzină de automobile „Stalin”, la fabricile de textile și de confecții, la fabricile de piine și în numeroase combinate alimentare care pregătesc „dejunul” a milioane de oameni. Luminile nu se sting nici în gări, nici pe aerodromuri...

Miezul nopții ne surprinde în Piața Roșie. Sunctul grav al clopotelor turnului Spasski vestește începutul unei zile noi. După șase ore, oamenii marelui oraș se vor avînta într-o nouă zi de muncă pașnică și creatoare.

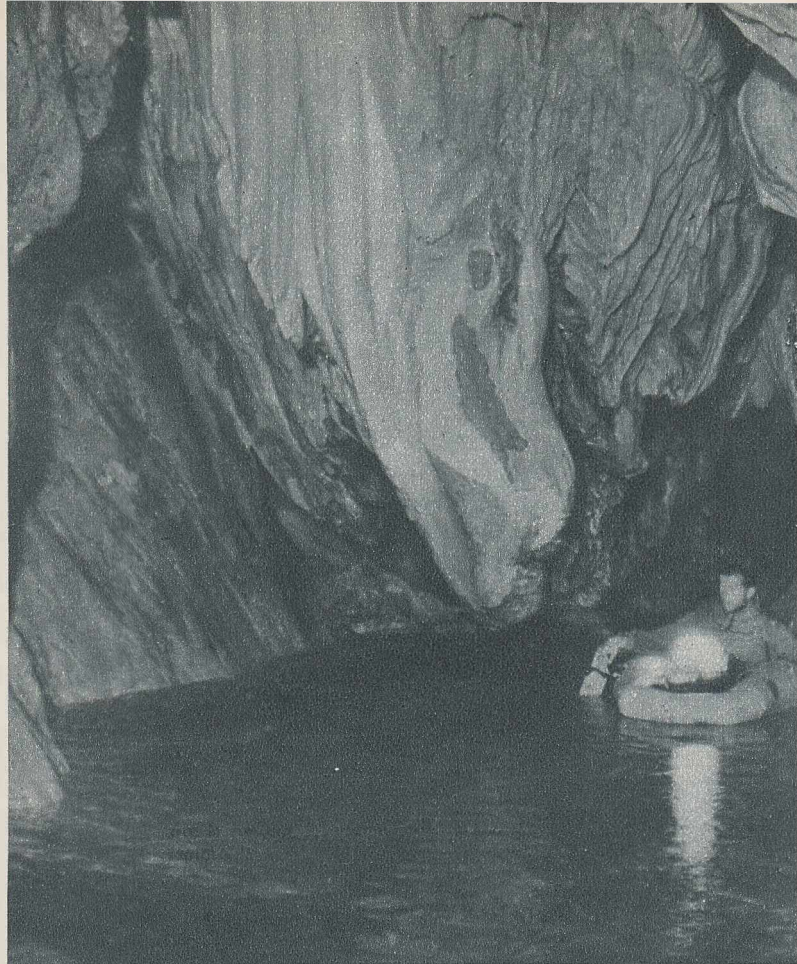
Semion GARIN

Sălile de lectură ale Bibliotecii de Stat „V. I. Lenin” din Moscova, luminate pînă seara tîrziu, sînt totdeauna pline de lume.

Este miezul nopții. Clipele de despărțire nu sînt chiar ușoare!

Înainte și în urma noastră, erau doar ape și bezne... Coborînd numai pe o funie, în încercata noastră barcă, umflată cu aer, am traversat încet lacul, de-a lungul uriașelor stalactite...

De două luni, făceam cercetări geologice și explorări subterane prin părțile Padiș Ponorului. Într-o dimineață, am părăsit cantonamentul nostru de la Padiș, îndreptîndu-ne spre cel mai pierdut cătun moțesc al Munților Apuseni, numit Casa de Piatră, ca să explorăm peștera Coiba Mare, care nu fusese nicicînd umblată de om. Zorile de-abia mijeu la marginea bolții de azur, cînd bocancii noștri țintuiți au început să deseneze potecă proaspătă peste cîmpia înrouată a marelui platou al Padișului, ridicat la 1250 m înălțime. De jur împrejur, se conturau, negre, în lumina încă nesigură, culmile împădurite ale Măgurii Vinete, stîncă țuguiată a Bisericii Moțului și, încă învăluită în ceață, creasta îndepărtată a Bihariei.

Trăgeam în piept aerul pur și povara din spate ni se părea nespuse de ușoară. Soarele scăpase, rotund, deasupra vîrfurilor de brazi, trimițîndu-și lumina în juru-ne și colorînd boabele de cleștar ale apei de rouă, aninate de firul ierbii crude. Din potirul unui lac de dolină, se ridica ușor o trîmbă de ceață, răsucită în iluzorii arabescuri de o boare ușoară de vînt. De pe șesul înalt al Gîrzii, am coborît în vilceaua izvorului Apa din Piatră, sorbind, din căușul de stîncă rece, apa înviorătoare. Am trecut șeaua muntelui Bătrîna, culegînd boaba neagră și pișcătoare a ienuperilor risipiți printre țancuri. Platoul Călineasa ne îmbia în vale; spre miezăzi, izvoarele limpezi ale Someșului Rece, iar spre soare-apune, valea întunecată a Vulturului și a Gîrzii, în adîncul căreia, printre cleanțuri și molizi, se ascundea ținta drumului nostru: cătunul Casa de Piatră. Am început coborîșul prin-

tre finețe înalte și, spre seară, bătăi de coasă ne-au semnalat apropiere de lăcaș omenesc. Am fost primiți cu bunăvoință de moșii micului cătun. Noaptea petrecută în patul moale al finului proaspăt cosit ne-a întremat pentru explorarea ce urma s-o începem în zori.

Încălțați cu înaltele noastre cizme de cauciuc, purtînd pe umeri scări de funie, corzi, pitoane și alte ustensile, am purces la drum spre peștera Coiba Mare, ce se găsea numai la 20 de minute de mers. Duceam cu noi și încercata noastră barcă de cauciuc, pliată în tocul ei de pînză.

În curînd, am văzut în față-ne un înalt perete de stîncă în care se căsa un imens portal larg de 25 m și înalt de 15. Am intrat de-a dreptul într-un uriaș vestibul cu pereții întunecați, înaintînd în adîncul din ce în ce mai des al peșterii de aproape 100 m lungime. Ajuși la capăt, am fost siliți să ne aprindem lămpile cu carbid, căutînd locul pe unde să continuăm înaintarea. Am constatat că planșeul sălii mari pătrunde sub o crăpătură îngustă și lungă, înaltă de cîteva centimetri, prin care se scurgea și pîrăul ce ne însoțise de la intrare. Singura posibilitate de intrare era să ne strecurăm pe brînci, prin borta îngustă. Rînd pe rînd, ne-am cuit cu fața în jos, în apă, trîndu-ne în coate spre necunoscut și neumbat. Acest traseu dificil nu avea, din fericire, decît 10 m lungime și, la sfîrșitul lui, ne-am putut ridica în picioare într-o mică încăpere. Eram primii care pătrundeam acolo. Ne-am dat seama că pîrăul străbate încăperea ca să dispară sub tavanul de piatră ce cobora din nou, lăsînd trecerii o strîmtoare îngustă. Și de astă dată, ne-am strecurat șerpuind cu pieptul în apă și cu spatele strîns

PEȘTERA

reportaj și fotografii de dr. Dan COMAN

Sub auspiciile Institutului de Speologie din Cluj și ale Comitetului Geologic, s-au întreprins în țara noastră o serie de mari explorări subterane pentru cercetarea științifică și, punerea în valoare a marilor peșteri. Articolul de față prezintă o asemenea explorare, la care au participat un grup de cercetători de la institutale mai sus-pomenite.

lipit de tavanul trecătoarei. Traseul a fost scurt și, ridicîndu-ne, ne-am aflat într-o încăpere boltită, de pe al cărui tavan scund, am putut culege cîteva ace de brad. Ne-am privit în tăcere și cu înțeleș. Am priceput pe dată că, dacă afară s-ar fi iscat o furtună și apele pîrăului ar fi crescut doar cu înălțimea de o palmă, cele două strîmtoare prin care răzbișem s-ar fi închis și ne-ar fi prins ca într-o capcană, căci apele s-ar fi ridicat pînă la tavan. Căci doar aceasta era proveniența frunzelor de brad... Cei zece ani de experiență în explorări subterane ne-au făcut să declarăm situația ca extrem de interesantă, îndemnîndu-ne să ne continuăm întreprinderea. Încă o dată am trecut pe brînci pe sub o strîmtoare, de astă dată ceva mai înaltă, urmînd pîrăul care sălta zglobiu printre pietre. Drumul ne purta acum printr-un culoar de 3-4 m lărgime, cu pereți strălucitor de albi, unduiți în valuri ca de lapte închegat sau sculptați parcă în mărețe forme de piatră, mute mărturii ale miilor de ani ce le-au născut în liniștea adîncurilor.

Dintr-o borbă a înaltului tavan, țîșnea o cascadă cristalină, ce-și unea apele cu cele ale pîrăului prin a cărui albicălcăm, pătrunzînd tot mai adînc în inima muntelui. După 200 de metri de la prima strîmtoare, un zgomot puternic și surd ne-a izbit auzul. Ne era familiar și am recunoscut în el vîietul înfricoșător al unui curs puternic de apă subterană. Cu grabă mare am continuat înaintarea și, după o cotitură, am pătruns într-o sală largă, boltită în înălțimi de cupolă bizantină, în care lumina lămpilor noastre nu putea străbate toată bezna. Încăperea toată vuia de un zgomot năprasnic, înfîcît trebuia să strigăm spre a fi înțeleși. Am pornit după freamăt și, după cîteva pași, ne aflam pe malul unei ape repezi. Ea venea dintr-un portal întunecat, străbătea sala, unde prindea apele pîrăului pe care veniserăm, și se rostogolea mai departe, printr-o altă galerie.

De unde veneau și încotro curgeau cernitele ape? Aceasta era întrebarea la care trebuia să răspundem. Am cercetat marea încăpere, pe care am denumit-o „sala confluențelor” și, negăsind alte galerii, am intrat în albia rîului, pornind în direcția cursului apei. Simțeam, prin cauciucul cizmei înalte, atingerea apei reci, ce se ridica mai sus de genunchi. Călcăm încet și atent, pipăind cu piciorul

albia presărată cu bolovani al necoși, pe care-i vedeam prin tranparența apei. Lumina lămpilor noastre licărea tot mai departe în oglinda încrețită a apei ce curge acum domoală, cuprînsă pe de întregul între pereții de stîncă neagră și umedă. Tavanul galeriei era destul de scund, încă părea că traversăm un tunel înudat al unei misterioase fortărețe legendare. Culoarul cotea în urgiuri largi. Înaintea și în urma noastră, erau numai ape și bezne. Vîietul din sala confluențelor răsese mai auzea și a apei, prin care băiam cu lămpile ridicate, curgea mute ca o amenințare. De un timp, albia a început să se ridice într-o parte a galeriei și ne-a continuat drumul pe o plajă de pietriș și bolovani. Dar, de departe, ecouri lungi aduceau spre noi vîietul înfundat al unei cascade la care am ajuns în curînd. Un bloc imens de stîncă bara galeria. Apele toate s-au strîmtoat pe partea a acestui bloc, țîșnind cu o putere irezistibilă printr-o strîmtoare îngustă, ca să cadă cu zgomot într-o adîncime pe care nu o puteam vedea. Ne-am dat seama că aici ne așteaptă o problemă mai dificilă. Nu puteam pătrunde prin cascada puternică, căci ne-ar fi zvîrlit cu ușurință în adîncimea necunoscută. Trebuia în primul rînd, să cunoaștem ce este dincolo de blocul de stîncă. Unul dintre noi s-a cățărat pe borbă, dar piatra era umedă și alunecoasă, astfel că a trebuit să se lege în coardă de un piton de fier bătut în peretele galeriei, ca, apoi făcînd cîteva pași, să privească în jos. Rîul făcea aici o cascadă albia lui continuîndu-se la cîteva metri diferență de nivel cu un mare lac, în care se precipitau apele cascadei. Singura posibilitate ar fi fost ca, de pe blocul de stîncă, să dăm drumul unei scări în lac, și de pe scară să ne așezăm direct în barca pusă pe apă. Cascada era însă aproape, vîieturile repezi, scara și barca ușoare foarte mobile, înfîcît operația ar fi fost dificilă. Pînă la utilizarea acestei soluții, am căutat o altă, fără să bănuim că, în curînd, vom trăi una dintre cele mai emoționante clipe din explorările noastre subterane.

Era evident pentru noi faptul că apele rîului s-au scurs în lac pe ambele părți ale blocului de stîncă ce bara galeria. Acur cascada țîșnea numai pe o parte a stîncii — una din surgerii fiind astupată de bolovani și pietriș. A hotărît să desfîndăm această scu-

LA CASA DE PIATRĂ

re și să rupem în două cascada. Să-i sleim puterea, pentru a putea debarca astfel cu mai multă ușurință în lac. Ne-am agățat de pilele de fisurile pereților și, flecându-ne mințile, am început ridicarea bolovanilor ca să deschidem loc apelor. Formam cu puțin șir de oameni și ne transmisi-am, din mână în mână, bolovanii oși de sub marele bloc. Într-un riu, ne-am aflat într-o mică oapă și socoteam că nu mai rămânem mult, până când, scoțând ultimul bolovan, să vedem suprafața lacului. Ar fi urmat apoi să rijăm albia râului spre deschiderea cută și cascada ar fi fost separată în două. Dar lucrurile s-au petrecut alt fel...

La un moment dat, toți am simțit cum ne fuge pământul de sub picioare și apele învolburate năvălesc spre noi. Cu salturi disperate, ne apucăm să ajungem la pereții laterali ai galeriei, agățându-ne cum putem de asperitățile stâncii. Tovarășul nostru, care se afla în vârf, se aruncă în gol, și scurta înșurubă, o dată cu olovani și pietrișul minnat de puterea apelor. În ultima clipă, am apucat să se prindă de coarda și să atârne în pitonul bătut în perete, imitând suspendat deasupra unui gol întunecat, în care dispăreau, cu un vuiet surd, apele eliberate. Am trăit clipe dramatice, căci cădeam lipiți de pereți, în poziții rele, în care nu puteam rezista prea mult. Contrar prevederilor noastre, am ajuns în adânc o suprafață de teren mult mai mare decât ne-am fi așteptat. Nu îndrăzneau să coborâm în noua albie a râului, căci nu știam dacă va rezista sau nu sub noi. Tovarășul nostru, atârnat deasupra golului, a reușit, în sfârșit, să-și facă cu capătul corzii câteva agățături alpine și să stea suspendat în siguranță... Ca să putem părăsi situația dificilă în care ne aflam, trebuia să așteptăm ca apele să se consolidereze terenul. Clipele se scurtau nemăsurat de încet și apele

se zbăteau, spumegând sub noi, răscolind pietrișul pe care îl prăbușeau în lac. După o îndelungată așteptare, când simțeam cu toții că situația nu mai putea dura mult, a urmat o ultimă prăbușire a terenului și apele râului, schimbându-și direcția, s-au îngrămădit din nou toate pe drumul primei cascade, lăsând deschisă deasupra lacului o fereastră pe care nu mai curgea nici o picătură de apă. Nici nu se putea o situație mai bună pentru continuarea explorării. În sfârșit, am putut părăsi pragurile înguste pe care ne salvaserăm, coborînd pe o plajă neînundată.

În câteva secunde, barca noastră umflată cu aer, a fost slobozită pe lacul aici liniștit, căci cascada era de partea opusă. Coborînd, numai pe o funie, în lacul mai puțin adânc, sub fereastră, am traversat apa, vislind pe lângă cascada ce aproape ne scălda în torentul ei venit din înălțime. După lac, galeria continua și am înaintat, când prin albie, când pe maluri, admirând gigantice sculpturi săpate în piatra dură sau stalactite uriașe atârșate din bolți până la suprafața râului. Curînd, ajunserăm la un nou lac. Dar lămpile noastre, deschise la maximum, nu-și putură proiecta lumina dincolo de el, încît nu puteam ști ce se găsea pe malurile lui opuse.

Am pornit retragerea spre sala confluențelor. Frigul și umezeala ne pătrundeau cu încetul, dar nu aveam răgaz să luăm în seamă acest lucru. Am început ridicarea hărții și cercetarea amănunțită a galeriei străbătute. Cu ajutorul busolei, al benzii de măsurat și al altimetrului, înregistram direcțiile, dimensiunile și diferențele de nivel, notînd cotele citite, și cu încetul, am început să se deseneze pe hirtia milimetrică a carnetului geologic imaginea nicidecum cunoscută, a peșterii Coiba Mare de la Casa de Piatră. Această imagine, precum și datele exterioare privitoare la configurația regiunii,

la structura și înclinarea stratelor, vor permite cercetătorilor, prin comparație cu datele altor explorări, să stabilească legile generale ale fenomenelor care permit fuga apelor spre adîncuri. Cunoașterea acestor legi este necesară omului în lupta lui cu natura; îi este neapărat necesară atunci când vrea să construiască baraje sau noi așezări în marile regiuni calcaroase, unde este silit să zăgăzuiească sau să prindă din nou în mâini firul apelor ce tind neostoit spre adîncuri.

Biologii grupului nostru cercetau cu de-amănuntul, la lumina lămpilor, umbrii pereți umezi, căutînd să captureze, cu instrumentele lor speciale, micile vietuitoare care animă marile goluri subterane. Între altele ei au descoperit o veche „cunoștință” a lor: pe Pholeuon, un umil reprezentant al marelui grup zoologic al gândacilor. Strămoșul exemplarelor prinse s-a refugiat, de cine știe cînd, în negura ocrotitoare a grotelor, unde a orbit pe bunul motiv că ochii nu-i mai serveau la nimic în nepătrunsele bezne... Din apele străvezii, cercetătorii au mai pescuit, cu plasele lor fine de mătase, diferite animale acvatice, mai ales din neamul racilor. Erau atât de mici, că de-abia se zăreau, mișcînd ca niște puncte lucitoare în tuburile de sticlă în care au

fost închise și etichetate cu grijă.

În liniștea laboratoarelor, sub lentilele microscopului, biologii urmau să descifreze, din forma și structura acestor mici animale, date încă necunoscute, necesare pentru lămurirea marilor probleme ale evoluției și rostuirii vieții pe pământ. Pînă atunci, însă, ei tremurau de frig, blagoslovind, în termeni cu totul neștiințifici, lămpile ce le refuzau lumina, chibriturile umezite, apa ce trecuse peste carimbii cizmelor, înalți pînă la brîu...

Apropiindu-ne de lacul cascadei, ne gîndeam cu toți, fără să ne-o spunem, la situația pe care o vom găsi. Oare apele nu și-au schimbat cumva cursul, prăbușindu-se din nou prin fereastra deschisă de noi? Ne-am dat seama, cu bucurie că nu se întîmplase așa ceva și, după o oră, eram din nou în sala confluențelor. Curînd, explorarea noastră a luat sfîrșit și am început retragerea spre lumină. Cele două strîmtorări joase nu mai erau o dificultate, căci, uzi cum eram, ne-am culcat în apă, tirîndu-ne afară, în marele vestibul, la capătul căruia se zărea un petec de sub albastru. În grabă, am ieșit de sub bolțile reci și umede, căutînd raza caldă a soarelui de dimineață ce argintea înrouatele pajiști. Trecuseră peste noi o zi și o noapte întregă!

În grabă, am ieșit de sub bolțile reci și umede, căutînd raza caldă a soarelui de dimineață. Trecuseră peste noi o zi și o noapte întregă!

... Cetățenilor Republicii Populare Romîne li se garantează prin lege: a/ libertatea cuvîntului; b/ libertatea presei; c/ libertatea întrunirilor și a mitingurilor; d/ libertatea coterigiilor și a demonstrațiilor de stradă.

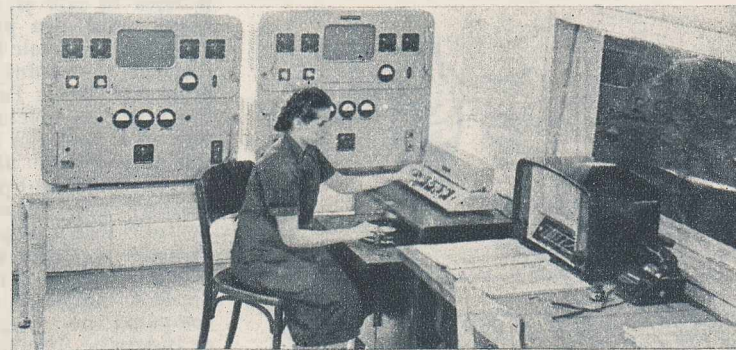
Aceste drepturi sînt asigurate punîndu-se la dispoziția maselor muncitoare și organizațiilor lor tipografiile, depozitele de hirtie, clădirile publice, străzile, mijloacele de comunicații și alte condiții materiale necesare exercitării acestor drepturi.

(Din articolul 85 al Constituției R.P.R.)

„ATENȚIE, ACI STAȚIA DE RADIOAMPLIFICARE!”

În fiecare zi, cele 750 difuzoare instalate pînă în prezent în casele oamenilor muncii din Cîmpia Turzii transmit programele posturilor noastre centrale, cît și ale stației locale de radioamplificare: buletinele de știri din localitate și programe culturale executate de echipele artistice de la clubul muncitoresc, Școala profesională metalurgică și liceul mixt din Cîmpia Turzii. Fotografia reprezintă un aspect din studioul stației de radioamplificare.

I. MICLEA, corespondent-Cluj

„PERIPEȚIILE BRAVULUI SOLDAT ȘVEIC

— fragmente —
de Iaroslav HAȘEK

Ilustrații de Josef LADA
artist al poporului din R. Cehoslov.

Locotenentul Lukaș era tipul de ofiter activ, al putredei monarhii austriace. Școala de cadeti făcuse din el o ființă cu două fețe, un fel de amfibie. În societate vorbea nemțește, scria nemțește, dar citea cărți cehe, iar pe vremea când funcționa ca profesor la școala de teteriști, le spunea elevilor cehi, cu exclusivitate confidențial: „Să fim cehi, dar asta nu trebuie s-o știe nimeni. Și eu sînt ceh”.

Privea „cehismul” ca un fel de organizație secretă, de care era mai bine să te ferești.

Altfel, era om cumsecade, nu se temea de superiori, la manevre avea grijă de compania lui, așa cum se cuvine și este drept să fie. Știa întotdeauna să-i rostuiască o cartiruire bună, prin șuri, și adeseori își cinstea ostașii din modesta lui soldă cu câte un butoi de bere.

Ii plăcea să-i audă pe soldați cîntînd în marș. Trebuiau să cînte și cînd se duceau și cînd se întorceau de la exerciții. Și, mergînd alături de ostași, cînta cu ei:

„Cînd se apropie miezul nopții,
ovăzul din saci îl iau hoții,
tumarara bum!”

Era foarte iubit de soldați, căci era foarte drept și nu teroriza pe nimeni.

Gradații tremurau în fața lui, și într-o lună de zile făcea din cea mai mare brută de sergent-major un adevărat mielușel.

Știa, ce-i drept, să zbiere, dar de înjurat nu înjura niciodată. Folosea cuvinte și fraze alese: — „Uite ce este, măi băiete, zicea el, mie nu-mi face plăcere să te pedepsesc; dar n-am încotro, căci în disciplină rezidă valoarea și vitejia armatei și fără disciplină armata este ca trestia ce se leagănă în bătaia vîntului. Dacă dumneata nu-ți ții uniforma în regulă și nasturii sînt rău cusuți sau lipsesc, e o dovadă că uști de îndatoririle pe care le ai față de oștire. Poate să-ți se pară de neînțeles că pentru un lucru de nimic, căruia ca civil nu i-ai da nici o importanță, cum ar fi, de pildă, un nasture de la bluză găsit lipsă la inspecție, să te trezești la arest. Dar vezi că în armată o asemenea neglijență a exteriorului trebuie să fie pedepsită exemplar. Și de ce oare? Nu pentru faptul că dumitale îți lipsește un nasture ești pedepsit, ci ca să te deprinzi cu ordinea. Azi nu-ți coși nasturele și începi să te lași

Pînă la apariția romanului „Peripețiile bravului soldat Șveic” — în timpul primului război mondial — Iaroslav Hașek, autorul acestei monumentale opere satirice, era aproape necunoscut. Faptul se datora criticii burgheze care, cunoscînd vederile progresiste ale autorului, a făcut totul pentru a-l defăima și reduce la tăcere. Mai apoi, însă, Șveic a devenit un simbol. Pățaniile lui au contribuit într-o mai mare măsură la demascarea putredei monarhii austro-ungare decît nenumăratele tratate și cărți de istorie. Fiindcă opera lui Iaroslav Hașek este o cronică vie, cu valoare de document. Simbol al omului simplu, care sub masca risului lovește acolo unde trebuie, Șveic trăiește și va trăi veșnic nu numai în viața poporului cehoslovac. El trăiește și va trăi în viața tuturor popoarelor care au avut ori au de suferit asuprirea.

Publicăm mai jos fragmente din primul volum al romanului lui Hașek, ce urmează să apară curînd în Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

pe tinjeală; mîine are să-ți pară greu să-ți demonțezi arma și s-o cureți; poimîine o să-ți uști baioneta în cine știe ce circiumă și, pînă la urmă, ai să adormi în post, pentru că ai început, o dată cu nenorocitul acesta de nasture, să duci o viață dezordonată. Asta-i, băiete!... Și dacă te pedepsesc acum, e ca să te fereșc de o pedeapsă și mai grea, pentru eventualele abateri pe care le-ai putea săvîrși, uîtînd încotru cu încetul de îndatoririle dumitale. Îți dau cinci zile de arest și ai să dori, ca atunci cînd vei primi pîine și apă, să te gîndești că pedeapsa nu e răzbunare, ci un mijloc de educație, urmîrind îndreptarea ostașului pedepsit”.

Cu toate că față de soldați era drept și nu-i chinuia, caracterul său avea totuși o latură ciudată: își ura ordonanțele, căci se brodise totdeauna să i se trimeată țucălarilor cei mai neghiobi și mai nesuferiți din tot regimentul.

Ii lovea peste gură, îi pîlmuia, se străduia să le facă educația prin vorbă și faptă, uîtînd că-s soldați. Ani de zile la rînd s-a luptat cu ei zadarnic. Ii schimba mereu ca pînă la urmă să constate oftînd: „Iar m-am ales cu o vită încălțată!” Iși considera ordonanțele ca pe niște animale din cea mai inferioară specie.

Ii plăceau foarte mult animalele. Avea un canar de Harz, o pisică de Angora și un grifon.

Pe canar ordonanțele îl chinuiau cu foamea; una din ordonanțe i-a scos un ochi pisicii de Angora, grifonul era lovit ori de câte ori le ieșea în cale și, în sfîrșit, unul din predecesorii lui Șveic l-a înșfăcat și l-a dus la hingherul de la Pankratze ca să-l ucidă, fără să-i pară rău de cele zece coroane plătită din buzunarul lui. Raportă apoi locotenentului foarte simplu că fugise în vreme ce-l plimba. A doua zi ordonanța mărșăluia cu compania pe cîmpul de instrucție. Nici una din ordonanțele pe care le-a schimbat, nu s-a purtat mai prost cu aceste dobitoace,

de cum se purta locotenentul Lukaș însuși cu ordonanțele, cînd acestea îi făceau vreo boboacă.

Cînd Șveic veni să-i raporteze lui Lukaș că intră în serviciul lui, acesta îl duse în odaie și îi zise: „Pe dumneata mi te-a recomandat preotul Katz și nădăduiesc că n-ai să-l faci de rușine. Am avut pînă acum o duzină de ordonanțe, dar nici una din ele n-a făcut pucei la mine. Îți atrag atenția că sînt foarte sever și pedepsesc aspru orice josnicie și orice minciună. Doresc să-mi spui întotdeauna adevărul și să execuți fără să crînești toate ordinele mele. Dacă ordon: „Sari în foc!”, trebuie să sari în foc, chiar dacă nu-ți convine. Unde te tot uști?”

Șveic se uita cu interes într-o parte, pe peretele unde atîrna colivia canarului, dar îndreptîndu-și ochii blajini spre locotenent, răspunse cu glas blînd:

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că aveți acolo un canar de Harz.

Și curmînd astfel șirul vorbirii locotenentului, Șveic sta pe loc, smîrnă, și fără să clipească, privea țintă în ochii superiorului său.

Locotenentul ar fi vrut să-l mustre, dar remarcînd expresia nevinovată a feței lui Șveic, spuse doar atît:

— Domnul feld-kurat mi te-a recomandat drept un mare timpit și mi se pare că nu s-a înșelat.

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că, într-adevăr, domnul feld-kurat nu s-a înșelat de fel. Cînd eram militar activ am fost reformat pentru timpenie, și încă vădită. Din pricina asta am fost dați afară din regiment doi: eu și încă unul, un domn căpitan din Kaunitz. Acela, domnule locotenent, să-mi fie cu iertare, cînd mergea pe stradă, se scobeia în același timp cu un deget de la mîna stîngă în nara stîngă, și cu cealaltă mîna în nara dreaptă și cînd mergea cu noi la instrucție, ne înșira întotdeauna ca pentru defilare și zicea: „Soldați, î, țineți minte, î, că azi e miercuri, î, fiindcă mîine va fi joi, î”...

Locotenentul strînse din umeri, ca un om care nu-și găsește cuvintele pentru a spune ce vrea.

Se plimba prin fața lui Șveic, de la ușă la fereastră, înainte și înapoi, în vreme ce Șveic, cu mîna

cea mai nevinovată, făcea „ca la dreapta”, ori „capul la stînga” după locul unde se afla locotenent pînă cînd acesta plecă ochii privind covorul, mormăi ceva și n-avea nici o legătură cu observațiile lui Șveic despre căpitul timpit.

— La mine, trebuie să-ți lătrăști cizmele, să ai uniformă curată, nasturii bine cusuți, faci impresia unui soldat, și a unui derbedeu de civil. Ciudat, nici unul dintre voi nu știe să ai o ținută militărească. Numai u dintre toate ordonanțele pe care am avut, avea o ținută marțială. I pînă la urmă mi-a furat uniforma de paradă și-a vîndut-o în cartier evreesc.

Tăcu o clipă, apoi continue să-i lămurească lui Șveic toate îndatoririle, fără să uite bineînțeles să accentueze în mod special că trebuie să fie credincios, discret, să nu vorbească nicăieri ceea ce se întîmplă acasă.

— La mine, vin în vizită cucoar ținu să sublinieze, și, uneori, ci una rămîne și peste noapte, cî nu sînt de serviciu a doua zi din neață. În asemenea cazuri ne adu cafeaua în pat, cînd sun. Înțeleg

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că înțeleg; da așa da, așa, buzna la pat, pe neșteptate, s-ar putea ca doamnei nu-i placă. Eu mi-am adus o da acasă o domnișoară și tocmai cî ne simțeam mai bine, servitorul a venit cu cafeaua la pat. Toan s-a speriat și mi-a vărsat cafeaua pe spinare. Ba a mai zis și „Bu dimineața, conașule!”. Eu și ce se cade și ce trebuie făcut cî doarme o cucoană.

— Bine, Șveic, cu cucoane trebuie să ne purtăm întotdeauna cu băgare de seamă, zise locotenentul, bine dispus la atingerea subiectului care îi umplea timpul liber, între cazarmă, cîmpul de instrucție și cărțile de joc.

— Azi sînt de serviciu, zise el mă întorc abia la noapte, ai grijă de toate și deretică prin casă. Ultima mea ordonanță a plecat azi pe front, cu batalionul de marș pentru puturoșenia lui.

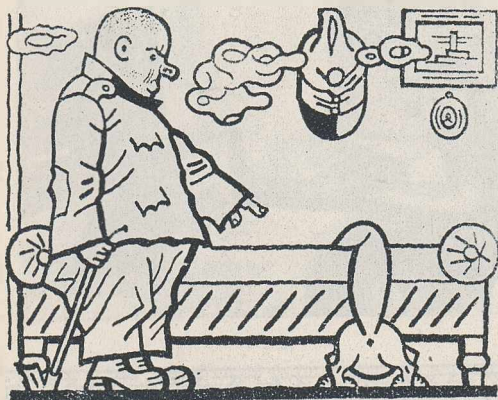
După ce mai dădu cîteva ordine cu privire la canar și la pisica de Angora, neuitînd să mai arunce din pragul ușii, cîteva adagi despre cinste și ordine, plecă.

După plecarea lui Lukaș, Șveic deretică cu grijă întreaga gospodărie, așa că noaptea tîrziu, cînd locotenentul se întoarse acasă îi putu raporta:

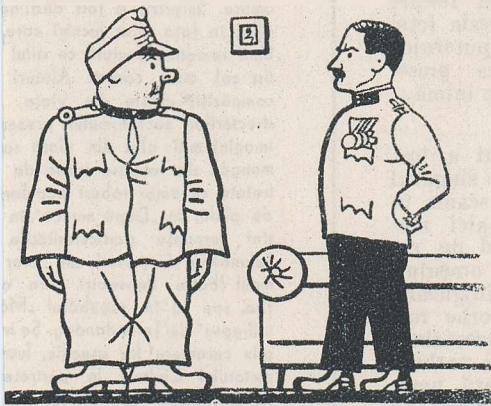
— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că totul e în regulă numai că pisica n-a avut de lucru și a mîncat canarul...

— Cum? tună locotenentul.

— Cu respect vă raportez, domnule locotenent, că s-a întîmplat astfel: știam că pisicile nu iubesc canarii și că nu le vor binele. Așa că mi-am zis să le fac cunoștință să-i împrietenesc și dacă bestia s-ar încumeta cumva să-i faci vreun rău, aveam de gînd să-scutur blana, să țină minte cîte zile o avea, s-o învăț cum trebuie să se poarte cu un canar, căci mie

re mi-s dragi animalele. La noi, casa în care stau, locuiește un lărier care și-a dresat așa de bine sica, că de unde mai înainte mîncat trei canari, acum nu mai înîncă nici unul, iar canarul ate să se așeze pe spinarea ei. n vrut și eu să încerc și am scos narul din colivie și i l-am dat stiei să-l miroase. Pînă să mă zmeticesc, maimuța i-a înhățat pul. Nu m-aș fi așteptat, zău, a partea ei la atîta neobrăzare. Dacă ar fi fost, domnule oberleutenant, o vrabie, n-aș fi avut nimic zis, dar un canar așa de frumos, Harz! Și cu cîtă poftă l-a înîițit, cu pene cu tot, și cum mai rîia de plăcere! Piscicile nu au latură muzicală și nu pot suferi

audă canarul cîntînd, pentru că stiele nu pricep ce e aia. Am irit eu pisica, dar altceva nu m făcut. Doamne păzește! Am eptat să hotărîți dumneavoastră n s-o pedepsim pentru isprava ei. În vreme ce povestea întîmplarea, eic se uita în ochii locotenentului atîta sinceritate, încît acesta, și se îndreptase spre el cu intenții resive, se retrase, se așeză pe un și-l întrebă:

— Ascultă, Șveic, să fii, oare, r-adevăr, atît de dobitoc?
— Cu respect vă raportez, domle locotenent, răspuse Șveic emn, că sînt! De cînd eram copil, i paște mereu ghinionul. Intot-auna vreau să îndrept cîte ceva, fac bine, și, cînd colo, întot-auna se ivește cîte o neplăcere ntru mine și cei din jurul meu. n-am vrut decît să-i apropii, să se îm etenească și să se înfe-gă și zău că n-am nici o vină l-a înghîțit. Cu ani în urmă, r-o casă, la Ștupart, o pisică mîncat chiar un papagal, peni că și-a bătut joc de ea, imi-du-i mieunatul. Piscicile au însă ote vieți în ele. Dacă porunciți, mnule locotenent, să o execut, ă trebuia să s-o strivesc cu ușa, fel nu crapă.

Cu mtră cea mai nevinovată cu zîmbetul său blajin, Șveic expuse locotenentului tehnica ecutării piscicilor. Dacă cei de la oietatea pentru protecția ani-lelor i-ar fi auzit soliloquul, l-ar trimis, fără doar și poate, la lamuc.

Cu prilejul acesta, dovedi atîta cepere în acest domeniu încît otententul, uitînd de supărare, întrebă:

— Dumneata te pricepi la ani-le? Ți-s dragi dobitoacele?
— Mie cel mai mult îmi plac uii, zise Șveic, pentru că sînt afacere rentabilă pentru cine e să-i vîndă. Eu n-am fost în re, căci am fost totdeauna cînstî; toate acestea, tot s-au găsit

unii, care să vină și să mă ia la rost zicînd că le-am vîndut o lepădătură în locul unui cîine de rasă sănătos, ca și cum toți cîinii ar trebui să fie de rasă și sănătoși. Și fiecare voia să-i dau pe loc arborele genealogic, așa că am fost silit să dau la tipărit certificate și să fac dintr-un dulău oarecare născut într-o cărămidărie, un cîine nobil, de rasa cea mai pură, provenit din crescătoria de cîini Arnim von Barheim, din Bavaria. Și zău că oamenii erau bucușori că au dat lovitură, că au pus mîna pe un animal de rasă pură, iar eu puteam să le ofer, de pildă, un spiț de la Vrșovice, drept un dax; și dumnealor se mirau numai de ce un cîine așa de rar, adus tocmai din

Germania, era atît de pârș și n-avea picioarele strîmbe. Așa se face la toate crescătoriale, și ați rămîne uluit, domnule locotenent, de potlogăriile care se fac cu certificatele la marile crescătoriale de cîini. Cîini, care să zică singuri despre ei: „Eu sînt rasă pură“, nu prea există. Ori mamă-sa ori bunică-sa a greșit cu vreo javră, ori a avut mai mulți tați moștenind de la fiecare cîte ceva. De la unul urechile, de la altul coada, de la celălalt

părul de Pe bot, de la al treilea nasul, de la al patrulea picioarele crăcănate, de la al cincilea mărimea și dacă o fi avut doisprezece tați dinăștia, vă puteți da seama, domnușe locotenent, cum cum arată un asemenea cîine. Eu am cumpărat un astfel de cîine; îi zicea Balaban; era atît de urît, după toți tații cîi i-o fi avut, încît toți cîinii îl ocoleau; eu l-am cumpărat de milă. Era atît de pârșit! Acasă stătea tot timpul într-un colț și era atît de trist încît m-am văzut nevoit să-l vînd drept un grifon. Cea mai mare bătaie de cap am avut-o cu vopsitul. Trebuia să aibă culoarea piperului și a sării. Și așa a ajuns cu stăpînul său pînă în Moravia și de atunci nu l-am mai văzut.

Pe locotenent expunerea aceasta începuse să-l intereseze foarte mult, așa că Șveic a putut să continue fără întrerupere:

— Cîinii nu-și pot vopsi singuri părul, cum fac cucoanele; de asta trebuie să aibă grijă acela care vrea să-i vîndă. Dacă aveți un cîine bătrîn albit de-a binelea și vreți să vindeți ramolitul drept un cățeluș de un an, sau chiar drept un pui de nouă luni, atunci cumpărați pulbere de argint, topiți-o în apă, vopsiți-l în negru și vedeți cum arată. Ca să prindă putere îl îndopați cu arsenic, ca pe cai, iar dinții îi frecăți cu șmirghel, din acela cu care se curăță cuțitele ruginite. Înainte de a-l duce la vînzare, îi turnați pe gît șliboviță să se îmbete nițel și pe loc se înviorază, e vesel, latră de bucurie și se împrietenește cu oricine, ca un consilier beat. Dar principalul, domnule locotenent, este să le vorbești oamenilor, să-i toci la cap pînă se năucește mușteriu. Dacă cineva vrea să cumpere de la dumneavoastră un șoricar și n-aveți în casă decît un cîine de vînătoare, atunci trebuie să vă pricepeți să-l convingeți ca în loc de șoricar să plece de la dum-

nevoastră cu cîinele de vînătoare, iar dacă se nimereste să n-aveți acasă decît un șoricar, și careva dorește să cumpere un dog nemțesc din aceia răi, păzitori, puteți să-l prostiți pînă într-atîta că pînă la urmă în loc de dog, pleacă cu șoricar în buzunar. Pe vremuri cînd făceam negoț de animale, mă pomenesc o dată că-mi vine o cucoană care-mi zice că i-a zburat papagalul în grădină, și că în fața vlei niște băieți care se jucau de-a pieile roșii, i-au prins papagalul, i-au smuls toate penele din coadă și s-au împoțonat cu ele, ca poliștii. Și de rușine că a rămas fără coadă, papagalul s-a îmbolnăvit și veterinarul l-a dat gata cu niște prafuri, așa că do-rește să cumpere alt papagal, da' unul bine crescut nu din ăia obraznici care nu știu decît să înjure. Și ce era să fac eu, dacă n-aveam acasă nici un papagal și nici nu știam de vreunul? Nu aveam decît un buldog, rău al dracului și chior de-a binelea. Ce să vă mai spun, domnule locotenent? De la patru dup-amiază și pînă la șapte seara mi-a umblat gura, pînă ce am făcut-o să cumpere în loc de papagal, buldogul acela chior. A fost mai greu decît într-o încurcătura diplomatică și la plecarea, i-am zis: — Să mai poftescă acum băieții să-i smulgă și ăstăia coada; mai mult n-am mai apucat a zice acelei doamne, care a trebuit să se mute din Praga după ce buldogul mușcase pe toți ai casei. Credeți-mă, domnule locotenent, că e tare greu să pui mîna pe un animal ca lumea.

— Mie mi-s tare dragi cîinii, spuse locotenentul; cîțiva dintre camarazii mei, care sînt acum pe front, au cîini cu dîșii și mi-au scris că în tovărășia unui animal atît de credincios și de devotat, războiul li se pare mai ușor. Așadar, dumneata, cunoști bine toate rasele de cîini și nădăj-

duiesc, că de aș avea un cîine, l-ai îngriji cum trebuie. Care rasă e cea mai bună după părerea dumitale? Mă gîndesc la un cîine de campanie. Am avut o dată un grifon dar nu știu...

— După părerea mea, domnule oberleutenant, grifonul e un cățel tare draguț. E, drept, că nu oricui îi place, fiindcă are părul țepos și barbă aspră pe bot, ca un pușcăriș pus în libertate. Mie îmi pare frumos, de urît ce e; ș-apoi e și deștept. Nici nu se compară cu un tîmpit de St. Bernard. E mai deștept chiar decît foxterierul. Am cunoscut eu unul...

Locotenentul Lukaș se uită la ceas și întrerupse expunerea lui Șveic:

— E tîrziu, trebuie să mă culc. Mîine sînt iar de serviciu, așa că ai toată ziua la dispoziție să găsești un grifon.

Se duse la culcare, iar Șveic se întinse pe canapea în bucătărie, citi gazetele pe care le adusese locotenentul de la cazarmă.

— Ia te uită, își zise Șveic urmărind cu interes ultimele informații, sultanul l-a decorat pe împăratul Wilhelm cu medalia de război și eu nici măcar cu una mică de argint nu m-am ales încă.

Căzu pe gînduri, apoi deodată sări în sus: „Era cît pe ce să uit“...

Șveic se duse în odaia locotenentului care dormea buștean și-l trezi:

— Cu respect vă raportez, domnule oberleutenant, că n-am primit nici un ordin în ce privește pisica...

Locotenentul, buimăcit de somn, se întoarse pe partea cealaltă și mormăi: „Trei zile de carceră,“ și adormi din nou.

Șveic ieși tiptil din odaie, scoase nenorocita de pisică de sub canapea și-i spuse: „Ai trei zile de carceră! Abtreten! Marș!“

In romînește
de J. GROSU

SCHI FĂRĂ ZĂPADĂ

Schiori renumiți se străduiesc de ani de zile să găsească un mijloc de înlocuire a zăpezii, spre a se putea antrena în tot timpul anului. Dar toate încercările cu pistă de paie, perii, ace de brad, coji de nuci de cocos, sare și săpun lichid, au fost nesatisfăcătoare. Săritorii n-au putut depăși 20 de metri. După multe dificultăți și dibuiri îndelungate, un cunoscut antrenor de alergări și sărituri din R. D. Germană, Hans Renner, în colaborare cu cîțiva oameni de știință și tehnicieni, a izbutit să realizeze un procedeu de sărituri pe uscat, ale cărui rezultate uimesc opinia publică. Pe panta tineretului de la Oberhof, Werner Lesser II (S. C. Motor) a atins, la prima săritură încercată cu această metodă — 42 m. El s-a lausat pe o pistă de rogojini stropite cu o soluție alunecoasă.

Pentru dezvoltarea noii metode de antrenament, statul a pus la dispoziția organizatorilor suma de 40.000 de mărci. Pe viitor, schiorii din R. D. Germană se vor putea antrena în tot timpul anului.

Werner Lesser II, maestru al sportului din R.D. Germană, este primul din lume care s-a lansat pe rogojini impregnate. Aproape o mie de spectatori entuziaști au participat la prima folosire a acestei inovații, care va da posibilitate schiorilor să se antreneze în tot timpul anului.

Președintele Sfatului

Am recunoscut țigul Medgidiei de departe, din câmp, după minaretul care împunge cerul cu vârful lui de piatră. Mi-au apărut apoi, pășind pe ulițele orașelului, crîmpele din vechi descrieri pe care le ascultasem cîndva de la un bragiu bătrîn căruia îi plăcea mai mult să tăifăsuiască decît să-și vîndă academele. Erau aceleași ulițe pe care tropoteau cîndva caii sacagiilor negustori de apă. Ici și colo, la colțuri de stradă, în cafenele imunde, misiții puneau la cămășă afaceri grase. Făceau asta, trăgînd liniștiți din narghilele și privind inexpressivi în gol, încet, vîzîndu-i, ai fi crezut că evocă cine știe ce amintiri duioase.

Bălți cu șuf își trimiteau în fiecare an înspre oraș valul de friguri palustre. Așa, era vechea așezare a Medgidiei, în care azi minaretul cu vârful de piatră a rămas singur străjer al trecutului. Azi nu mai sînt friguri palustre și faptul acesta, egal cu o adevărată izbîndă, nu e marcat prin nici un monument. Nu se mai vinde apă cu saca, fiindcă, a început să se înfiripe, pe sub pămînt, nervura metalică a conductelor de apă. În satele din preajmă, numeroși țărani romîni, tătari, turci, muncești înfrățiți în gospodăriile colective. Pe ogorul lor, au ajuns tractorul și inginerul agronom. Acestea sînt numai cîteva crîmpele din lupta emoționantă în care biruie noul.

Unul dintre eroii ei e președintele sfatului popular raional, ale cărui trăsături încerc să le schițez aici.

★

Moldovean cu vorbă dulce, Constantin Țîrcă mi-a istorisit cît de greu a fost drumul pe care a trebuit să-l străbată. Fusese mecanic de locomotivă, iar aici, iață-l conducător al treburilor unui întreg raion. A izbutit, desigur, numai lup-tînd, să străbată calea asta teribil de anevoioasă. Zîmbește asemenea ostașului care a reperat victoria parțială, cu gîndul la luptele viitoare. Și zăresc pe haina lui bareta Ordinului Muncii. O înaltă dis-

tincție pentru merite în activitatea gospodărească.

Pentru care merite? Pentru că a stat întotdeauna aproape de sufletul mulțimii de oameni. I-a învățat și a învățat de la ei. Asta e legea de bază a unui conducător de tip nou.

Pretutindeni în viața satelor, a cartierelor tătărăști, în istorisirile țărănilor din comuna Grădina, care l-au ales deputat, în oglinda imensă a vieții raionului, am văzut răsfrînt chipul președintelui. Cînd ajunge cu șareta lui într-un sat, oamenii se vestesc unii pe alții: „A venit moș Țîrcă”, ascunzînd în acest apelativ nu familiarism, ci o adîncă simpatie și respect.

★

Nimic nu tulbură liniștea cîmpului în preceasul zorilor de primăvară. Pe măsură ce trec clipele, lumina se înstăpînește pe cer, apoi se înfiripă pe nesimțite de pretutindeni un freamăt care înseamnă însăși trezirea la viață a naturii.

Departe, o șaretă trasă de un cal înainteaș peșleul croit de-a curmezișul cîmpului. E singurul lucru însuflețit în mijlocul imensului covor verde. Acum s-a oprit. Un om sare de pe capră și ingenuchie pe brazdă. Culege aproape pios un fir verde de grîu, pe care-l ridică spre zarea albastră, cercetîndu-l. Nimeni n-ar recunoaște în cel care ține acum în mînă firul plîpînd de grîu pe fostul mecanic care mîna cîndva o locomotivă în noapte. S-a oprit în dimineața asta în cîmp, la marginea ogorului colectivizatorilor, așa cum face deseori cînd vine să cerceteze starea recoltei. Privește firul și murmură de unul singur: „ștrașnică femeie, președinta!”

★

Există o memorie profesională. Telefonista știe pe de rost sute de numere, arhitectul nenumăratele detalii ale unei construcții, factorul postal atîtea adrese. Moș Țîrcă are și el o memorie a sa, însă deosebită de toate celelalte. Ea îți arată cît de bogată este viața unui activist de sfat.

Iată-l pe președintele sfatului, în vizită la S. M. T. - Castelu, discutînd cu mecanizatorii.

Fotografie de M. IVANCIU

...La Grădina, au mai rămas trei săteni necolectivizați. La Siliștea, tot trei. Nu peste mult, colectiviztii din Siliștea vor fi cei mai bogați din raion. Atunci și cei rămași pe loc vor alege singuri calea cea bună.

...Ion Sandu de la G.A.C. din Oituz a făcut cu ai lui, 1375 zile — muncă. A luat 15.000 kg cereale și 4700 lei. Înainte erau cei mai săraci din sat. Niciodată n-am ascultat atît de absorbit o poveste cu atîtea cifre. Fiecare în parte era monumentul unei victorii. Moș Țîrcă mi le recită ca pe o poezie. Face cîte o pauză după fiecare evocare și la fiecare, expresia feței i se schimbă, reflectînd puternica tărie interioară. Memoria președintelui trece negreșit prin inimă...

★

Pe masa președintelui a fost adusă corespondența. E singurul lucru care-l prinde de scaun în timpul unei zile. Sînt aici mesaje venite dintr-un fund de raion sau din cartierele orașului. În clipele acestea se înjgheabă o discuție largă, fără vorbe rostite în viu grai, între președinte și masa cetățenilor. Ei îi vorbesc de nevoile lor, îi seizează nereguli, îi mulțumesc. În astfel de clipe, președintele poate cuprinde cu privirea întreg raionul, cu miile lui de fapte.

Un țărăn bătrîn îl întrebă ce-i de făcut, că nu mai are putere să-și lucreze tot pămîntul și ar vrea să doneze statului jumătate. A doua zi, președintele se suie în șaretă și se oprește la gospodăria bătrînului. Stau mult de vorbă. La plecare, îl sfătuiește: „Nu-ți mai îmbucătăți pămîntul. Intră cu tot în colectivă. Aici n-o să fii părăsit la bătrînețe”.

Moșul rămîne pe prispă și se uită lung după șaretă, cumpănînd adînc.

Altă hîrtie: La Saligni, responsabilul cooperativei e necinstit. Președintele se duce în comună și vorbește întîi cu oamenii. Sezizarea e justă. Responsabilul cooperativei e schimbat.

O altă sezizare: „Ion Boboloc, președintele Sfatului popular de la Siliștea, primește plocoane” — comunică, cu scris stîngaci, săteanca Anica Iosefache. A doua zi, brișca președintelui sfatului popular raional se oprește la marginea satului. Pe urmă are loc o adunare și obștează cel mai bun certificat cu privire la Boboloc: l-a schimbat în aceeași zi cu unul mai vrednic.

Iusein Rișat, deputat în Medgidia, cere pentru alegătorii din cartierul tătărăsc conductă de apă. Președintele îi ajută cu materiale, cetățenii pun toți umărul și sapă sute de metri cubi de pămînt. Azi, tătărăoacele stau de vorbă citeodată la cișmele și fac socoteală cîți gologani economisesc nemalavînd nevoie de sacagiu. O saca cu apă costa doar înainte 5 lei...

Peste 12.000 de familii din raion clădesc cămine, școli, fac drumuri prin autoimpunere.

Fața locurilor se schimbă neșpus de repede și-n mijlocul iurului înnoitor, îl găsești nelipsit pe omul acesta virstnic, însuflețit de patosul construcției, de pasiunea pentru noua lui muncă, cea de președinte al sfatului popular raional.

V. TOSO

Două expoziții

În luna august, s-au deschis București două expoziții deosebit de interesante.

În sala Dalles citeva sute tablouri, desene, sculpturi și cimente ne plimbă pe meleagurile Mongoliei. Întrînd, scontasem surz unor imagini exotice în spirit o tal tradițional, cu contururi lim care suplinesc jocul de lumir umbre. Surpriza a fost alta: ne aflat în fața unor lucrări care bină tematica socială cu stilul list cel mai corect. Alături compoziții ample din viața structurilor socializmului, prezer imagini mai ales din viața sa mongol. Sînt expuse scene de tratate cu umor robust popular de pildă, în „După muncă”, în sînt surprinse particularitățile fizionomice și gesturi ale unor meni (foarte deosebiți între a fire, sau ca în sugubătul „Mă îndreptă” de Terendondog. Se ir prin caracterul lor specific, lucr pictorului Ciultum. În portrete lui Icinhorloo sau al lui Ma badan), ca și în peisaje, se împle fericit observarea realistă a p logiei personajelor cu pitorescu mînantelor și savoare cula Pictorul ne face să reconști spontan, prin prisma tempera- tului său exuberant, atmosfera curilor lui de baștină. Același e au lucrările lui Iadamsuren — aduc — de data aceasta văzute un artist calm și meditativ — gini pline de culoare locală, pi cu sensibilitate și știință.

li e greu condeiului să facă s de la această lume înfloritoare întunecata populație a operii sa a lui Goya, care reflectă zv lirile unei omeniri sortite p. Este vorba despre cele 100 gravuri expuse la Palatul R. din opera marelui realist din colul al XVIII-lea — primul pictor dern, primul pictor care a ce sensul social al artei lui și ce vibrat la fenomenele istorice epocii: Francesco Jose Goya Lucientes. Ne sînt prezentate a plare din ciclurile de gravuri în Goya și-a exprimat dezgust amărăciunea față de morav înscăunate în societatea spa a vremii de domnia inchizito a clerului și a nobilimii. În „Dezastrele războiului”, pictorul trează lucid absurditatea și cruz măcelului. Dar ideea domni care-l obsedează pe artist și-l duie pe privor, este zbucit tragic al poporului mînat la m răzvrătirea lui încă neputinci și groaza în fața soartei pecei de tirani. În ciclurile „Proverbe”, „Capricii”, gravurile lui Goya vecinate cu caricatura prin p deele de stigmatizare a car relor negative tipice pentru vre lui, prevestesc forța demascat a francezului Daumier. Docu artistic de ură împotriva dușma vieții, opera satirică a lui C ilustrează umanismul genero unui pictor de a excepțională teligență creatoare.

A.

DIN EXPOZIȚIA „PICTURA ȘI SCULPTURA
CONTEMPORANĂ ÎN R. P. MONGOLĂ”

CIULTUM

Portretul lui Icînhorloo

IADAMSUREN

Portretul lui Norgoz

LHAMSUREN

Tunsul oilor

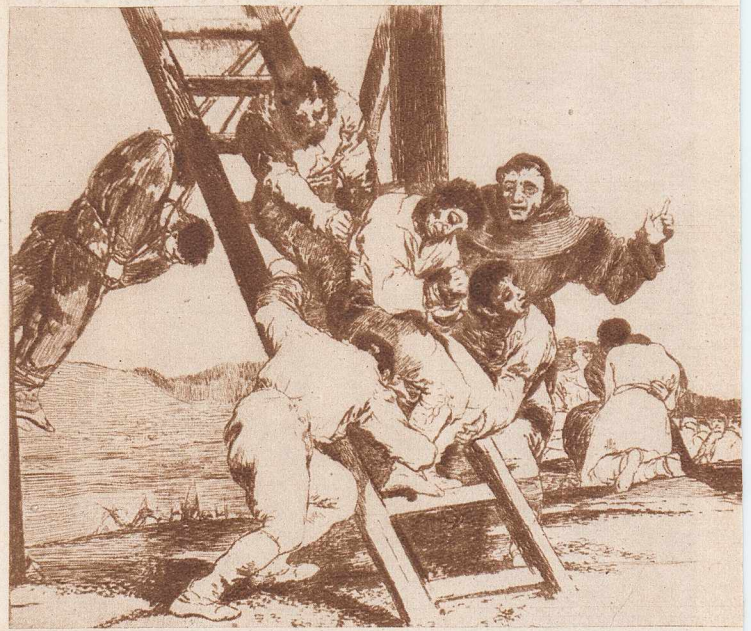
TEVEGJAV

Orașul Kanton

„DEZASTRELE RĂZBOIULUI“

De ce?

„DEZASTRELE RĂZBOIULUI“

Greu este pas

„DEZASTRELE RĂZBOIULUI“

Nu cunosc drumul

„CAPRICH“

Nimeni nu ne-a vă

„DEZASTRELE RĂZBOIULUI“

Nu se poate privi acest lucru

TINERII EROI

ai literaturii noastre

A existat în literatura noastră dintre cele două războaie o figură deosebit de importantă: învinsul. Toți ei aparținând acestei categorii pornean, încă din adolescență, la drum, cu visurile ideale și trebuia să se lupte cu vitregia unei așezări sociale nedrepte, să reziste la aceste visuri și idealuri. Acesta a fost drumul

Radu Comșa, din „În cămin” sau al lui Nicolae Costel, învățătorul din „Astol” — romanele lui Ce. Petrescu; aceasta a fost ea poetului Ladima din „Atul lui Procust”, romanul Camil Petrescu, și a multor eroi din cărțile lui Ion Luca Caragiale și ale altor scriitori. Comparația este necesară pentru a înțelege mai bine semnificația figurii tinerului erou al vremurilor de război, așa cum l-au prezentat scriitorii noștri. În trecut — umilită și renunțată; astăzi — demnitate și plină posibilitate de realizare a idealurilor. Astfel, tinerii au fost rezumate foarte pe scurt concluziile ce se impun în urma unei cercetări de literatură noastră actuală — a dat — și nu puține — realizate, de tinerii constructori ai socialismului, fie ei muncitori, țărani sau intelectuali. Scriitorii cu o mare experiență au prins în paginile lor multe ori emoționante, chipuri veridice de tineri care, luptând cu elementele vechii mentalități și cu opoziția acțiunii deschise și camuflata a dușmanului, începe să devină constructor de seamă ai socialismului.

Un erou al literaturii noastre, care simbolizează eliberarea tineretului chemat la viață nouă, liberă și democratică, este Mitrea Cocor — eroul romanului maestrului Mihail Gheorghiu Buzdugan — care n-a cunoscut în copilărie și tinerețe decât suferință și bătaie, dar n-a știut decât viața de luptă și pînă amară. El a fost în marea țară a Socialismului o alt fel de viață, un fel de oameni. Și, ajuns apoi acasă, Mitrea va deveni un luptător pentru această viață. Cu Mitrea se deschide galeria tinerilor eroi, tinerilor învingători.

Deși destinul său nu e încă încheiat, deși eroul nu a clarificat pe deplin învingerile și nedumeririle învingătoare, care-i frământă sufletul cinstit, totuși putem prevedea de pe acum însoțirea lui Andrei, figura centrală a romanului „Străinul” de Titus Popovici, unul din eroii tineri cei mai re-

prezentativi ai literaturii noastre actuale. Formația lui Andrei, începută încă din anii războiului, se va desăvîși imediat după eliberare, sub influența elementelor înaintate ale clasei muncitoare. Andrei va merge, după 23 August 1944, către înțelegerea deplină a drepturilor noi, reprezentînd astfel tipul tinerului intelectual cinstit care, deși momentan e dezorientat, va găsi pînă la urmă drumul adevărat al vieții.

Drumul tinerilor către înfăptuirea idealului de viață, către realizarea gîndurilor lor, a format și va mai forma, fără îndoială, și de acum înainte, substanța multor producții epice în literatura noastră nouă. Acest drum nu-i de loc neted, lipsit de asperități, scutit de orice luptă și conflict interior, de căutări și îndoieli. Dar tocmai luptînd cu unele greutăți, înfrîngîndu-le, tinerii noștri, educați în spiritul ideilor socialismului, își vor verifica forțele, își vor da seama de posibilitățile lor creatoare.

Lupta lor nu se va concretiza prin chinuri și zăbucimări zadarnice. Ei sînt ajutați hotărîtor de colectiv să-și rezolve incertitudinile, să-și lepede elementele vechiului. Literatura noastră reflectă tocmai marele avînt al tineretului spre cultură, spre tehnică, spre cucerirea culmilor celor mai înalte ale științei.

Mircea Rotaru, din romanul „În orașul de pe Mureș” al lui Francisc Munteanu, are de străbătut un asemenea drum. Îl vor ține în loc propriile sale neclarificări, dubiurile sale, nebulozitatea gîndurilor sale, rămășițele individualismului său mic-burghez, lipsa de îndrăzneală. Îl va ține în loc, la un moment dat, și îngustimea unor oameni care sînt cît pe aci să-l arunce în brațele dușmanului. Dar fondul moral al lui Mircea Rotaru e un fond cinstit. El vrea să-și realizeze pasiunea lui nemărginită pentru tehnică, în slujba colectivității. Și visul său se va împlini.

La Pavel Dogaru — eroul romanului lui Dan Costescu — vechiul se manifestă printr-o mentalitate strîmtă, egoistă, mărgînindu-i sensul vieții la rezolvarea cîtorva mărunte probleme materiale. Abia cînd oamenii înaintați din fabrică, comunistii și muncitorii conștienți, îi arată drumul cel bun, Pavel Dogaru își va înțelege adevărata menire. Și în cazul lui Pavel Dogaru, ca și în al lui Mircea Rotaru, în conștiința cărora se duce o luptă aprigă între nou și

vechi, se concretizează unul din marile adevăruri ale epocii noastre: orînduirea socialistă dă posibilitate fiecărui tînar să-și pună în evidență cele mai bune trăsături ale caracterului său, ajutîndu-l, în același timp, să lase în urmă toate relele.

Este un fenomen tipic socialismului. Drumul lui Pavel Dogaru, de la tăietorul de lemne din satul de munte, pînă la studentul de la facultatea muncitorească, sintetizează și simbolizează drumul tineretului nostru spre cele mai înalte culmi, spre realizarea nelimitată a idealurilor puse în slujba lor.

Un asemenea drum parcurs, fără îndoială, și Păsărilă, eroul poemului „Puil de moț” de Rusalin Mureșanu. Păsărilă trăiește, de asemenea, fericirea unui vis împlinit. Pasiunea lui pentru mașini, pentru mecanisme, se va traduce în viață abia atunci cînd cei doi activiști de partid îl vor lua la oraș pentru a-l duce la o școală de șoferi. Dar îngîmfarea ce-l domină în urma succeselor obținute îi va fi dăunătoare, îl va izola. El își va înțelege adevărat greselile, numai atunci cînd își va da seama de faptul că tovarășii săi de muncă îl iubesc și nu vor să-l lase departe de colectiv.

Forțele înapoiate care acțiunează asupra unui tînar din zilele noastre, căutînd să-l îndepărteze de la mersul său înainte, spre socialism, sînt prezentate și în romanul lui Aurel Mihală, „Floarea vieții”. Intelectual de tip nou, Vlad Oprea nu va merge pe calea renunțării, a frîmțării sufletești lipsite de rezultat sau a unei comodități mic-burgheze, lipsite de perspective. Vlad Oprea știe să vadă mai departe, să rupă cu elementele exterioare care îi frînau idealul său de a-și dăruia cu totul capacitatea sa de muncă celor mulți.

Asemenea eroi sînt reprezentativi pentru noua concepție despre fericire a tineretului nostru: fericirea înseamnă dăruirea tuturor forțelor tale nobile cauze a socialismului, înseamnă lupta de pe pozițiile cele mai înaintate ale vieții noi. Să ne gîndim la Toma Gavrilaș, tipul tînarului activist din mediul sătesc, eroul romanului „Pîine albă” de Dumitru Mircea, care trecînd peste obstacole grele, reușește să mobilizeze țărani la luptă împotriva chiaburilor. Munca dusă de el pentru formarea gospodăriei colective este cu adevărat eroică, fiind caracteristică numai unui tînar de tip nou. Erou

este și tînarul din poemul epic „Minerul din Maramureș” al lui Dan Deșliu, care, la un moment dat, pleacă să-și vadă iubita, dar se reîntoarce pentru a-și duce la bun sfîrșit sarcina de onoare, în condiții grele.

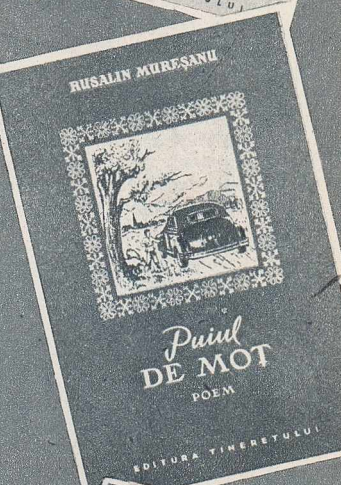
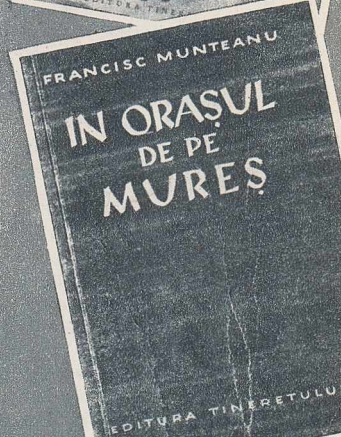
Mai sînt, în romanele, numerele, povestirile și poemele apărute în ultima vreme, numeroase figuri interesante de tineri de tip nou. Să ne gîndim la Tenzilée Assan, eroina romanului „Casa apelor” de Maria Vlad, la Ion Vulturar din atît de atrăgătoare narațiune cu rezonanțe epice „Ciobanul care și-a pierdut oile” de Petru Vintilă, ambii interesați prin modul în care reușesc, datorită ajutorului dat de oamenii înaintați în mijlocul cărora trăiesc, să se smulgă din mreaja superstițiilor, a prejudecăților.

Dar am mai vrea să arătăm aici și o slăbiciune în zugrăvirea tineretului nostru nou. Ne referim anume la lipsa romantismului în prezentarea cîtorva figuri de tineri, la timiditatea scriitorilor noștri atunci cînd e vorba de înfățișarea unor aspecte importante ale vieții eroilor respectivi, printre care și tema dragostei. De multe ori, autorii au cu tot dinadinsul intenția să facă din personajele lor niște oameni cumsecade, șterși, care, ajunși la realizarea unui țel limitat, să se oprească mulțumii și să nu mai tindă către nimic nou. Se creează astfel o categorie de „oameni care nu mai spun nimic”, personaje cumiști, plate, de la care nu mai poți aștepta nimic. Este cazul lui Pavel Dogaru, al Tenzilée Assan, sau al lui Păsărilă, eroul „Puiului de moț”.

Dar mai mult decît atît: scriitorii noștri n-au dat suficientă atenție zugrăvirii veridice, convingătoare, a figurii tînarului activist de partid sau utemist, a acestor oameni înaintați ai epocii noastre care luptă în primele rînduri pentru mobilizarea tineretului la munca de construire a socialismului. (Și tocmai aci trebuie să evidențiem strădania prozatorilor Eugen Mandric și Nicolae Țic, care au realizat cîteva figuri izbutite de activiști în unele schițe și reportaje). Este bine că scriitorii noștri s-au aplecat în deosebi spre zugrăvirea proceselor de clarificare și eliberare din mrejele vechiului, dar nu-i de loc bine că n-au insistat cu precădere asupra acestui aspect tipic zilelor noastre: eroismul în muncă și în viața de fiecare zi a tînarului nou.

Așteptăm de la scriitorii noștri cărți despre tinerii muncitori, despre tinerii comunisti, luptători înaintați pentru socialism, luptători pentru frumoasele visuri ale omenirii socialiste, realizîndu-și cele mai înalte idealuri, iubind, luptînd și construind cu toată patima vîrstei lor.

Valeriu RÎPEANU

MANEVRE DEJUCATE

Sînt bine cunoscute o serie întreagă de întâmplări din trecut care au relevat, chiar în anii cînd naționalismul șovin era folosit cu furie pentru dezbinarea maselor de către stăpînitorii vremii, comunitatea de interese și prietenia strînsă ce-i unesc pe oamenii muncii din țara noastră, indiferent de naționalitate. Și pe același răboj al istoriei sînt înscrise și fapte care dovedesc esența de clasă, comună atît șovinismului antimaghiar cît și celui antiromîn. Două întâmplări, petrecute cu peste douăzeci de ani în urmă, sînt edificatoare în acest sens.

În iarna lui 1934, un grup de intelectuali progresiști din Banat au organizat la Timișoara, în dorința de a stabili legături culturale mai strînse cu oamenii de artă din Ungaria, un concert cu renumita operă corală a compozitorului maghiar Kodály Zoltán, „Psalmus Hungaricus”, pînă atunci cunoscută iubitorilor de muzică din multe țări ale lumii. În fruntea acestei acțiuni se afla compozitorul Sabin Drăgoi — astăzi maestru emerit al artei din R.P.R. și laureat al Premiului de Stat — și Radu Urlățeanu, publicist democrat și talentat dirijor amator, care urma să dirijeze concertul în interpretarea orchestrei „Amicii muzicii”, alcătuită și ea din muzicieni amatori. În ciuda manevrelor reacționare, desfășurate atît la București, cît și la Budapesta, Kodály Zoltán a reușit să obțină pașaport și viză de intrare în România, pentru a asista la concert. El a fost primit cu dragoste de o mare mulțime de oameni ai muncii romîni, maghiari, evrei, germani și sîrbi, dezmințind astfel toate zvornurile șovine lansate pentru a împiedica concertul.

Premiera coralei „Psalmus Hungaricus” s-a bucurat de un mare succes care, de bună seamă, nu a fost pe placul oficialităților șovine din România și Ungaria, interesate în a menține o atmosferă de dușmănie între cele două popoare. Presa din Budapesta a trecut sub tăcere complet primirea entuziastă făcută lui Kodály și succesul concertului, iar presa romînă s-a năpusit cu furie asupra lui Radu Urlățeanu, șeful reacționară „Vestul” numindu-l „vînzător de patrie”, „iredentist maghiar”, „trădător”, și desfășurînd o adevărată campanie de ponegrire a acestuia.

Bartók Béla (al patrulea din stînga), în mijlocul unor muzicieni romîni — printre care îi recunoaștem pe maeștrii Alfred Alessandrescu (al doilea din stînga) și George Georgescu, artist al poporului din R.P.R., (al doilea din dreapta) în fața Ateneului Romîn, în anul 1924.

Cu cîțiva ani mai înainte, tot la Timișoara, se petrecuse un fapt asemănător, al cărui erou era însă de astă dată Bartók Béla, cunoscutul culegător al atîtor minunate creații folclorice romînești. Inițiativa organizării unui concert de pian dat de Bartók Béla a fost luată tot de un cerc de intelectuali progresiști. Date fiind meritele de neîtgăduit ale lui Bartók în ce privește culegerea, studierea și răspîndirea folclorului romînesc în întreaga lume, precum și popularitatea de care marele muzician ungar se bucura în masele largi romînești, oficialitatea a fost silită să acorde autorizație acestui concert. Fără însă că nici de astă dată mai marilor vremii — fie ei maghiari sau romîni — nu le-a convenit această manifestare a sentimentelor prietenești ce însușeau cele două popoare. Și atunci, în preajma concertului, a apărut în ziarul „Déli Hírlap”, organ al Partidului Maghiar, o știre diversionistă cu un titlu de senzație: „Studentii romîni prăgătesc o manifestație publică împotriva lui Bartók Béla”. În felul acesta se încerca, prin perfida provocare a redactorului-șef al știrii, Vuchetich, pe de o parte să se sugereze studenților romîni organizarea unei manifestații huliganice șovine, pe de altă parte să se sugereze și siguranței romîne interzicerea, în ultimul moment, a concertului. Dar diversionea a dat greș. Știrea a provocat indignarea cercurilor progresiste romînești, iar un grup de studenți au protestat atît de vehement, și la prefectură, și la redacția ziarului, încît prefectul a fost silit să dea ordin lui Vuchetich să dezmințe știrea. Iar succesul răsunător pe care l-a avut concertul lui Bartók nu a mai putut fi contestat de nimeni.

Astăzi, vizita maestrului Drăgoi, ca și vizitele altor numeroși oameni de artă romîni în R. P. Ungar, (călătorie în cursul căreia tovarășul Drăgoi l-a văzut și pe vechiul său prieten Kodály), ca și vizitele făcute în țara noastră de atîția oameni de artă maghiari, au fost salutate cu bucurie de cele două popoare vecine, ca mărturie grăitoare ale prieteniei frățești ce înfloarește azi în țările noastre libere.

Lajos PINTÉR

Nicolescu, Olariu și Fekete, „părinții” faimoșilor Ionică și Năică.

E greu de stabilit de unde au apărut Ionică și Năică, personaje comice de tip popular ce s-au născut în vremurile noastre. Originea lor este de cît de complicată, pe atît de interesantă.

Ca persoane fizice, Ionică și Năică au apărut în lume ieșind pe poarta uzinelor de vagoane „Gh. Dimitrov” din Arad. Împreună cu vagoanele care, ieșind pe aceeași poartă, pleacă din uzină pentru totdeauna, ducîndu-se, unele, pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale continentului, s-au ivit, într-o zi sub cerul albastru, ieșind din aceeași uzină, și acești doi călători veseli. De atunci, ca și vagoanele, ei călătoresc mereu, umblînd din loc în loc. Și, ca și vagoanele, Ionică și Năică sînt rodul forței creatoare a unor muncitori.

Văzîndu-i înaintea ochilor pe creatorii acestor personaje comice, pe autorii dialogurilor dintre Ionică și Năică, te simți surprins ca și copilul de nouă ani, care, întîlnindu-l pe autorul cărții de povești pe care a citit-o, vede deodată în fața sa, în locul unui bătrîn impunător, cu barba lungă, îmbrăcat într-o manta neagră — cum se aștepta el — un omuleț oarecare, îmbrăcat într-un costum modern, puțin ghebos și chel.

Impresia de cotidian, de „nimic neobișnuit”, ți-o transmite și înfățișarea celor trei muncitori, membri ai colectivului de creație al brigăzii de la „Gh. Dimitrov”, pe nume Nicolescu, Olariu și Fekete.

Vesel, masiv, mereu activ, plin de simț practic, priceput în toate — de la electrosudură pînă la contabilitate — niciodată obosit, niciodată absent, electrosudorul Nicolae Nicolescu e autorul unor duioase

și legănate versuri populare, pline de gingășie și alea. Cele neseori, însă, jovialitatea sa năvălitoare irumpe în proză sau vers gîlînd de un umor suculent, istovit, plin de inventivitate.

Nicolae Nicolescu are acasă două caiete de poezii. Nu le-a trimis nici unei redacții. E nepăsător la glorie. Și de cîte ori nu i s'întîmplă ca, în locul succesului binemeritat, al aprecierii artistice, pe care o așteaptă orice scriitor ce-și aduce creația în fața publicului, să întîmpine ostilitate sau răceala de gheață a celor lov de tăișul satirei sale!

Ion Olariu, tot electrosudor secția vagonaj a uzinei, are înfățișarea sa ceva academic. Poate că figura sa concentrată, îndărăt ochelarilor cu ramă aurie, poate și faptul că Olariu poate fi văzut tot timpul scriînd, tîind, citînd și corectînd șpalturi (e și redactor șef al „Flamurii Roșii”, gazeta uzinei) să fie cauza.

Al treilea membru al colectivului de creație, Ioan Fekete, e un om mic de stat, mereu activ, agitat cu deosebite aptitudini de regizor.

Deși copiii direcți ai acestor muncitori, în geneza lui Ionică și a lui Năică se simte fierberea mult mai multe mîini și a unii vremi îndelungate.

I-am văzut apărînd în fața publicului. Oriunde ar veni, într-o fabrică, la un club sau la o gospodărie colectivă, oamenii întîmpină de parcă i-ar fi așteptat de mult și ar fi știut de mult vreme că într-o zi vor trece pe acolo. Și adevărul este că numai acei oameni, din acea fabrică sau din acea gospodărie îi așteptau. Ionică și Năică sînt c

Ionică și Năică în postură de bulevardiști.

alt așteptați în multe locuri și, nădejdea că s-ar ivi și pe la ei un mare glumeț care, împărțind ul, să pedepsească pe unii și să să dreptate altora, oamenii au echipuit peregrinările unui Păcală u Nastratin Hoge. Glumeții că-ori ai zilelor noastre, care nu iesc numai în imaginația po-ruului, ci umblă din sat în sat roate de cauciuc, păstrează însă, structura lor, o adâncă formație clorică și nu-și lipsesc publicul bogățiile fanteziei populare. proape întreg materialul de poe- al colectivului de creație al igăzii e scris în vers popular. La biblioteca tehnică, un biblio- ear neglijent și nepăsător a curcat lucrurile. Precizia și ma- conciziune a versului popu- ironizează pe bibliotecarul ocrotat, care:

*„A dat pentru zidărie
Cărțile de strungărie
Sau i-a dat sudorului
Cartea turnătorului“.*

au iată cum se povestește, proză și versuri, sugerând o în-igă atmosferă de basm, o altă implare, „*Poveste tristă*“: Plecând brigada mai departe, vreme de iarnă a ajuns pe la e șapte dimineața într-un loc mecos foarte, unde soarele și urile nu luminau. Soarele nu ina pentru că nu răsărise încă, becurile fiindcă erau arse. Și deă nimeni din mai marii zători ai secției — destul de Ńți la număr — nu avea grijă aducă altele bune, meșteșu- i stăteau la taifas, așteptând se facă ziua, că altfel nu ve-

deau bine să lucreze la mașină. Iar fiindcă veni vorba de mașini:

*„Un tăciune și-un cărbune
Spune brigadă, spune
Că împărăția are
Două fete surioare,
Nu sînt fete, ci mașini
Ce s-ar folosi din plin
Una-i mare, dar mult plînge.
Cuțitul nu taie, frînge.
Iar cea mică e stricată
Și nu taie niciodată“.*

Muncitorii aceștia, care opt ore pe zi construiesc vagoane de tren, sînt, în timpul lor liber, scriitorii, artiști și activiști în același timp. Căci fiecare vers și fiecare glumă trebuie să poarte întreaga greutate și răspundere a unor oameni de la care se așteaptă multe, care văd mai mult și mai adînc decît ceilalți, care vor ca lucrurile ce sînt încă strîmbe să se îndrepte.

Natura lor diferită, amestecul de atribuții și răspunderi al acestor oameni constituie un lucru deosebit de interesant, cu adevărat nou. Unde se termină conștiința de artist și unde începe aceea a activistului? Ei sînt acei care aduc oamenilor bucuria muzicii și a dansului și tot ei, acei care vor să-i ajute să obțină recolte bogate. L-am văzut pe muncitorul Ioan Fekete conducînd brigada artistică într-o comună. Cineva care l-ar fi observat în acele momente alergînd cu emoție încolo și încoaice, dînd sfaturi artiștilor și urmărind atent orice reacție a publicului, s-ar fi putut întreba: ce este omul acesta? E regizorul pe care-l în-teresează, mai mult decît orice în lume în acel moment, orice

gest al artistului său, dirijorul îngrijorat de fiecare „la bemol“, sau activistul care se gîndește: „n-am greșit cînd l-am evidențiat pe X? O să fie un stimulent și pentru ceilalți...?“

Deplasîndu-se într-una din zilele libere în comuna sau întreprinderea în care va avea loc reprezentația, brigada artistică duce o migăloasă muncă de documentare. Cine sînt fruntașii gospodăriei, care sã merite un cîntec de laudă din partea brigăzii? Care sînt codășii, de care trebuie făcut haz? Ce alte lucruri se mai întîmplă prin comună? La Sînnicolaul Mic, de pildă, oamenii nu citesc niciodată zîarele, pentru că factorul poștal le aruncă deasupra porții, drept în noroi. Gestionarul de la „Alimentara“ nu e cinstit. Chiaburul Bogdanov Iosif nu vrea să are, nici să semene și nu-și achită obligațiile față de stat... Toate acestea prind viață în dialogurile glumețe ale lui Ionică și Năică, toate se fac vers satiric, cîntec sau ghicitoare.

Iată povestea baciului Igna Ion, din comuna Tudor Vladimirescu, somnoros și nepăsător la bunul obște, care a lăsat să-i scape de sub nas oile:

*„Cînd îi somnul cel mai dulce
S-a dus Igna să se culce,
A pus capul pe-o căpiță
De fîn, și, cu-o garofiță
În mină, a adormit
Somn dulce și liniștit...
Iar cei hoți s-au apropiat
Ciini și oi au adunat
Și pe poartă au plecat,
Fără zgomot, fără glas,
Încetișoru', la pas,
S-au dus ei spre asfințit“.*

*Nici azi nu i-au mai găsit...
Baci Ion a tot dormit
Pîn' soarele-a răsărit“.*

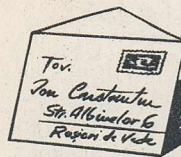
Cu toate că, pe fapte diferite, artiștii de la „Gh. Dimitrov“ repetă adeseori unele glume care se bucură de mai mare succes, repertoriul lor este bogat și plin de imaginație.

Pe estrada improvizată dintr-un cătun sau pe scena celui mai mare teatru din lume, emoția artiștilor în fața publicului rămîne aceeași. De cîți factori neprevăzuți nu depinde cîteodată succesul ori insuccesul unui spectacol! Într-o comună, la Semlac, estrada fusese așezată în aer liber. Colectivii sãrhitoreau cinci ani de la înființarea gospodăriei lor, și echipa muncitorilor de la uzina de vagoane avea să-și prezinte programul abia după echipele artistice ale gospodăriei colective și ale școlilor din comună. Se înmorase și era acum sigur că, pînă să vină rîndul echipei de la „Gh. Dimitrov“, avea să plouă cu găleata. Aceasta avea acum de învins nu numai plictiseala unui public obosit de programele destul de substanțiale ale celor trei echipe artistice, dar și pericolul ca, la primele picături de ploaie, spectatorii să plece. Și, într-adevăr, nu peste mult timp, începu să plouă. Cu un efort de voință disperat, artiștii de la uzina de vagoane își începură programul linișțiți și, curînd, izbuciră să transmită și publicului nepăsarea lor față de tot ce era în acel moment străin de spectacol. Ascunși sub umbrele, spectatorii rîdeau copios, cutremurîndu-se, cu umbrele cu tot. Șefa de echipă Elena König, o fată roșcată și legată la cap cu o basma tot roșie, se înroși de zece ori mai tare auzînd cum unul din artiștii de pe scenă o laudă pentru hărnicia ei și cum celălalt îi răspunde acestuia că, dacă ar găsi o fată ca asta, s-ar însura bucuros cu ea. (Fata nu avea de unde să știe că aceeași glumă o făceau Ionică și Năică în nenumărate comune, de cîte ori era vorba de fruntași, sub diferite variante).

Altădată, la Sînnicolaul Mic, vîzîndu-se în situația disperată de a vorbi în gol, în fața unui public neatent, artiștii și-au cucerit dintr-o dată sala, cîștigîndu-i tot interesul și toată simpatia, cu următoarea glumă: „...și-acum, un cuvîntel, dragă Năică, un cuvîntel pe care nu trebuie să-l spui nimănu, dar absolut nimănu. Am aflat că publicul din Sînnicolaul are relații cu totul speciale cu arta. Pasiunea lui pentru teatru o află de cum pătrunzi în sală: cît timp joacă cei de pe scenă, cei din bănci îi „acompaniază“, vorbind cu voce tare, mîncînd semințe, fredonînd vreun cîntec preferat. Așa că, la un moment dat, nu știi care sînt actorii adevărați: cei din sală, ori cei de pe scenă. Spune drept, nu e emoționantă această mărturie de dragoste purtată artei?!...“

În arta acestor muncitori, care devine cunoscută unui număr tot mai mare de oameni, cași în vagoane pe care le construiesc și care, purtînd emblema uzinei lor, ajung pînă departe, pe pămînturi străine, se poate citi aceeași forță a unei mari energii interioare, aceeași dorință de a dăruia această energie lumii, de a o difuza unor întinderi cît mai mari. Numele lui Ionică și Năică sînt cunoscute multor oameni și multor locuri din întreaga țară, iar Ionicii și Năicii apar tot mai des.

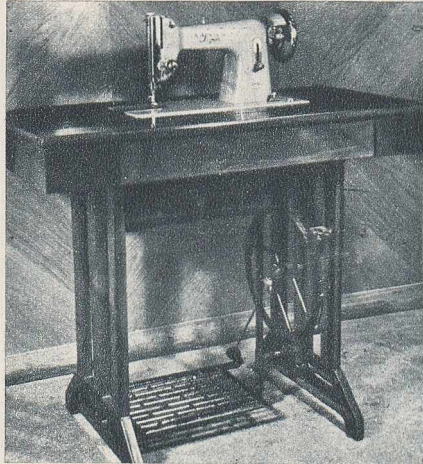
Sonia LARIAN

Răspundem cititorilor

ISTORICUL MAȘINII DE CUSUT

Un grup de cititori ai revistei „FLACĂRA”, muncitorii croitorii la F. C. „Gh. Gheorghiu-Dej” din București, vă rugăm să publicați un material despre istoricul mașinii de cusut — ne scrie tovarășul Sandu Dumitru, muncitor croitor la F. C. „Gh. Gheorghiu-Dej”. Răspundem acestei cereri, publicând materialul de mai jos.

Noul model, perfecționat, de mașină de cusut fabricată în R.P.R.: „Supercasnică”

Mașina de cusut, considerată astăzi ca un obiect cit se poate de obișnuit, dar în același timp foarte necesar, a apărut destul de târziu în istoria dezvoltării tehnicii.

Prima invenție promițătoare pe drumul creării acestei mașini a fost înregistrată în 1755, când Charles F. Weisenthal a creat acul cu două vîrfuri și cu ochi în mijloc, cu scopul de a evita necesitatea întoarcerii lui în timpul cusutului.

În 1790, englezul Thomas Saint face un mare pas înainte, inventînd o mașină de cusut piele. Mașina lui era înzestrată cu o sulă care, glisînd într-un plan vertical, găurea pielea care trebuia cusută. O suveică acționată în planul orizontal întindea ața deasupra orificiilor. Un ac în formă de furcă împingea ața în orificii, creînd astfel o buclă. Bucla era prinsă apoi de un cîrlig, care avea o mișcare de du-te-veno și care lega buclele între ele.

În 1830, Barthélemy Thimonnier, un croitor sărac din St. Etienne, obține pentru prima oară în Franța un patent pentru o mașină de cusut. Deși mașina lui era greoaie, fiind făcută aproape în întregime din lemn, totuși aproape 80 de mașini de acest tip lucrau în 1841 într-o întreprindere din Paris, confecționînd îmbrăcăminte pentru armată. Dar o ceată de croitori, temîndu-se că vor rămîne fără lucru, a nimicit complet întreprinderea. Sărmanul inventator abia a scăpat cu viață.

Întimplarea nu l-a descurajat însă pe Thimonnier. În 1845, el a scos un al doilea patent pentru perfecționările aduse primei mașini, iar în 1848 a obținut patente în Anglia și Statele Unite pentru o mașină și mai perfecționată, construită complet din metal. Patentele n-au însemnat însă și recunoașterea utilității acestei mașini, iar inventatorul ei a murit în 1857, părăsit și nerecunoscut.

Prin analogie cu cusutul manual, primele mașini de cusut lucrau cu un singur fir. În anii 1832-34, americanul Walter Hunt a construit prima mașină de cusut care lucra cu două fire. Se obținea astfel cusătura cu bucle, comună mașinilor obișnuite de astăzi.

În 1846, tot un american, Elias Howe, necunoscut încă, încercările lui Hunt, a obținut un patent pentru o nouă mașină de cusut. Industriașul englez William F. Thomas i-a cumpărat patentul și i-a angajat pe inventator cu un salariu săptămînal, spre a-i adapta mașina pentru scopurile lui industriale.

În acest timp, mașina de cusut a început să trezească curiozitatea publică și numeroși oameni de afaceri s-au apucat să confecționeze asemenea mașini. Unul din cei mai mari industriași ai vremii, Isaac Merrit Singer, obținînd în 1851 un patent pentru perfecționările aduse mașinii lui Howe, a întemeiat o fabrică de mașini de cusut.

De atunci, perfecționările s-au

ținut lanț și azi avem peste două mii de varietăți de mașini moderne de cusut, de la mașini de mînă și de picior pînă la mașini care lucrează simultan cu șapte ace, făcînd 20.000 împunsături pe minut.

La noi în țară, abia în anii regimului democrat-popular s-a început fabricarea mașinilor de cusut. După un număr relativ redus de mașini de cusut pentru uz casnic, s-a pornit la fabricarea mașinilor de cusut industriale. Nu demult, a fost pus în vânzare pentru oamenii muncii un nou model perfecționat de mașină de cusut rominească, „Supercasnică”, care poate rivaliza cu cele mai moderne mașini de același gen din străinătate.

APARAT DE RADIO PENTRU CURENT CONTINUU DE 6 SAU 24 VOLȚI

Prin materialul de mai jos, răspundem tov. Ciocău Ion din Pitești, care ne întreabă cum trebuie să fie construit un receptor pentru a putea fi alimentat de la o sursă de curent continuu de 6 sau 24 volți.

Tuburile electronice (lămpile) unui aparat de recepție se alimentează de la o sursă, capabilă să genereze o tensiune continuă sau alternativă pentru încălzirea filamentelor și o tensiune continuă care se aplică anozilor, grilelor ecran etc.

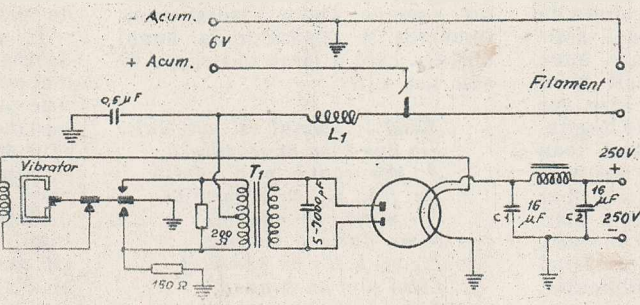
Tensiunea de filament de 1-12 volți (depinde de tipul tubului) poate fi obținută de la o sursă de curent continuu (acumulator sau baterie) sau de la o sursă de curent alternativ. În acest ultim caz, tensiunea necesară filamentului se obține de la rețeaua industrială de curent alternativ, prin intermediul unui transformator coborîtor. Filamentul poate fi alimentat cu curent continuu, indiferent de tipul tubului; cu curent alternativ se alimentează filamentele tuburilor cu încălzire indirectă.

Tensiunea pentru alimentarea anodului, grilei ecran etc. trebuie să fie continuă. Ea se obține la baterii, rețele de curent continuu sau prin redresarea curentului alternativ. De la o rețea de curent alternativ (120-220 volți) pot fi obținute, în modul cel mai simplu, folosind transformatori, tensiuni de diferite valori necesare alimentării receptorului.

Transformarea unei tensiuni continue de o valoare dată, într-o tensiune de altă valoare, este mai dificilă, mai ales cînd e necesară o ridicare a tensiunii — de exemplu de la 6 volți la 200 volți.

Pentru alimentarea unui receptor de la o sursă de curent continuu de 6 volți (acumulator) va trebui să folosim un montaj special. Tensiunea necesară filamentelor se obține direct de la acumulator. E indicat să folosim tuburi care necesită o tensiune de încălzire de 6,3 volți — care sînt, de altfel, cele mai uzuale. Tensiunea anodică de 200-250 volți se obține prin montajul cu vibrator, după cum se vede din schema.

Vibratorul, prin intreruperi ritmice (de 50-70 ori pe secundă) ale tensiunii continue de 6

Schema alimentării unui receptor, de la un acumulator de 6 volți.

volți, o transformă pe aceasta într-o tensiune alternativă care, prin intermediul transformatorului T, poate fi ridicată la valoarea necesară — cca 250 volți. Această tensiune alternativă este pe urmă redresată (ca tuburi redresoare se folosesc tipurile EZ 2 sau 84) și filtrată prin grupul C₁ — C₂ și bobina de șoc cu cca 3000 spire, bobinate pe un miez de fier de 6 cm², cu sîrmă de 0,15 mm, izolată cu email.

Bobina L₁ are 20 de spire bobinate pe o carcasă de 10 mm diametru, cu sîrmă de 1 mm. Transformatorul T se bobinează pe un

miez de cca 10 cm². Înfășurarea primară are 2 × 40 spire sîrmă de 1,5 mm și cea secundară de 2 × 2.200 spire cu sîrmă de 0,15 mm. Elementul vibrator propriu-zis este dificil de construit; va trebui să-l procurăm.

Receptorul nu trebuie să aibă o construcție specială. Alimentatorul cu vibrator descris sus poate fi folosit pentru alimentarea oricărui receptor al cărui consum anodic nu depășește de miliamperi.

Construcția unui astfel de alimentator cere experiență și poate fi efectuată numai de radiocamater mai avansat.

DESPRE ROTAȚIA PĂMÎNTULUI

Tov. Horinceanu Nicolae din comuna Glăvoești, raionul Zeletin, ne-a întrebat de ce rotația pămîntului nu dă naștere unor curenți care să măture totul de pe suprafața lui.

Răspunde la această întrebare tov. prof. dr. Călin Popovici.

Aceasta nu se petrece și nu se poate petrece, deoarece atmosfera pămîntului și, odată cu ea, tot ce se află în jurul său, sînt antrenate de mișcarea de rotație a pămîntului. O probă

a antrenării corpurilor în mișcarea de rotație a pămîntului o avem în căderea lor de la mare înălțime. Dacă din vîrfurile unui turn înalt, lăsăm să cadă o bilă metalică, aceasta nu va cădea exact la baza turnului, ci va fi puțin deviată spre est. Vîrfurile turnului fiind ceva mai departe de centrul pămîntului decît baza sa, are o mișcare mai rapidă spre est, întocmi cum vîrfurile unei roți se mișcă mai repede decît baza sa. Mișcarea pămîntului se face de la vest la est; bila metalică în cădere păstrează viteza ei inițială spre est pe care a avut-o cînd era în vîrfurile turnului; ajunsă la baza turnului, care are o mișcare mai înceată spre est, ea arată o deviație spre acest punct cardinal.

Același lucru se petrece și cu unele vînturi regulate care suflă între ecuator și tropice: alizeele și contraalizeele. Aerul din regiunile ecuatoriale, puternic încălzit, se dilată și devine mai

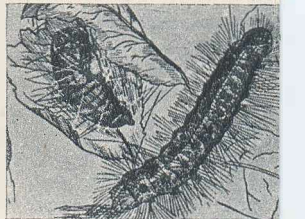
ușor, iar aerul din regiunile răcoase (de la poli) tinde să se așeze în locul. Motivul acestei realități s-ar putea să fie în emisfera nordică, vînturile astfel născute sînt exact în direcția nord-sud, iar în emisfera sudică direcția lor să fie de la sud spre nord. Dar intervine și aici în ceea ce privește rotația pămîntului.

Viteza liniară în rotația pămîntului (a punctelor de pe suprafața lui) crește de la poli unde este zero, către ecuator unde este maximă. Aceasta, deoarece polii se află chiar pe linia de rotație a pămîntului, în timp ce ecuatorul este cel mai îndepărtat de această axă. Masele de aer, pornind de la poli și păcînd la mișcarea de rotație a pămîntului respectivă, au o viteză liniară de deplasare spre est și mică decît suprafața pămîntului din regiunile mai apropiate de ecuator, către care se deplasează. Așa se explică de ce aceste mase de aer nu au în deplasarea lor direcția firească, teoretică: nu spre nord în emisfera nordică și spre sud în cea sudică. Ele au direcții deviate. În emisfera nordică, deplasarea lor este deviată spre vest, (adică spre dreapta) decît direcția nord-est căreia se deplasează; în emisfera sudică deplasarea masei de aer devine spre vest — deci alizeele — și tot spre vest (adică spre stînga) și ele capătă în urma devierii direcția sud-est către nord-vest.

Deplasări analoge determinate de mișcarea de rotație a pămîntului suferă și curentii marini.

COMBATEREA OMIZII DE PĂDURE

Prin materialul de mai jos, scris de tov. prof. dr. Gr. Eliescu, membru corespondent al Academiei R.P.R., răspundem întrebării tov. Teodor Sărac, din Ajoțeu-Ineu.

Omida de pădure este una dintre cele mai periculoase insecte dăunătoare pădurilor de stejar. Ea este cunoscută în lumea silviculturii ca „omida stejarului”, fiindcă se hrănește cu frunzele diferitelor specii de stejar; cu toate acestea, ea atacă și frunzele altor arbori de pădure, precum și ale arborilor roditori. Acest dăunător nu este altceva decît omida fluturului care în știință, în entomologie, poartă numele de Porthezia (Lymantria dispar).

Lymantria este ușor de recunoscut după smocurile de perle pe care le are pe cap, după culoarea castanie-cenușie, dar, mai ales, după punctele colorate, așezate perechi pe fiecare inel, al-

Omida stejarului (Lymantria dispar) baste la partea anterioară corpului, roșii la partea posterioară. Aceasta insectă apare primăvara, cam la începutul lunii mai în momentul în care frunza stejarului dă din mugure. Dăunătorii sînt numeroși, în aproximativ două luni de zile, și pot roade în întregime, cînd vînturile puternice arborilor. Aceasta, deoarece în frunzele lor loc pregătirea sevei cu care arborele se hrănește și creșterea frunzelor înseamnă

impiedicarea hrănirii, opricreșterii, slăbirea arboreului, cea crăcilor, pierderea creșanuale a pădurii atacate. Iulie omida se transformă apă, din care iese fluturele. ta depune ouăle (uneori 1500 ouă), în grămezi acocu un puf galben-casta pe scoarta arborilor, mai în partea de jos a tulpinii. e stau în această stare din august pînă în luna mai a următor.

oida stejarului, care aduce be mari economiei fores- , poate fi combătută fie se află sub formă de ou, fie se află sub formă de omidă. deși ambele metode prezintă mari greutăți, ele trebuie site cu îndrăjire.

primul caz insectele pot lstruse prin stringerea sau imbibarea cu petrol lampant grămezilor de ouă. Proce- e acestea dau posibilitatea e distrugă deodată un mare

număr de indivizi, însă nu pot fi cu succes aplicate în pădu- rile cu arbori înalți, deoa- rece culegerea sau petroliza- rea ouălor la înălțimi mari este practic imposibilă. Metoda dis- trugerii ouălor e aplicabilă doar pe suprafețe mici, în păduri puțin înalte, și atunci cînd sînt puține depunerile de ouă.

Sub formă de omidă, insecta poate fi distrusă cu ajutorul insecticidelor. Sînt întrebunțate astăzi împotriva omizii stejarului așa numitele insecticide de con- tact: D.D.T. și H.C.H., ulti- mul cunoscut la noi în țară sub numele de Nitrofan. Insecti- dele citate sînt răspîndite pe arbori, fie sub formă de praf, de regulă cu ajutorul avioanelor, fie sub formă de picături foarte fine, constituind o ceață, pro- dusă cu ajutorul unor aparate cu presiune. În primul caz, este vorba de combaterea prin prăfuire, iar în al doilea, de com- baterea prin cețe sau aerosoli.

Metoda prăfuirii din avion dă posibilitatea ca lucrarea să se facă ușor și rapid. Prezintă însă greutăți în realizarea principiu- lui. Căci insecticidul trebuie să fie un praf foarte fin și aderent, care să se răspîndească cu ușurință în coroanele arborilor, plutind cîva timp în aer, în așa fel încît omizile să fie prăfuite într-un procent cît mai mare. Or, condițiile acestea tehnice nu sînt în prezent nicăieri în lume rezolvate în mod mulțumitor. De aceea, atenția specialiștilor s-a îndreptat spre metoda cețelor prin care se caută o rezolvare mai bună a problemei combaterii acestei omizii.

La noi în țară, au fost aplicate pînă în prezent combaterea prin distrugerea ouălor și combaterea prin prăfuire din avion. Eficaci- tatea acestor metode aplicate este încă în curs de cercetare. Pentru viitor, este prevăzută și experi- mentarea combaterii cu aerosoli.

dintre acestea văd un urs. Își dau seama că nu-l pot vîna singure ca să-l mînce și fug în mijlo- eul tribului respectiv, ca să le cheme și pe celelalte în ajutor. Ajunse aci, ele scot o serie de țipete, prin care atrag atenția celorlalți maimuțe-om. Toate se sting roată în jurul lor. Cele nou venite încep să imite mersul ursului, în patruși în două picioa- re: apoi mimează cum una se ia la luptă cu el, cum îl doboară, îl ia în cîrcă și-l aduce să-l mînce. Desigur că celelalte vor fi priceput și vor fi pornit la vînătoare.

În altă împrejurare similară, tot ele, sau altele, amintindu-și de acest mijloc de înțelegere, vor fi executat aceeași pantomi- mă și, mii de ani, din genera- ie în generație, au repetat-o, legînd-o de evenimentul vînării unui urs.

În felul acesta se presupune că, cu timpul, ea a devenit dans, conservîndu-se și după ce a apărut vorbirea. Executîndu-se la început numai din obișnuință, se pare că oamenii au interpretat cu vremea acest dans totdeauna înainte de a pleca la vînătoare, cu scopul de a determina forțele naturii să le fie favorabile.

Pînă atunci, dansul fusese un dans imitativ, de muncă, născut din necesitatea intensificării rela- țiilor dintre oameni în procesul muncii; de acum înainte, a devenit un dans de incantație, ca o vrajă, ca un descîntec, soco- tit că el ar avea într-insul puterea

de a determina reușita acțiunii. Și sub forma aceasta, s-a trans- mis încă multe mii de ani, pînă în zilele noastre. Încă acum 70 de ani, exista în jocul Căluceani- lor ardeleni, dansul „Ursoaică“, care avea exact această formă. Unul similar există încă în pă- durile Siberiei de nord, altul la pieile roșii din Nevada, iar alte- le la toate popoarele vechi din lume.

E lesne de înțeles că s-au creat și alte dansuri, pentru a deter- mina succesul în luptă (dansuri războinice), sau vindecarea boi- lor sau îndepărtarea mișilor vie- ții dăunătoare culturilor etc. Din momentul cînd a apărut în mintea omului credința în unele ființe supranaturale ce ar guverna lumea și fenomenele ei, dansurile au devenit rituale, căpătînd caracterul de a invoca zeitățile, de a le onora și de a le cere protecția.

Dar paralel cu dansurile imi- tative de muncă și de incantație, s-au născut și dansuri de bucurie, ivite din necesitatea de a-și manifesta, prin mișcări exu- berante, bucuria, starea de eu- forie a sufletului, entuziasmul, precum și dansurile matrimoniale (erotice) sau cele comemorative, astrologice etc., care au jucat un mare rol în viața oamenilor.

Cadrul restrîns al acestei rub- ricii nu ne permite dezvoltarea acestor idei, dar ele pot servi de jaloane pentru o cercetare mai amănunțită a acestui fenomen.

PLANTELE CARNIVORE

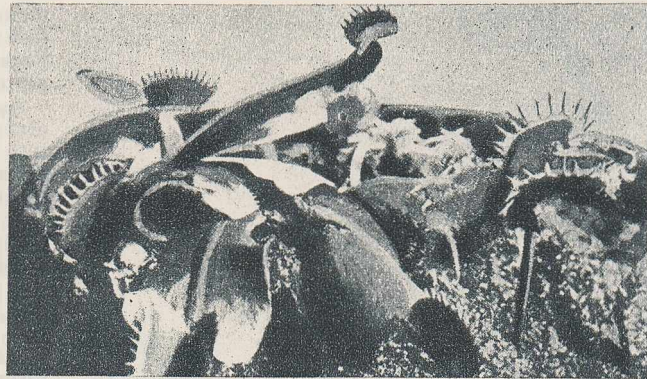
Dr. Gh. Bilea, elev la Școala profesională nr. 2 auto din Bucu- rești, ne-a întrebat dacă există plante carnivore și unde trăiesc. A răspuns tov. prof. Raul nescu.

Prin luna mai, oglinda bălților noastre e străpunsă de niște lujere verzi și fragede, care poartă în vîrf flori galbene; ele fac ca suprafața apei să pară stropită cu aur.

Încă tragem de un asemenea luscioatem afară din apă o piclă de fire, care nu sînt altceva t ramurile unei plante de bal- numită Otrățel. Frunzele a- celi plante sînt transformate în e ucele mici de cite 3 mm, cu hiderea asemănătoare cu aceea pcanelor de șoareci. În aceste case intră răcușori mărunti alți (ciclopi, dafnii), larve și cte acvatice mici, dar de ieu- nu mai pot ieși niciodată... I capacele se string și insect- o dată intrate în ucele, o morite și mistuite de plan- Otrățelul este deci o plantă țivoră, fiindcă se hrănește cu ea acestor răcușori, larve și cte de baltă.

rin mlaștinile cu mușchi de să ale Carpaților, trăiește o plantă carnivoră, numită Ro- Cerul. Din mijlocul unor izvoare rotunde, așezate în- ță, se înalță, drept în sus, un ce poartă flori în vîrf. Par- de sus a frunzișoarelor acestei ite este acoperită cu niște pe- ri cleioși la vîrf, de care se li- e insectele care, zburînd prin piere, sînt atrase de picătu- strălucitoare de clei. Mișcă- pe care le face insecta pentru elibera de lipicîl unui singur fac ca și celelalte fire să se epte cu toate către insectă și cuprîndă. În felul acesta, ea înabușită și apoi mistuită de tă, chiar prin mijlocirea a- ror perșori.

Primele știri despre plantele ivore datează din anul 1796. acel an, naturalistul suedez ne a primit din Carolina (Ame- rica de Nord), o scrisoare în care acea o amănunțită descriere a

Planta insectivoră Dionea.

plantei carnivore cu mișcări repezi, numită Dionea. Mai tir- ziu, Darwin a atras atenția cerce- tătorilor asupra ciudatului chip de ase hrăni al acestor plante. De atunci, botaniștii au început să descopere și alte plante carnivore și insectivore, lămurînd și mai bine fenomenul nutriției lor. As- tăzi, se știe că plantele carnivore sînt plante verzi, deci se pot nutri prin asimilație, ca toate plantele verzi, din bioxidul de carbon al atmosferei, în prezența luminii. Frunzele lor sînt însă organizate și modificate în diferite chipuri, pentru a prinde insecte sau alte organisme mărunte, ce constituie hrană în plus, pe care o mistuiesc cu ajutorul unui ferment numit pepsină, secretat tot de frunze.

După alcătuirea variată a frun- zelor, transformate în aparate de prins ființele mărunte cu care se hrănesc, plantele carnivore se împart în trei grupe: prima este aceea a „nuielelor cleioase“, re- prezentată printre altele de Dro- sofîlul din Portugalia și Pinguic- ula din părțile noastre; a doua e a „capcanelor tubulare“ sau în for- mă de „ucle“, ca la Otrățelul de la noi, Nepenthesul din arhipela- gul malalez și Sarcenia; a treia grupă e formată din plante cu părți din frunză care execută miș- cărî automate pentru prinderea

insectelor, ca Roua Cerului, Dio- nea, Aldrovandia etc.

Foarte ciudată este planta in- sectivoră, din arhipelagul malalez, numită Nepenthes. Pețiolul frun- zel acestei plante este lătit și servește ca frunză propriu-zisă; limbul, sau partea lată a frunzei, este transformat într-un fel de cană sau lulea, prevăzută deasur- pra cu un căpăcel merit a împie- dica pătrunderea apei de ploaie. În cană se află atît nectar, care ademenește insectele, cît și nu- meroase glande digestive, ce mistu- iesc, în mai puțin de opt ore, insectele prinse, pînă cînd nu mai rămîne din ele decît chitina.

Tot atît de ciudată este Dionea ce crește prin mlaștinile Carolinei de Nord (S.U.A.) și care posedă niște frunze cu mișcări brusce. Aceste frunze sînt formate din cite două jumătăți ovale, prevă- zute cu peri pe margini. Cînd o asemenea frunză este atînsă de o insectă ce se așază în ea, frunza își stringe dîntro-o dată cele două jumătăți pe țîțina nervurii ce le leagă, prinzînd la mijloc, ca într-o capcană, imprudenta victimă. Ceea ce este curios la această plantă, este că fiecare frunză a ei moare după ce a mistuit trei-patru in- secte și e înlocuită de alte frunze tinere.

CUM SA ÎNȚELEM MUZICA

(V) Consonanță și disonanță

Se spune — și pe bună dreptate — că muzica este limbajul artistic capabil să redea cele mai intime nuanțe ale sentimentelor ome- nești. Acest adevăr, fie care dintre noi îl în- tuiește atunci cînd, ascultînd o operă muzicală de valoare, să zicem „Eroica“ de Beethoven, simte strecurîndu-i-se în suflet fiorii unor emoții, ai unor trăiri din cele mai felurite. Oricît ar fi însă de variate reacțiile emo- ționale pe care le trezește în noi ascultarea muzicii, ele poartă fie pecetea încordării, a tensiunii, fie pe aceea a calmului, a echilibrului și a seninătății. Alternarea acestor două posibi- lități de-a lungul simfoniei lui Beethoven, rezolvarea ten- sionii într-un echilibru momen- tan și revenirea repetată a stărilor încordate, febrile, în sfîrșit, concluziile prelungi, ase- menea unui sfîrșit de act, care încununează fiecare parte a sim- foniei — toate acestea ne dau sentimentul că ne aflăm în fața unei adevărate acțiuni muzicale al cărei drum, ca și acela al vieții, nu se desfășoară netulburat, ci este brăzdătat de obstacole nepre- văzute.

Dintre factorii de ordin muzi- cal care creează în ascultător asemenea variații emoționale, vom releva cu acest prilej unii singur, legat de tema pe marginea căreia ne-am întretînut în con- vorbirea precedentă (dedicată no- țiunii de armonie). Este vorba de posibilitatea pe care o au acordurile — adică materialul cu care operează armonia — de a se constitui ca disonante (for- mațiune armonică ale cărei sunete componente nu se contopesc armonios, între ele existînd conflict, respingere) sau conso- nante (între ale căror sunete constitutive există o afinitate, un echilibru). Limbajul armoni- c al unei opere muzicale se bazează pe tendința continuă a disonanței — mai mult sau mai puțin prelungită — de a-și găsi rezolvarea în consonanță. Com- puzitorul folosește elementul ar- monic disonant atîta vreme cît simte justificat să mențină o stare sufletească de tensiune și neliniște; mai devreme sau mai tirziu, el va aduce rezolvarea consonanță, pe care o face nece- sară însăși cerința de echilibru, de limpezire, proprii spiritului omenesc. Există unele cazuri cînd compozitorul lasă diso- nanța nerezolvată, ca de pildă la sfîrșitul fragmentului „Cata- combele“ din cunoscuta suită

„Tablouri dintr-o expoziție“ de Mussorgski; în asemenea cazuri, însă, în afară de faptul că pro- ceedul menționat are numai a caracter secundar și accidental, el slujește unui scop expresiv anumit — acela de a sublinia starea sufletească de neliniște și teamă, inspirată de umbra privescătoare a catacombelor. În muzică, disonanțele pot avea un rol foarte amplu, uneori chiar dominant, mai ales cînd e vorba de opere simfonice cu un aștin- ținut dramatic.

Ce s-ar întimpla însă dacă un compozitor ar înceta să mai folosească în muzica sa conso- nanța, considerînd-o plată și banală, și ar începe să folosească numai disonanța? Este limpede că, într-un asemenea caz, între- buințarea disonanțelor și-ar pier- de funcția sa artistică, trans- formarea muzicii într-o îngră- mîdire de acorduri disonante care nu se organizează în jurul unui centru stabil, creînd o impresie supărătoare, de haos muzical. Aceasta încalcă firesca cerință spirituală de echilibru și rezol- vare, iar muzica încetează atunci să mai producă o bucurie sufle- tească. La o astfel de denaturare a limbajului armoni- c al ajuns compozitorii în a căror creație s-a infiltrat morbul modernis- mului formalist. În muzica com- puzitorilor decadenti, abuzul ne- măsurat de disonante este ex- presia unor stări sufletești nevro- pate, exasperate, la care îl împi- nge o ortodoxie socială aflată în plină descompunere morală.

Asupra pericolului ce-l re- prezintă pentru arta muzicală cultivarea disonanței ca scop în sine — procedeu care nu poate duce decît la lichidarea muzicii — a atras atenția cunoscuta Hotărîre a C.C. al P.C.U.S. din februarie 1948 cu privire la opera „Marea Prietenie“ de V. Muradeli cînd arăta că mu- zicii decadente li este proprie „pasionarea pentru îmbinări haotice, nevropatice, care transformă muzica într-o cacofonie, într-o îngrămădire haotică de sunete. Această muzică... oglindește ma- rasul culturii burgheze, ne- garea completă a artei muzicale, împasul în care se află ea“.

A organiza disonanțele în funcție de consonanța către care tind să se rezolve, atît în cuprinsul compoziției cît și la finele acesto- rora, iată legea obiectivă de care țin seama întotdeauna com- puzitorii realiști. Este o cerință fundamentală atît a limbajului muzical, cît și a organizării lăuntrice a vieții noastre sufle- tești.

ORIGINEA DANSURILOR

A întreba tovarășului Gri- tîrștea din Sf. Gheorghe ora originii dansurilor, răs- dem prin materialul de față.

Scotocînd cu mintea în trecutul omenirii, ne dăm seama că s-ar putea stabili ca epocă de apariție a dansurii- lor perioada transfor- mării maimuței antropoi- de în om.

Încă înainte de apariția gra- ni, ca și în timpul în care graul încă insuficient dezvoltat tru a putea transmite în in- țime gîndurile, maimuțele-om înțelegeau între ele mai mult ș semne.

Desigur că aceste semne — pentru a putea fi înțelese — urmăreau imitarea gesturilor obiș- nuite faptelor ce trebuiau expli- cate celorlalți. Cum activitatea omenească sau a maimuței-om în acea perioadă se limita doar la agonisirea hranei, adăpostire și apărare, aceste gesturi imita- u în esență procesul de muncă și erau executate din necesitatea muncii.

Unele din gesturile imitative ale procesului de muncă (de ex: culegerea fructelor, adunarea legu- melor, vînarea unor animale, pescuitul etc.) au fost repetate atît de des în legătură cu actul respectiv și au fost atît de legate de acesta zeci de mii de ani, încît ele au intrat în obișnuința

generațiilor, au devenit oarecum automate, au căpătat un anumit ritm pe care se executau și, din pantomimă, au devenit dans.

Cu timpul, se pare că ritmul na- tural, colectiv, al mișcării, a ince- put să fie însoțit și de zgomotele ritmice pe care le scoteau cei de pe margini, lovînd cu bete în pămînt, în trunchiuri de copaci, în butucii găunoși și apoi în tot felul de instrumente de percuție. Unii au subliniat ritmul miș- cărilor din dans sau al acompania- mentului ritmic de percuție, cu sunete scoase din gîtje, care, cu timpul, au dus la melodie.

Să ne imaginăm, de exemplu, un grup de maimuțe antropoid de trînd pe undeva, prin podișul Ardealu- lui. La un moment dat, două

Cu pânzele în vânt

Când vântul de travers bandează barca, muss și schiper, doi oameni și totuși unul, fac adevărate acrobații pentru a menține echilibrul ambarcațiunii.

Briza ușoară încrețește suprafața lacului Siut Ghiol. Venind de departe, de după linia aceea albastră, unde insula Ovidiu se conturează slab, valuri jucăușe lovesc pietrele de pe mal, retrăgându-se apoi, speriate, parcă de îndrăzneala lor.

Dinspre școala de piscicultură, veliștii coboară, unul după altul, cu sacii de vele-n spate, cu ghiuri sau cu tangoane, spre debarcader, unde, legate de geamanduri, bărcile așteaptă cuminti ultima verificare dinaintea regatei de fond. În mulțimea aceasta pestriță nu e chip să găsești două costume la fel: alături de tricouri obișnuite, cu mîneci lungi sau scurte, vezi hanorace impermeabile de munte, treninguri de flanelă, de cauciuc sau de piele. Unii poartă pe cap pălării largi de pescari, alții bonete de marinari, alții, pur și simplu, pălării de soare. Văzut de sus, de

pe puntea casei-vapor, debarcaderul are aspectul unui port înaintea unei mari expediții. Cei mai harnici au terminat de-acum toaleta bărcii. Să nu vă mire aceasta — și bărcile au nevoie de o toaletă a lor. De felul în care îți îngrijești ambarcațiunea, depinde de multe ori victoria într-o regată. Acolo, în stînga, doi tineri scot de zor cu ispolurile apa din fundul bărcii. Alături de ei, un altul, la fel de tînăr, a cărui față tucierie contrastează puternic cu părul lui bălai, a ridicat derivorul bărcii și-l curăță de brădiș. Totul e-n ordine? Nu. Totdeauna mai rămîne cîteva de făcut. Cu ajutorul unui clește, el întărește straiul slăbit de balansul valurilor din cursul nopții. Se poate începe armarea. Vela este învergată de-acum la ghiu. Scotetele se încurcă adesea prin scripeți, punînd la grea încercare răbdarea veliștilor. Rînd pe rînd, vecele se

ridică, acoperind linia orizontului cu aripi albe.

De la geamanduri, au început să se desprindă primele bărci, care, cu pânzele larg desfăcute, se îndreaptă spre linia de plecare, stîrnind în urma lor dire argintii de spumă.

★

Vînt nord-vest. Tăria 2...

În jurul liniei de plecare, bărcile se zbenguiesc neastîmpărate: fiecare echipaj caută prin diferite manevre să-și găsească poziția cea mai favorabilă plecării. Pescăruși albi zboară pe dinaintea lor, chemîndu-se prin strigăte ascuțite. O clipă ai impresia că și bărcile iau parte la jocul lor.

Mai sînt cincisprezece minute pînă la plecare. Din părți opuse, două bărci au pornit în viteză, una către cealaltă. Cîteva secunde și ele se vor lovi piept în piept, sau — ca să fim în pas cu sportul

acesta — provă în provă. I ca la o comandă, o voltă, și bîr pornesc în cu totul alte direc

Acum jocul bărcilor a căp. un scop precis. Tendința gene e ca startul să le găsească în sei vîntului.

Ultimele minute sînt mar de căderea succesivă a celor c fanioane. Dinspre pasarela ca vapor, a pornit o rachetă ro Într-un tîrziu, cînd bărcile în larg, cu pânzele umflate vînt, se aude și zgomotul împ căturii.

Dar iată un nou semnal. Ju recheamă barca 62 a lui Mir Dumitriu: în momentul plecă a „furat“ din start... În acest ti grosul bărcilor a luat avans. Șa de a le ajunge sînt puține. Tot lupta nu trebuie abandonată: lupti și să sperii — aceasta e dev adevăratului marinar.

Se pare că vîntul și-a schim direcția. Primul a observat-o M cea Dumitriu, care privește s mussul cocoțat în provă. Ace face un semn din cap: „Am înțele Focul — pinza din față — trece partea cealaltă.

Așa, cu vînt de pupă, ba alunecă mai repede. A țîșnit i inte și se apropie cu viteză ultimul pluton. Poate că mai s totuși șanse...

Întotdeauna, simpatia public se îndreaptă spre cei slabi. aceea, manevra lui Mircea Du triu a stîrnit discuții aprinse mal,

— Îi va ajunge! Ceilalți s aproape pe loc. Nu vezi cu viteză vine spre ei... — spunea puști, velist poate și el, în cărui cizme de cauciuc mai în peau doi ca dînsul.

— Dar crezi că ceilalți nu au observe schimbarea vîntului?

Ca un răspuns acestei întreb în convoiul de bărci s-a pro o mișcare generală. Rînd pe rî focurile au fost trecute pe par cealaltă. Bărcile încep să desp cu viteză creștele verzui ale va rilor.

Nici o speranță să-i mai ajung

— Azi n-au mai ieșit „pasenți lui Mircea — se auzi iar vo ironică a puștanului.

O șalupă cu „oficiali“ s-a prins de la debarcader, porn în urma convoiului. Se îndrea direct spre baliza de nord, punct de control, de care se aprc primele bărci.

Încă două sute de metri și e pajul lui Milio Tasco de la „Știir va ajunge primul geamandura. urma lui, două bărci angajate echipajul lui Horoveanu de la I gresul și al lui Băiceanu de Flamura Roșie — luptă per fiecare centimetru. În dreptul b zei, Băiceanu fiind la exterior dă la o parte, lăsînd loc de trec lui Horoveanu care strigă din rărunchii: pasaj! pasaj!

Prin dreptul balizei, trece ac un grup mare. În luptă cu Lu de la „Constructorul“, Coste lovește geamandura și e desc. ficat. Resemnat, el scoate ba din drumul celorlalți, îndrept du-se cuminte spre debarcader.

...Au trecut aproape toate l cile. În cele din urmă, în ultim pluton, sosește și 62.

La vele, o plecare bună rej zintă 75 la sută din cursă. Fo rar i se întîmplă unei bărci c a luat o plecare proastă să claseze pe un loc mai bun. aceea, barca lui Mircea Dumit a fost părăsită de privirile spec torilor, care se îndreaptă acum

teres spre capul convoiului, unde
pta între Milio Tasco și Lungu
devenit din ce în ce mai dispu-
tă. Chiar și puștiul, care se
muzase pînă acum pe seama „pa-
nțelor” lui Mircea, urmărea prin-
un binoclu uriaș lupta celor
i, trăgînd concluzii de expert:
— A făcut volta prea devreme.
că aș fi fost eu pe barcă...

De la baliza de nord, bărcile se
dreaptă cu vînt strîns spre vest,
de se găsește cea de a doua gea-
ndură care trebuie ocolită prin
bord. Din coada convoiului, o
gură barcă urmează altă direcție,
cînd în unghi spre sud-vest și
părtîndu-se de ceilalți. E 62.
— A abandonat! — se aude o
ce răzleață.

Într-adevăr, barca pornise în
ie dreaptă spre debarcader.

— Dar ce mai e și asta?

Înțelegînd adevărata intenție a
Mircea Dumitriu, majoritatea
ceilor și-au schimbat brusc di-
cția, pornind spre sud-vest. Ma-
vră tardivă, efect nul. Barca
a luat avans, a făcut o notă
ltă și, cu pînzele desfăcute, prin-
dînd din plin vîntul de pupă,
îndreaptă spre baliza de vest.
Manevra lui Mircea Dumitriu e
otilă, căci, mergînd la început
această direcție, care în aparență
îndepărta de ceilalți, putea,
într-o nouă voltă, să cadă direct
cea de a doua baliză cu un serios
ans de timp.

Acum, totul e să-și mențină, prin-
tă, avansul cîștigat prin abili-
e. Căci nu e lucru ușor, nici
atru muss, nici pentru schiper,
atîrnînd cu jumătate corp în
ra bordului, să strîngă ore în
de sfori pentru ca vecele să
mească vîntul puternic, fără
vreuna din ele să fluture... Prin-
ptul liniei de sosire, barca 62
ce cea dintîi, ieșind învingă-
re. Fețele celor doi învingători
t îmbrobonate de sudoare și
uri de apă. N-a fost de loc
or, dar efortul le este răsplătit.
...Sportul velor nu-ți pune la
a încercare numai rezistența și
emînarea, ci și curajul. Cînd
tul de travers bandează barca,
ss și schiper, doi oameni și
uși unul, cățărăți în babord
în tribord, fac adevărate acro-
ii deasupra apei, pe care pin-

tenul derivorului o despică lin.
Și nu o dată li se întîmplă să
primească în piept pachetele de
apă, pe care sparge-valul le aruncă
la dreapta și la stînga. Dar nici
vîntul puternic, nici apa care-i
pătrunde prin treningul de cau-
ciuc sau prin hanorac nu-l sperie
pe adevăratul marinar.

★

Cuvîntări, diplome, cupe, flori...
Într-un cadru festiv, are loc
înminarea premiilor primilor cla-
sați în concursul de fond și în
cel de viteză.

Dar după ce trofeele au fost
înminate învingătorilor, după ce
au fost felicitați de juriu, aplauzați
de public și fotografiați de repor-
teri, o nouă surpriză — un alt
gen de premiere — îi așteaptă pe
victorioși. De după hangarul cu
bărci, a apărut, ca la o comandă,
un grup de veliști. În fruntea lor,
picicul își lăpăie de zor cizmele-i
de matelot. Se îndreaptă cu toții
spre masa juriului, cu un aer
grav și marțial. Desigur, iar felici-
tări sau... Dar de unde! Ajunși
în dreptul mesei, se opresc și, la
o comandă scurtă a unuia dintre
ei, fără vre-o explicație sau un
cuvînt mai mult, înșfacă pe cam-
pionii noștri și... hei rup! cu ei
în apă de pe debarcader.

Botezul campionilor!

Val. CONEA

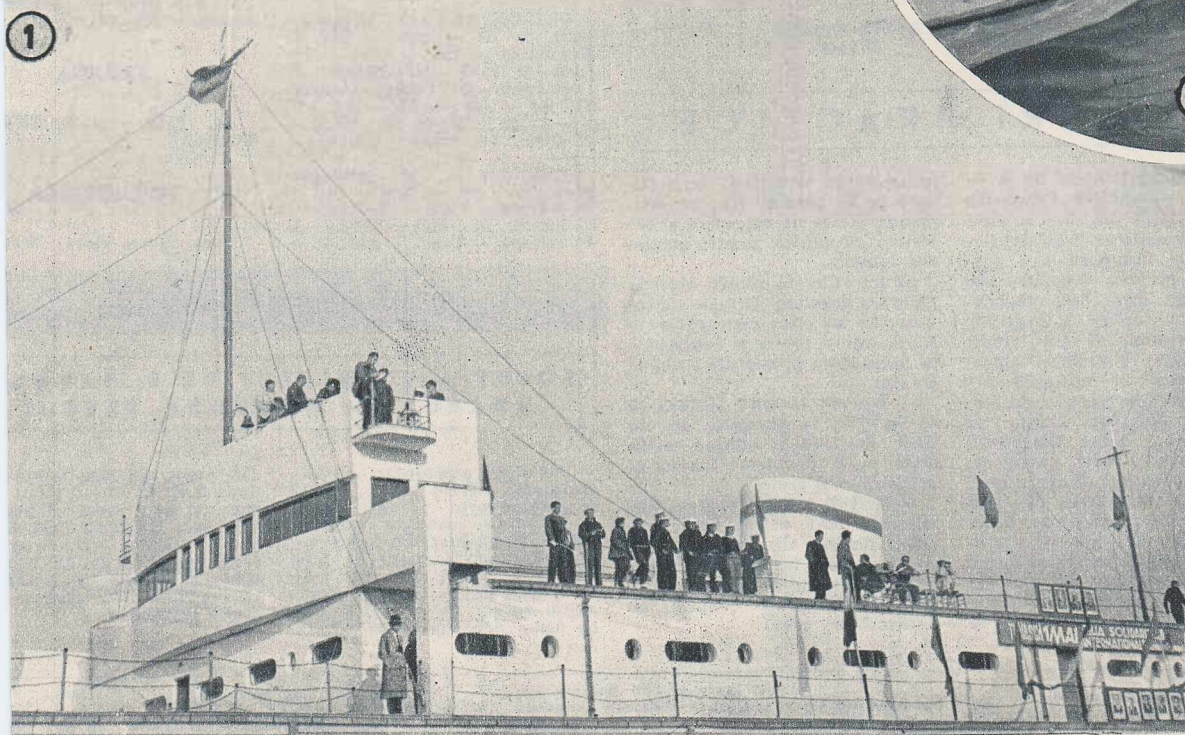
Fotografii de M. Ivanciu

① Vaporul ce-l vedeți în fotografie nu
e un vapor, ci o casă de pe „puntea”
căreia „oficialii” urmăresc încordata luptă a
bărcilor.

② Înainte de plecarea în cursă, bărcile
se înșiră la cheiul la care e „ancora-
tă” casa-vapor.

③ Și apa e un leș care îngreunează
mersul ambarcațiunii. De aceea, înain-
tea fiecărei regate, ea trebuie scoasă
din barcă.

④ După cursă, pînzele sînt strîse cu
grijă. Ambarcațiunile vin una după
alta la mal.

Tineretul patriei noastre

JOCURI DISTRACTIVE

— CONCURSUL DE PORTRTE FOTOGRAFICE ORGANIZAT DE REVISTA „FLACĂRA” ȘI CENTRUL DE PRODUCȚIE CINEMATOGRAFICĂ —

DESPRE FILTRE

Adeseori, când reprezentăm un subiect cu cer albastru în cadru, observăm că în fotografie cerul apare într-o nuanță prea deschisă în comparație cu tonalitatea adâncă de azuriu care ne-a impresionat atât de plăcut în realitate. Este de dorit ca în fotografia alb-negru un astfel de cer albastru să apară tradus într-un cenușiu deschis bine perceptibil. În deosebi apare această „lipsă” a peliculei, ori de câte ori cerul albastru prezintă nori albi. Minutul contrast al grămezilor albe de nori plutind în adâncul cerului albastru și care încintă ochiul în natură, din păcate adeseori ne dezamăgește în imaginea fotografică.

Cauza acestei deficiențe trebuie căutată în faptul că pelicula sau placa fotografică nu traduce corect toate culorile din natură în nuanțele de cenușiu ale imaginii. Stratul fotografic, în multe cazuri, „vede” alt fel decât ochiul omenesc.

Noile materiale pancromatice au reușit să corecteze aceste deficiențe în cea mai mare măsură. În plus, fotografii mai poate interveni în mod creator asupra redării culorilor și a contrastelor, folosindu-se de filtrele de culoare.

Folosim filtrele pentru următoarele scopuri:

a) Cu ajutorul lor putem separa în mod mai puternic valori apropiate de cenușiu;
b) putem accentua anumite culori în detrimentul altora;

c) realizăm atmosfera specifică a peisajului.

Filtrele sînt geamuri de sticlă colorată ce au proprietatea de a absorbi, total sau parțial, razele de lumină de culoarea complementară a culorii proprii filtrului. În același timp filtrul promovează trecerea culorilor apropiate culorii lui proprii. De exemplu: un filtru de culoarea galbenă reține culoarea lui complementară — albastră — și promovează culoarea galbenă.

De aici, ca regulă în aplicarea filtrelor, putem stabili următoarele: în general, recurgem la un filtru atunci cînd vrem să accentuăm printr-o nuanță de cenușiu, deosebit de adîncă, culoarea complementară a celei proprii filtrului. Totodată, culoarea filtrului, cît și culorile apropiate acesteia vor

apare deosebit de deschise în imagini. Deci, pentru a separa cerul albastru de norii albi, recurgem la un filtru galben (culoarea complementară albastrului) care va închide în mod corespunzător albastrul cerului, reliefind astfel puternic norii albi.

Este lesne de înțeles că aplicarea unui filtru la obiectivul aparatului nostru fotografic atrage după sine lungirea timpului de expunere, deoarece filtrele de absorbție înghit o bună parte din radiațiunile luminoase. De obicei factorul de prelungire al expunerii este marcat de fabrică pe montura filtrului. Astfel, filtrele se confecționează în diferite densități, în funcție de prelungirea a expunerii corespunzătoare: 1x—3x, în unele cazuri pînă la 10x și chiar și mai mult. Este bine să nu ne mulțumim numai cu indicațiile fabricii, deoarece prelungirea necesară a expunerii

depinde și de compoziția spectrală a luminii, precum și de alți factori, care pot varia considerabil de la caz la caz. Mai sigură este metoda de a încerca filtrele noastre comparînd fotografiile aceluiași subiect, luate cu și fără filtru. (Publicăm la sfîrșit un tabel practic sumar pentru justa aplicare a filtrelor).

Toate filtrele indicate în acest tabel corespund la materialele orto și pancromatice, la fotografiile în exterior, la lumina normală de zi, în nici un caz însă la lumina artificială.

Pentru amatorii mai modesti recomandăm folosirea filtrelor galben-mediu sau galben-verzui, ca fiind cele mai universale și frecvente în fotografia în aer liber. Pentru alpiniști, la altitudini de peste 2000 m se recomandă filtre speciale UV (ultraviolet) pentru a reține radiațiile puternic ultraviolete care dăunează calității imaginii la aceste înălțimi. Filtrul UV nu necesită prelungirea expunerii.

Filtru	Efect	Intrebuințare	Factor aproximativ de prelungire
Galben deschis	închide albastrul	peisaj, sport	1x—2x
Galben mijlociu	reține mai mult din albastru	peisaj, zăpadă, la mare	2x—3x
Galben închis	reține puternic albastrul	peisaj cu depărtare	3x—4x
Portocaliu	închide albastrul, mărește contrastele	fotografii în depărtare	4x—5x
Roșu deschis	reține albastrul, îndepărtează ceața	fotografii la distanțe mari	6x—10x
Galben verzui	reține albastrul și roșul, deschide verdele frunzișului	peisaj, pădure, zăpadă	2x—3x

SFATURI PRACTICE

— Suprafața lentilei de la obiectivul aparatului fotografic trebuie curățat din cînd în cînd de praf, cu mare grijă și atenție.

Lentilele murdare sau prăfuite pot provoca fenomene de halo și, în orice caz, dăunează calității optice a imaginii. La fel, trebuie să fim atenți și la aburirea suprafeței obiectivelor, care se întîmplă ori de câte ori obiectivul este supus unor schimbări bruște de temperatură. Dacă obiectivul s-a aburit, nu-l ștergem, ci așteptăm cu fotografierea pînă cînd picăturile de apă se evaporază. Praful se îndepărtează cel mai bine cu ajutorul unei pensule curate și foarte moi, sau suflîndu-l cu ajutorul unei pompițe de cauciuc. După ce praful a fost îndepărtat, se

poate șterge obiectivul cu o batistă de în curată. Nu se recomandă pielea de căprioară și folosirea alcoolului pentru ștergerea lentilei.

Să nu atingem sticla obiectivelor cu degetele. Urmele de sudoare au un efect distrugător asupra sticlei optice și contribuie la degradarea prematură a obiectivului.

— Începătorii sînt sfătuiți să se limiteze la portretul în aer liber. Portretul la lumina artificială pune probleme tehnice și artistice mai grele.

— Evitați fondurile prea albe sau cele mai negre. Prin contrast, fondul alb întuneacă fața și cel negru o transformă într-un bulgăre de ghips. Preferați un fond de tonalitate cenușie, liniștită, fără pete.

ÎN LUMEA MUZELOR

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	E	C	A	L	L	I	O	P	E	
2	U	R	A	N	I	A	C	O	R	
3	T	A	P	E	T	A	T	L	G	
4	E	R	A	T	O	C	L	I	O	
5	R	I	A	R	E	G	M			
6	P	I	A	A	R	G	I	N	T	
7	E	T	A	L	I	A	I	E		
8	S	A	R	S	I	R	A	B		
9	O	T	A	T	T	O	A			
10	M	E	L	P	O	M	E	N	E	
11	A	L	O	R	A	D	A	G		
12	T	E	R	P	S	I	H	O	R	E

Orizontal: 1. Muza elocinței și a poeziei eroice. 2. Muza astronomiei și a geometriei — Ansamblu vocal. 3. Pereche îmbrăcată cu mătase sau hîrtie înflorată — Inelegie. 4. Muza elegiei — Muza istoriei și a poeziei epice. 5. Început de rîmă — Posedă — Eugen Mirea. 6. Diminutiv feminin — „Aur și...” vals de Lehar. 7. Muza comediei — Produs al artei populare. 8. Fac un salt — Oraș în Persia. 9. Tot, dar nu tot!... — Arturo Toscanini — Final de canto. 10. Muza tragediei. 11. „...aici e Stroe, și roagă să-i dați voie” — Radu Alulescu — Nume norvegian. 12. Muza dansului și cîntecului.

Vertical: 1. Muza muzicii — Zăpadă. 2. Creați între le mari — „Culegătorii” operetă de F. Comișe. 3. Haină de blană — Fir — nume. 4. Nume feminin. 5. Denumirea populară a urului 5. Tîrm — Proce. 6. Oraș în R.P. Ungarie. 7. Zeița răzbnării din mitologia greacă — Luna primă mult cîntată de poeți. 8. cete! — Comedie de Kic (neart.). 9. Ocupație — Regele animat din fabulă (pl.) — „...tura” marș de Mozart. 10. Muza poeziei lirice — Rege shakespearian. 11. capitat. 12. Deci pe nește — Problemă — G. Enescu.

DEZLEGĂRILE JOCURILOR DIN NUMĂRUL TREI

CHIMIE

ORIZONTAL: 1) Hidrocarbură. 2) Ev — Atena — Bor. 3) Magnetism — Ma. 4) Oră — Toluen — M. 5) G — Ni — Nichela. 6) Leg — Sanle — O. 7) Orașe — Ardere. 8) Ba — Unt — El — Nm. 9) I — Arsen — Nula. 10) Nord — Neutron. 11) Aliaj — Guiana.

ȘARADĂ

În, vată, tură — INȚURĂ.

METAGRAMĂ

Jora, Bora, Hora, Nora

ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH

SOLUȚIA STUDIULUI DE P. FARAG APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

Cele două amenințări ale negrului (1... d1d+ și 1... Ce3+) se parează prin 1. Deși Acum la 1... d1d+ urmează 2. Cel + Tg2 3. D: g2 mat. De aceea negrul răspunde 1... Ce3+ și după răspunsul forțat 2. D: e3 folosește frumoasa resursă 2... Tf2+1 Acum turnul nu poate fi luat cu dama, deoarece după 3.D: f2?

d1dX negrul obține remiza după 3.R: f2 d1c+l albul dama și s-ar părea că neg salvează. Urmează însă, 4.C: e3 5. Cd3 și oriunde ar calul negru (la g4, d1, f1, urmează 6. Rh3 și 7. Cf2 O realizare frumoasă a trului Farago.

REDAȚIA: BUCUREȘTI Casa Poștală 7
PIAȚA ȘCINTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: ia toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL
ABONAMENTELOR

3 luni: 9
6 luni: 18
un an: 36

Început școala

de Rik AUERBACH

În noul an care-a-nceput
Pășim cu toții-n pas voios,

Lăsînd în cel care-a trecut
Năravurile de mai jos.

„Îl atrage... nu... ba da...
Asta e metoda sa!
Vrînd să-nvețe cîte-un pic
Va rămîne... cu nimic.

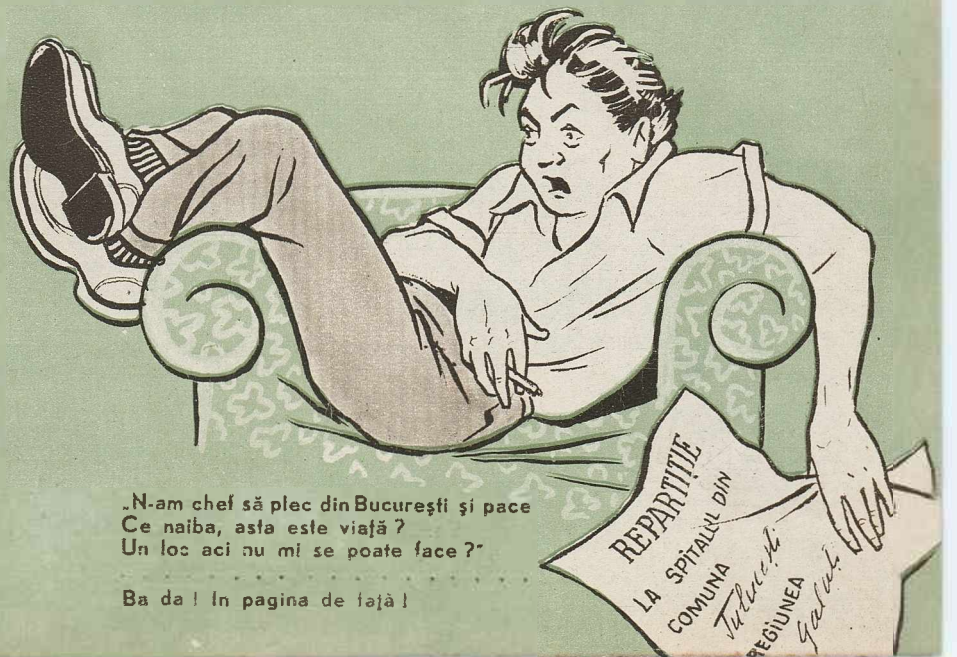
„Iarăși l-au pus sîrîmb colegii!
Oare cum nu se-ngrijesc?”

Nu-și dau seama că tabloul
Este-al nostru, bun obștească?”

„Tîmele cărți ce-au apărut,
nane, proză, poezie!...

— Regret dar nu am vreme de pierdut
Eu nu-s la „litere”, ci la „chimie”.

„N-am chef să plec din București și pace
Ce naiba, asta este viață?
Un loc aci nu mi se poate face?”

Ba da! În pagina de față!

3

FLACARA
Nr. 18 (67) — 15 sept. 1955

